

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
514

Subotica, 8. veljače 2013. Cijena 50 dinara

PRELA OD SUBOTICE DO OSIJEKA

PUDAR - SAMOZATAJNI
ZAVIČAJNI SLIKAR

HKC »BUNJEVAČKO KOLO«
PRIJAVLJUJU SE POTRAŽIVANJA

HNV - RASPRAVA
OKO PAUŠALA

INTERVJU
ŠIMA GERTNER

HRCKO VAS OČEKUJE

Јавно комунално предузеће „Суботицагаз“ - Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéllalat - Szabadka
Јавно комунално предузеће „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

MOJE NOVINE

svakog utorka

VOJVODANSKA
Svaštara – PLUS

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Prava ljubav je na cijeni!
Darovi iz ljubavi
kod nas su na akciji!

Za NJEGA...

Pouzdan,
snažan,
izuzetan,
zavodljiv...

Za NJU...

Elegantan,
graciozan,
otmjen,
ženstven...

Obraduj ga! *Kompletnu ponudu pogledajte na našem portalu:* **Obraduj je!**
www.tippnet.rs

Posjetite nas, čekamo Vas: Karađorđev put 2, Subotica 024/555-765

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

 JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

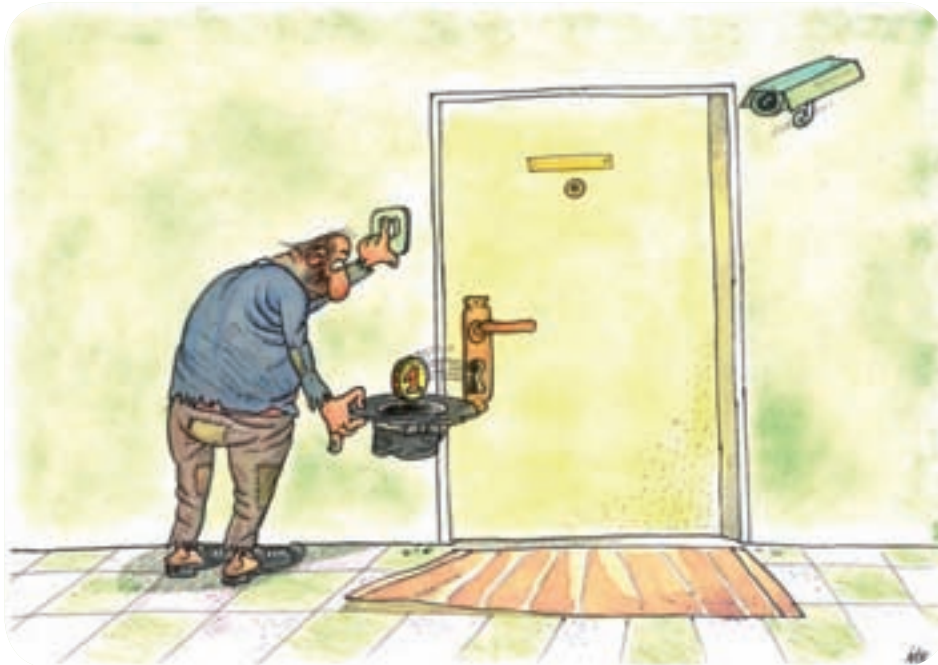
Poklade

Pokladno vrijeme polako se bliži kraju. Još ovoga vikenda traje vrijeme veselja, druženja, »ludovanja«, maškaranja, prela i balova. Kao i po mnogim drugim stvarima vojvođanski se Hrvati razlikuju i po načinu na koji provode ovo zimsko vrijeme druženja i »vremenski omeđenog« ludovanja. Bački Hrvati u Subotici, Somboru, Baču, Beregu... u ovo vrijeme priređuju prela i balove uz obilje hrane i tamburaške glazbe, dok su srijemskim Hrvatima u Golubincima, Nikincima, Rumi i Srijemskoj Mitrovici i Šokcima u Plavni bliži maskiranje i ludovanje uz glazbu i ples.

No, jedan je maskenbal zajednički svima, a to je Hrckov maskenbal. Ove godine, upravo danas, održava se jubilarni, deseti po redu Hrckov maskenbal na kojem se očekuje dolazak djece iz Bačke i Srijema, njih oko pet stotina. Ova popularna manifestacija okuplja djecu koja pohađaju redovitu nastavu na hrvatskom jeziku, djecu koja idu na sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, kao i svu drugu djecu iz hrvatske zajednice. Vrijedne članice i članovi Organizacijskog odbora - Ivana, Željka, Nada, Bernadica i Josu, učinili su sve da se ove godine djeca iz mjesta diljem Vojvodine barem ovoga jednog dana okupe na zajedničkom slavlju uz reviju maski, darove, tortu, dobru glazbu i još poneko iznenađenje.

Dakle, vrijeme je »kontroliranog kaosa«. Ali samo još nekoliko dana, točnije do Čiste srijede, 13. veljače. Dolazi vrijeme duhovne obnove, ali vraćamo se i nekim ozbiljnijim temama. A kada je riječ o Hrvatima u Srbiji, to su svakako donošenje strategija od strane Hrvatskog nacionalnog vijeća, ustavna provjera 14 odredaba Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina... U tom smislu, sigurno će biti idućeg petka zanimljivo čuti izlaganje demografa dr. sc. Dražena Živića, koji će na temelju rezultata popisa stanovništva u Srbiji analizirati kretanje broja i promjena prostornog razmještaja Hrvata u Vojvodini, u razdoblju od 1948. do 2011. godine. Tema izuzetno ozbiljna, rezultati popisa poražavajući za Hrvate u Srbiji. I možda i zbog toga je projekt Hrcko i Hrckov maskenbal jedan od ključnih za Hrvate u Srbiji.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Održana sjednica HNV-a

PREPOLOVLJENE PAUŠALNE NAKNADE ČLANOVIMA IZVRŠNOG ODBORA.....6-7

TEMA

Deset godina od izlaska prvog broja »Hrvatske riječi«

I DALJE PRED IZAZOVIMA.....8-9

INTERVJU

Šima Gertner, poljoprivrednik iz Gradine kraj Sombora

ZEMLJA ZAHTIJEVA TEŽAK RAD.....12-14

SUBOTICA

Secesijska gradska arhitektura uvrštena u svjetsku baštinu

SUBOTICA DIO OBITELJI KOJOJ PRIPADA.....22-23

DOPISNICI

Zvonko Bogdan oduševio Zagrepčane

PJESME KOJE ĆE ZAUVJEK ŽIVJETI U USPOMENAMA.....27

KULTURA

Bankrotstvo i rasprodaja imovine HKC-a »Bunjevačko kolo«

VJEROVNICI PRIJAVLJUJU POTRAŽIVANJA.....32-34

Kamenovanje je dosta nezgodan ljudski običaj. Kada čujemo za kamenovanje odmah pomislimo na zaostale arapske zemlje u kojima se izvršavaju kazne po šerijatskom pravu. Od odsijecanja ruke do javnog pogubljenja, uključujući kamenovanje. Često se diže glas protiv takvih država, ali se često i prešućuje ako neke od tih država dobro surađuju sa Zapadom.

Nije u tome poanta. Kamenovanje je postojalo još u biblijskim vremenima, o tome čitamo u Svetom pismu, dakle može se vezati i za izabrani narod koji ga je prije više tisućljeća prakticirao. Sjećamo se Isusovih riječi da kamen može prvi baciti onaj tko nije grešan.

Kamenovanje ne označava samo agresiju i provođenje osobne kazne nad nekim, već i nanošenje sramote. Ono je čin kojim se netko ili nešto želi uniziti i poniziti, s minimalnim dodirom te druge strane. Kamenovani su izlozi Židova tijekom Holokausta, dućani Albanaca tijekom proglašenja kosovske neovisnosti itd.

Nedavno je u Subotici upriličeno jedno kamenovanje. Nepoznati počinitelji kamenovali su novi vlak ruske proizvodnje koji prometuje prema Somboru. Rijetki su mediji zabilježili kako je napad izvršen u okolici postaje Subotica predgrađe. Kao što je poznato, muzejski primjerci šinobusa koji prometuju tračnicama iz razdoblja K und K monarhije zaštitni su znak Brzih pruga Srbije u našoj okolici. Kada je konačno stiglo neko poboljšanje, bila je to velika radost, vlak je doista lijep. Ne želeći se upuštati u ovom trenutku u cijene i kvalitetu, mnogi su slegnuli ramenima i rekli – bolje išta nego ništa. Ipak su to prvi vlakovi kupljeni nakon 30 godina apstinencije.

Ali, tu nešto smrdi. Ovi su vlakovi samo do početka studenoga prošle godine već kamenovani više od desetak puta diljem Srbije. Možda su zato i poslani ovdje jer se računalo na kulturu ovdašnjeg stanovništva, kad su već morali biti povučeni iz drugih područja zbog čestih oštećenja. Malo je teško povjerovati kako se radi o pukim objesnicima, a ne organiziranoj skupini koja ih napada. Možda netko nije naplatio željenu proviziju, možda je netko imao drugog favorita na tenderu, stvar jako smrdi, a poruka kamenovanja je očito upućena dobavljaču.

Problem je što ovo nas sada već izravno dotiče. Ako se napad ponovi, možda će vlakovi biti povučeni i oдавде. Vjerojatno je to i cilj. Jer ako lijepe »Ruskinje« ne budu nigdje dobrodošle, morat će biti povučene, i možda će se kupovati neke nove, preko drugog dobavljača. No, problem je što će nama zauzvrat možda biti vraćeni stari šinobusi.

I još nešto, obratite pozornost na lokaciju. Napad je izvršen na relaciji Subotica-Sombor. Ne Subotica-Horgoš ili Subotica-Senta, već na pruzi koja prolazi autohtonim hrvatsko-bunjevačkim krajem. Zaključak: Narod se buni protiv rusizacije, kolovođe su na hrvatskim područjima i napadaju državnu imovinu. Iz svih pobrojanih razloga, ja bih osobno vrlo rado prijavio policiji bilo kakva saznanja kada bih imao neka vezana za identitet napadača.

Ali, mislim da oni nisu oдавде. Kod nas je običaj da, ako se s nečim već ne slažemo, pišemo peticije i priopćenja. Eto, uzeli su nam Naftagas ispred nosa i dali ga Rusima, a nismo niti pisnuli. Samo smo pljeskali kada je pročitano priopćenje da mi to osuđujemo. I nema problema, i dalje odlazimo tankirati u NIS-Gazprom. Dakle, ovo ne može biti djelo ovdašnjih ljudi. Jesu li počinitelji potplaćeni ili uvezani, valjda ćemo saznati.

Nikola Perušić

Prepolovljene pau

Prošloga četvrtka, 31. siječnja, u Subotici je održana 44. redovita sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, na kojoj je nazočilo 25 od ukupno 29 vijećnika. Na sjednici je donijeto desetak odluka, mahom jednoglasno, a jedina ozbiljnija rasprava vodila se oko točke dnevnog reda vezane za smanjene paušalne naknade članovima Izvršnog odbora zbog neredovitog dolaska na sjednice toga tijela HNV-a.

NASTAVAK RADA PODRUČNOG UREDA

Usvojen je prijedlog o nastavku rada i angažiranju novog tajnika u Područnom uredu HNV-a u Srijemskoj Mitrovici. Novi tajnik je *Marko Marjanović*, strojarski tehničar iz Srijemske Mitrovice, koji će ovu dužnost obnašati s polovicom od punog radnog vremena, na određeno vrijeme radi zamjene privremeno odsutnog zaposlenika. Vijećnici su dali pozitivno mišljenje na Plan i program rada te Financijski plan Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata za 2013. godinu. U svezi s ovom točkom, rad Zavoda pozitivnim su ocijenili vijećnici *Mata Matarić*, *Petar Balažević* i *Mato Groznica*.

»Angažman Zavoda može biti samo poticaj amaterskim društvima da unutar njih iznjedrimo djelatnike koji će biti dobri suradnici toj ustanovi i moći odgovoriti na njihove inicijative na terenu«, kazao je Mato Groznica.

RASPRAVA OKO PAUŠALA

Vijećnici su velikom većinom glasova prihvatili prijedlog o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu uposlenika. Tom odlukom je članovima Izvršnog odbora HNV-a za rad u tome tijelu smanjena paušalna naknada na 5.000 u odnosu na dosadašnjih 10.000 dinara. S druge strane, ovom odlukom članovi Vijeća i članovi Izvršnog odbora stekli su pravo na naknadu u iznosu od 1.500 dinara za nazočnost na svakoj sjednici HNV-a, odnosno IO HNV-a.

Osnovni prijedlog bio je da se u potpunosti ukine paušalna naknada članovima Izvršnog odbora. Ipak, vijećnici su usvojili odluku po kojoj se ova naknada umanjuje za polovicu prijašnjeg iznosa, što je bio prijedlog dopredsjednika HNV-a *Zlatka Načeva*.

Razloge za stavljanje ove točke na dnev-

ušalne naknade članovima Izvršnog odbora

ni red pojasnio je predsjednik HNV-a *Slaven Bačić*. »Kada smo počeli raditi u ovom sazivu, moja je ideja bila da Izvršni odbor mnogo više radi za sjednice Vijeća i ostvaruje mnogo više nadležnosti. Međutim, pokazalo se da Izvršni odbor ne funkcionira onako kako smo mi to zamišljali na početku. Zbog razloga pravičnosti, raspodjela ovih sredstava, koja su ionako simbolična, zahtijeva drukčiji raspored«, kazao je Bačić.

Vijećnici *Petar Balažević* i *Josipa Ivanković* su zahtijevali da se ova točka skine s dnevnog reda jer nije prošla Odbor za propise HNV-a, kao i zbog toga što na dnevni red

čen Izvršnom odboru, koji ga je na svojoj sjednici većinom glasova odbio.

Uz napomenu da naknada ostane 10.000 dinara za članove Izvršnog odbora, vijećnik i dopredsjednik IO-a *Petar Balažević* se usmenim putem odrekao ove naknade u korist Područnog ureda HNV-a u Srijemskoj Mitrovici.

NOVA IMENOVANJA

Namjesto *Olge Horvat*, koja nije u mogućnosti obnašati dužnost članice Odbora za propise HNV-a, vijećnici su na to mjesto imenovali *Aleksandru Kvalu*.

Na zahtjev Skupštine općine Bačka Topola za člana

upravu i nacionalne zajednice o broju ustanova koje hrvatska zajednica ima pravo proglasiti.

»Prema tom dopisu mi možemo proglasiti ukupno jednu četvrtinu od broja ustanova u kojima se odvija redovita nastava na hrvatskom jeziku ili izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. To je u našem slučaju 19 obrazovno-odgojnih

Radio televiziji Vojvodine, jer ne doprinosi zaštiti njihovoga integriteta te uredništava na manjinskim jezicima u pokrajinskom javnom servisu.

Pod točkom »Pitanja i prijedlozi« našla se i molba ravnatelja Zavičajne galerije »dr. Vinko Perčić« *Spartaka Dulića* da HNV podrži napore galerije da se iznađu sredstva i mogućnosti da se kroz suradnju s Republikom

POTPORA VIJEĆU

Sjednici HNV-a je po prvi put nazočio i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*.

»Hrvatska zajednica u Srbiji je jako puno učinila u organizacijskom smislu kroz sve forme svog institucionalnog postavljenja imajući u vidu da su Hrvati ovdje relativno nedavno postali nacionalna manjina i da se trebalo boriti s atmosferom u kojoj, najblaže rečeno, nisu bili pretjerano omiljeni. Uvjeran sam da će se u skoroj budućnosti ta atmosfera promijeniti, da će Hrvati nastaviti davati svoj doprinos i biću Vojvodine kao pokrajine i biću Republike Srbije. Da će u tom smislu odigrati ulogu poveznice na putu prema europskim integracijama ove zemlje«, kazao je u svojem obraćanju vijećnicima *Dragan Đurić*.

Vijećnicima se obratila i konzulica savjetnica *Vesna Njikoš Pečkaj* koja je najavila kako 20. travnja završava svoj diplomatski mandat u Subotici. »Želim vam se zahvaliti na suradnji, bila mi je čast što sam bila među vama, što sam surađivala s vama i živjela s vama«, kazala je konzulica.

sjednice nije uvršten prijedlog člana IO-a *Andreja Španovića* da se ova točka skine s dnevnog reda.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić* je replicirao kako je ova točka prošla legitimu proceduru budući da se našla na sjednici Izvršnog odbora na prijedlog predsjednika HNV-a *Slavena Bačića*, kao i da je spomenuti prijedlog člana IO-a *Andreja Španovića* bio upu-

hrvatske nacionalne zajednice u Vijeće za međunarodne odnose te Skupštine imenovan je *Igor Andrašić*.

Očitovanje o proglašenju pet odgojno-obrazovnih ustanova za one od posebnog značaja za hrvatsku zajednicu u Srbiji, ostavljeno je za sljedeću sjednicu, zbog potrebe za više informacija o ovoj temi. Temelj za ponovno stavljanje ove točke na dnevni red jest informacija iz Pokrajinskog tajništva za obrazovanje,

ustanova, što znači da imamo pravo proglasiti 5 takvih ustanova za one od posebnog značaja«, pojasnila je članica IO HNV-a *Anđela Horvat*.

PITANJA I PRIJEDLOZI

Vijećnici su oštro osudili tekst pod nazivom »Di su naši TV novci?« objavljen u listu »Pečat« br. 251, od 18. siječnja 2013. godine, u kojem se negativno apostrofira nacionalna pripadnost uposlenika u

Hrvatskom osigura angažiranje profesionalnog kustosa koji bi bio zaposlen u toj ustanovi kulture. HNV je donio odluku da podrži ovu molbu ravnatelja, te će u najskorije vrijeme uputiti jedan dopis Ministarstvu obrazovanja Republike Hrvatske, s idejom da oni financiraju rad kustosa, po modelu slanja profesora hrvatskog jezika i književnosti za potrebe ovdašnjeg školstva na hrvatskom jeziku.

D. B. P.

I dalje pred izazovima

Prigodnom svečanošću i domjenkom na Otvorenom sveučilištu u Subotici prošloga je petka, 1. veljače, obilježeno deset godina od izlaska prvog broja »Hrvatske riječi«, tjednika na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji.

nja u zajednici, te da osim informativne ima i obrazovnu ulogu.

»'Hrvatska riječ' je bila i bit će list o Hrvatima, na hrvatskom jeziku, za Hrvate. Ona je zrcalo zajednice i vjerno oslikava događaje i prilike u njoj«, rekao je Ivan Karan.

istaknula kako su se sukobi u Hrvatskom nacionalnom vijeću, koje je osnivač NIU »Hrvatska riječ«, nerijetko osjećali u ovoj novinskoj ustanovi, te izrazila nadu da takve vrste problema u budućnosti neće biti. »Očekujem da će se odnosi i utjecaji usustaviti, ili biti vidljiviji i transparentniji kada HNV donese Medijsku stra-

tegiju, odnosno Strategiju o informiranju hrvatske nacionalne zajednice. Nadamo se da će tada biti možda i manje nekakvih nesporazuma koji su postojali između nas i njih«, rekla je Jasminka Dulić dodavši, kako tjednik nastoji proširiti redakciju i stoga pozvala na suradnju sve zainteresirane koji se žele baviti novinarstvom.

Ivan Karan i Jasminka Dulić

Ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan* je u svojem obraćanju istaknuo kako će tijekom ove godine biti ispravljena neravnopravnost u financiranju tjednika »Hrvatska riječ« u odnosu na ostale manjinske medije u Vojvodini s proporcionalnim brojem pripadnika.

»Problem financiranja koji je godinama opterećivao rad naše ustanove napokon će biti riješen. Tako je zalaganje Hrvata, članova srpskog izaslanstva u Međuvladinom mješovitom odboru, urodilo plodom. Još jednom se zahvaljujem *Slaveni Bačiću*, *Petru Kuntiću* i *Tomislavu Žigmanovu*, što su ustrajno, na svakoj sjednici odbora postavljali pitanje financiranja naše ustanove«, kazao je Karan. On je dodao kako tjednik nastoji zabilježiti sva zbiva-

SURADNJA I PLANOVI

Odgovorna urednica tjednika dr. *Jasminka Dulić* je

TRUD SE ISPLATIO

Svečanosti je nazočio i pomoćnik pokrajinskog tajnika za kulturu i javno informiranje zadužen za kulturu manjinskih nacionalnih zajednica i amaterizam *Atila Juhász*.

»Prije deset godina, kada se 'Hrvatska riječ' osnivala, bio sam zastupnik u Skupštini Vojvodine i sjećam se kako se taj proces odvijao. Politički trud i ulaganje da se osnuje vaša kuća i pokrene ovaj tjednik, kako danas vidimo, isplatili su se. Hrvatska zajednica je u međuvremenu ozbiljno izgradila svoje institucije i mislim da Hrvati danas pozitivnije doživljavaju svoj nacionalni identitet. Za naše vojvođanske specifičnosti, kao što su višenacionalnost i višejezičnost, važno je da svaka nacionalna zajednica ima svoj list, da ostvaruje svoje pravo i ima mogućnost informirati se na svom materinskom jeziku«, kaže *Atila Juhász*.

Gosti na prigodnoj svečanosti

Atila Juhász i Dragan Đurić

Susret sa suradnicima

SVJEDOČANSTVO POSTOJANJU

Članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za informiranje **Ankica Jukić Mandić** ocijenila je kako je »Hrvatska riječ« veliki i bitan nositelj hrvatstva u Vojvodini i Srbiji.

»Hvala vam što postojite, što se trudite i odolijevate svim neprilikama, jer ste njih imali puno više nego prilika. Hvala vam što ste svima nama pružili priliku da možemo sudjelovati u onome što

stvarate i što ste osigurali i mlađim i starijim naraštajima da saznaju puno više o Hrvatima, nauče puno više o našoj povijesti i vide gdje nas sve ima na području Vojvodine, kakvi smo, kako djelujemo i odolijevamo nakon vremena koja su iza nas i kako ćemo to činiti u vremenima koja nam predstoje«, rekla je Ankica Jukić Mandić.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** je ukazao na važ-

nost bolje povezanosti svih medija na hrvatskom jeziku kako bi se unaprijedilo područje informiranja na materinskom jeziku.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Dragan Đurić** istaknuo je ovom pri-

godom kako će se tiskano izdanje tjednika morati suočiti s neminovnim promjenama, imajući u vidu stalno smanjenje tražnje svih tiskanih izdanja, ali da će ta promjena svakako biti na bolje.

H. R.

ČESTITKA UNS-A

Poštovane kolege, čestitamo vam deset godina od prvog broja »Hrvatske riječi«. Želimo vam dobro zdravlje, sreću i još mnogo profesionalnih uspjeha.

Udruženje novinara Srbije
Ljiljana Smajlović, predsjednica
Nino Brajović, generalni tajnik

ČESTITKE U POVODU 10 OBLJETNICE IZLAŽENJA

Drage kolege želim Vam puno istrajnosti i novinskih napisa na korist zajednice kojoj pripadate. U vremenima kada se ubrzano mijenja naša svakodnevica, kada smo iz dana u dan pred novim izazovima i zadacima posla kojeg obavljamo, nastojimo sačuvati i promovirati vrijednosti koji obilježavaju opstanak Hrvata na ovim našim prostorima. Kroz tiskanu hrvatsku riječ i stvaranje informativnog prostora za Hrvate na hrvatskom jeziku. Nadamo se kao i vi da uspijevamo u istome.

Srdačno

Branka Blažetin i suradnici Hrvatskoga glasnika

DRUGI O NAMA: BLIC I DANAS

REAGIRANJE NA NAPIS MILOVANA MIKOVIĆA GLEDE OSNUTKA NIU »HRVATSKA RIJEČ«

Zabrinjavajuće falsificiranje povijesti!

S trahujući ne samo da bi čitatelji tjednika »Hrvatska riječ« mogli biti dovedeni u trenutačnu zabludu već da bi na dulje vrijeme posljedica »svečarskoga« teksta *Milovana Mikovića* u povodu 10 godina od izlaska prvog broja tjednika (»Hrvatska riječ«, br. 513, str. 8-12), bez obzira na promašenost pristupa i s nevelikom duljinom napisa o samome slavljeniku – tjedniku »Hrvatska riječ«, bila i u mogućoj funkciji trajnijega iskrivljenja i povijesnoga falsificiranja osnovnih činjenica glede osnutka Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«, dužni smo, kao neposredni i ključni akteri u pojedinim situacijama, istine radi ukazati na autorove sljedeće netočnosti i tendenciozna negativna tumačenja.

Kao prvo, o osnutku NIU »Hrvatska riječ« nije bilo nikakvih ozbiljnijih razgovora tijekom 1999. godine, što Miković eksplicite u tekstu navodi, napose ne kao posljedica milenarističkih nastojanja spomenutih osoba, niti je te godine bilo nekakvog obraćanja »Hrvatskom akademskog društvu s pisanim prijedlogom da se u XXI. stoljeće zakorakne s obnovljenim tjednikom 'Hrvatska riječ'«. Da toga nije bilo svjedoči i pismohrana HAD-a. Razlog tomu je prozaičan – to je

vrijeme zračnoga bombardiranja NATO saveza Srbije u prvoj polovici godine, a u drugoj je započelo razdoblje najžešće represije režima Slobodana Miloševića, koje će trajati sve do 5. listopada 2000. godine, kada je posljednji autoritarni režim u Europi u XX. stoljeću slomljen. Aktivnosti unutar hrvatske zajednice u Vojvodini bile su u to vrijeme usmjerene na političkom planu na očuvanje vlastitog biološkog opstanka, a u području informiranja na hrvatskome pozornost je bila usmjerena na održavanje postojećih medijskih proizvoda, u čemu se polovično uspijevalo. Naime, osim Katoličkoga mjesečnika »Zvonik«, niti jedan tiskani medij tijekom 1999. godine na hrvatskome u Vojvodini nije redovito izlazio – dvotjednik »Žig« objavljen je tek u sedam brojeva, a mjesečno glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini »Glas ravnice« u samo 2. Od elektroničkih medija, postojao je samo jednosatni dnevni program na hrvatskome od ponedjeljka do petka na Radio Subotici, u kojem su aktivno bili uključeni kao strateg Lazar Merković i kao lektor pokojni Josip Buljovčić. Kao glavni i odgovorni urednik toga programa Tomislav Žigmanov pouzdano može posvjedočiti da o nekakvoj inicijativi da se

u XXI. stoljeće, što Milovan Miković navodi, »zakorakne s obnovljenim tjednikom 'Hrvatska riječ'«, nije bilo ni riječi. Naprotiv, Merković i Buljovčić su iznosili posve negativne činjenice i stavove o djelatnostima autora paskvile glede 10 godina od pojave prvog broja tjednika »Hrvatska riječ« na kioscima, ne samo o vremenu nakon što je 1973. Lazar Merković, zbog sudjelovanja u hrvatskim gibanjima, prestao biti glavni urednik programa na srpskohrvatskom jeziku Radio Subotice, već i o njegovim aktivnostima na planu dezavuiranja i objeda o programu na hrvatskome koji se počeo emitirati 21. prosinca 1998.

Inicijalni razgovori o osnutku NIU »Hrvatska riječ« započeti su koncem 2000. godine i inicirao ih je jedan od autora ovoga teksta – Tomislav Žigmanov. Naravno, to ne znači da se ranije o tomu među Hrvatima u Vojvodini nije govorilo. Recimo, ideja da se na sustavni i od strane države financirani način riješi pitanje informiranja na hrvatskome jeziku u Vojvodini postojala je relativno dugo u ovdašnjim hrvatskim krugovima. Prvi su je u javnosti plasirali čelni ljudi DSHV-a još početkom devedesetih godina prošlog stoljeća. Međutim, od toga se, na temelju različ-

tih razloga, nije otišlo dalje sve do konca 2000. Tada je, naime, jedna grupa ljudi – i to Lazar Merković, pokojni Josip Buljovčić i Milovan Miković – a na poticaj Tomislava Žigmanova, počela zajedno raditi na izradi idejnog projekta za osnivanje jedne takve kuće. Žigmanovljevi je poticaj bio posljedica uvjerenja da se s odlaskom Slobodana Miloševića s vlasti stvaraju minimalni preduvjeti za tako što, kao i činjenice što se uposlio u Novome Sadu, gdje se imao priliku neposredno upoznati s modelima rješenja pitanja informiranja na materinjem jeziku kod drugih vojvođanskih manjina. Isto je onda i prihvaćeno, dakako uz određenu adaptibilnost koju su zahtijevale specifičnosti hrvatske zajednice.

Ne bez razloga, ističemo kako su glede toga postojala dva koncepta – jedan koji se zadovoljavao time da se Hrvati u Vojvodini trebaju na informativnom planu zadovoljiti s nekoliko stranica na hrvatskome u okviru tjednika »Subotičke novine« (!?), za što se zalagao tadašnji glavni i odgovorni urednik i autor napisa koji iznosi netočnosti iz povijesti osnutka NIU »Hrvatska riječ« Milovan Miković, i drugi koji je smjerao prema ostvarenju modela ostalih manjinskih zajednica u Vojvodini

– samostalna manjinska informativna institucija kao nakladnik samostalnog tjednika, čiji rad se financira iz proračuna AP Vojvodine. Drugi je koncept prevagnuo.

Četvero spomenutih osoba pristupilo je izradi dokumenta »Osnivanje Javnog poduzeća Informativna izdavačka kuća 'Hrvatska riječ'«, koji je u konačnici bio napisan na nešto više od 6 kartica teksta (ukupno – 11.168 karaktera). U tome dokumentu, prema razdiobi poslova, Tomislav Žigmanov je imao zadatac napisati dijelove »Cilj projekta«, »Način ostvarenja«, »Obrazloženje projekta«, kao i »Izdavanje tjednika 'Hrvatska riječ'«, kao dio veće cjeline »Djelatnost Javnog poduzeća Informativno-izdavačke kuće 'Hrvatska riječ'«, čiji je, pak, drugi i treći dio (»Izdavanje časopisa za književnost, umjetnost i kulturu 'Staze'« i »Izdavačke edicije 'Popudbina', 'Suвремена poezija', 'Suвремена proza' i edicije 'Istraživanja'«) inicijalno sastavio Milovan Miković, uz nadopune Lazara Merkovića. Josip Buljovčić i Lazar Merković kao doajeni novinske i publicističke scene među Hrvatima u Vojvodini bili su kritički čitači radnih rukopisa, s tim da je Lazar Merković intervenirao i sa sadržajnim proširenjem koji se odnosio na poslijeratnu povijest informiranja na hrvatskome u Vojvodini, to jest u Subotici, te u dijelu nakladničke djelatnosti. Svi navedeni poslovi bili su okončani do kraja 2000. godine.

Kako su u to vrijeme postojale dvije hrvatske političke stranke – Demokratski

savez Hrvata u Vojvodini i Hrvatski narodni savez – odlučeno je početkom 2001. godine u dogovoru s vodstvom Hrvatskoga akademskog društva – HAD-a da oni budu nositelji inicijative o osnutku »Hrvatske riječi«. Razlozi za takvu odluku temeljili su se na činjenicama relativne neutralnosti HAD-a u političkim sukobima i u dobivanju u javnosti ozbiljnije institucionalne težine same inicijative. I vrlo brzo, već u veljači 2001. Hrvatsko akademsko društvo usvojilo je ovaj naš prijedlog na sjednici Upravnog odbora održanoj 21. veljače. On je dobio oblik »inicijative« HAD-a, koja je službeno nazvana »Osnivanje Javnog poduzeća Informativna izdavačka kuća 'Hrvatska riječ'«. Nakon toga, predsjednik HAD-a mr. sc. *Josip Ivanović* kontaktira s političkim predstavnicima vojvođanskih Hrvata radi njezine daljnje artikulacije, a tadašnji zastupnik Hrvatskog narodnog saveza u Skupštini Autonomne Pokrajine Vojvodine *Kalman Kuntić* prihvaća da bude politički nositelj ove inicijative i istu stavlja sredinom 2001. u skupštinsku proceduru. Kalman Kuntić će je kasnije, vidjet ćemo uspješno, i nastaviti operativno provoditi unutar Skupštine AP Vojvodine.

Ovdje valja ukazati i na činjenicu da nikada dvije političke stranke Hrvata u Vojvodini nisu pokazale veće jedinstvo nego tijekom zajedničkih nastojanja da hrvatski jezik uđe u službenu upotrebu u AP Vojvodini, što je bila inicijativa DSHV-a, koju je podnio pokrajinski zastupnik *Bela Tonković*, kao i u vrijeme

nastojanja da se ponovno pokrene list »Hrvatska riječ«, što je inicirao i potpisima četrdeset zastupnika vojvođanske Skupštine verificirao zastupnik HNS-a Kalman Kuntić.

Budući da ovakve inicijative nisu česte – naprotiv: bila je to prva takva inicijativa nakon II. svjetskog rata! – vlasti AP Vojvodine, uz eventualno kočenje predstavnika »starog režima« na nižim administrativnim razinama, nisu odmah našle prave mehanizme i načine koji bi se koristili za njezino ostvarenje. Zahvaljujući razumijevanju potrebe za informiranjem na hrvatskome i djelatnom zauzimanju tadašnjeg zastupnika Lige socijaldemokrata iz Subotice *Stipana Stipića*, prije svega putem lobiranja kod predsjednika Skupštine AP Vojvodine *Nenada Čanka* i mekšanjem s početka odbijajućeg stava Demokratske stranke, zbog koalicijskih obveza prema DSS-u koji se žestoko protivio listu na hrvatskom jeziku, na čemu je radio Kalman Kuntić, predsjednik Odbora za informiranje vojvođanske Skupštine *Đorđe Subotić* koncem 2001. godine mogao je intenzivirati aktivnosti na osnutku »Hrvatske riječi«. One su urodile prvim ozbiljnijim plodom nakon više od šest mjeseci – Skupština AP Vojvodine je, naime, na sjednici održanoj 8. svibnja 2002. donijela »Odluku o osnivanju Novinsko-izdavačke ustanove 'Hrvatska riječ'«, čime su se stekli prvi valjani formalno-pravni uvjeti za daljnji konkretni rad na osnivanju, u smislu izrade konstitutivnih pravnih akata i poduzimanju radnji neophodnih za

njezino registriranje.

Usljedile su zatim intenzivne konzultacije unutar hrvatske zajednice i aktivnosti na planu kandidiranja osoba koji će biti članovi Privremenog upravnog odbora i Nadzornog odbora. Kako se nije mogla postići suglasnost o konkretnim osobama između dvije političke stranke, odlučeno je na koncu da će DSHV i HNS imenovati po četiri predstavnika, a LSV jednoga. To se na koncu i ostvarilo – Skupština AP Vojvodine na sjednici održanoj 3. srpnja 2002. donijela je »Odluku o imenovanju članova Privremenog upravnog odbora i Nadzornog odbora Novinsko-izdavačke ustanove 'Hrvatska riječ'«. Tada su, naime, za članove Privremenog upravnog odbora Ustanove izabrani: mr. Bela Tonković, *Svetislav Milanković*, *Milan Ercegovac* i *Marija Lovrić* na prijedlog Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, a *Slavica Peić*, *Slaven Bačić*, Kalman Kuntić i Tomislav Žigmanov na prijedlog Hrvatskog narodnog saveza, dok je Stipan Stipić bio izabran kao kandidat Lige socijaldemokrata Vojvodine. Navedeni je sastav prvog upravnog tijela NIU »Hrvatska riječ« bio kompromis više struja i političkih stranaka unutar hrvatske zajednice, te volje osnivača: vojvođanske Skupštine. Njegova »privremenost« bila je, pak, posljedica činjenice što je njegova jedina zadaća bila provesti sve radnje koje se tiču osnutka Ustanove i stvoriti sve preduvjete za nesmetan početak rada, a ne nekakve moguće nevažnosti.

Vlastitu odgovornost »tzv.

političke strukture«, kako izabrane političke predstavnike Hrvata u Vojvodini naziva autor teksta, pokazale su i nakon osnivanja Ustanove, kada je DSHV, doduše nevoljko pristao da većinu članova Upravnog odbora ima dio bliži HNS-u, jer se pretpostavljalo da je tadašnjem članu PUO ligašu Stipanu Stipiću bliži Kalman Kuntić od Bele Tonkovića, kao što ni HNS nije bio najsretniji prijedlogom u najavi da prvi ravnatelj Ustanove bude bivši novinar »Subotičkih novina« Zvonimir Perušić, kojega je predložio DSHV.

S druge strane, razlozi kasnijeg konstituiranja Ustanove ne leže u činjenici da su se stranke pozicionirale oko primata u Ustanovi, već u odbijanju davanja podrške tjedniku u nastajanju, najeminentnijeg člana, doduše neformalne, ali u to vrijeme vrlo utjecajne, »krovne udruge« vojvođanskih Hrvata – Forumu hrvatskih institucija i organizacija, vlč. *Andrije Kopilovića*, koji se čutio uvrijeđen jer svećenici, kao nezaobilazni čimbenici društvene zbilje Hrvata u Vojvodini, nisu bili konzultirani prilikom kandidiranja članova PUO. S obzirom da je tadašnje vodstvo HNS-a bilo značajno opredijeljeno da drži do što boljih odnosa s Forumom, prihvaćen je prijedlog Kopilovića da kandidat za ravnatelja buduće ustanove bude Milovan Miković, tada ravnatelj »Subotičkih novina«.

Bržem pokretanju lista svakako nije pridonio niti »kandidat za ravnatelja« HNS-a Milovan Miković, koji je na radnom sastanku s predstavnicima

Pokrajinskog tajništva za informacije zamjenikom tajnika Sandorom Balintom i pomoćnikom tajnika Nićiforom Todorovićem, a kojemu je nazočio i zastupnik Kalman Kuntić kao inicijator i predsjednik Odbora za međunacionalne odnose Skupštine Vojvodine, tvrdio kako je osnivanje »Hrvatske riječi« profesionalni avanturizam, s nedovoljnim proračunom, bez novinara i da je po njemu mnogo bolje da se sredstva dodijele »Subotičkim novinama« za podlistak na hrvatskom jeziku.

I ubrzo nakon dobivanja Odluka o imenovanju, održava se sredinom srpnja 2002. Konstitutivna sjednica PUO i NO NIU »Hrvatska riječ«, no na njoj nije izabran i predsjednik PUO-a. Dakako, razlog je bio u neodlučenome ishodu glasanja – od osam nazočnih članova, uz dva uzdržana, po tri glasa su dobili kandidat DSHV-a Svetislav Milanković i kandidat HNS-a Tomislav Žigmanov. Na drugoj sjednici ovog tijela, koja je održana 31. srpnja, Tomislav Žigmanov je, uz jedan glas više, izabran za predsjednika PUO NIU »Hrvatska riječ«. Dakle, nije točno u napisu Milovana Mikovića da je konstitutivna sjednica PUO-a održana »tek u kolovozu«, radi nekakvog »(ne) skrivenog pozicioniranja«, nego je ona posljedica složenih i, u vremenskom smislu, sporih procedura.

Pa ipak, bez obzira na takav ishod glasanja, PUO NIU »Hrvatska riječ« nastavio je raditi, istina ne više u punom kapacitetu, prilježno i relativno brzo. Na četvrtoj sjednici PUO

NIU »Hrvatska riječ«, koja je održana 31. kolovoza, već je usvojen Statut Novinsko-izdavačke ustanove, koji je poslan početkom rujna u skupštinsku proceduru radi davanja suglasnosti. Isti je usvojen na rujanskoj sjednici Skupštine AP Vojvodine. Na petoj sjednici PUO NIU »Hrvatska riječ«, pak, koja je održana 12. listopada, donijeta je odluka, istina uz ne posve časno i ucjenjivačko držanje kandidata glede odnosa spram protukandidatkinje *Ljiljane Dulić*, da Zvonimir Perušić, bivši zamjenik glavnog i odgovornog urednika »Subotičkih novina«, bude predložen osnivaču za vršitelja dužnosti direktora NIU »Hrvatska riječ« u osnivanju. Isti je prijedlog, koji je usvojen na sjednici PUO, dan u skupštinsku proceduru, a odobren je od strane vojvođanske Skupštine na listopadskom zasjedanju. Istine radi, valja istaknuti da je Zvonimir Perušić bio DSHV-ov kandidat za ravnatelja, a dobio je većinsku podršku iz razloga što je kandidat za ravnatelja HNS-a Milovan Miković na koncu odustao, pri čemu se pravi razlozi nenadanog odustajanja nikada nisu saznali. Za nadati se je da nije posrijedi »prinudni, iznuđeni uzmak pred navodno 'višim' ili 'društvenim' interesima«, što i sam spominje, no u jednom drugom kontekstu.

Koncem listopada iste godine pristupilo se registriranju Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« kod Trgovinskog suda u Subotici, kao i daljnjim radnjama na konstituiranju ove ustanove (otvaranje računa, izrada drugih pravih akata...). Paralelno s tim

vodile su se brojne aktivnosti oko prezentacije ideje, traženja i lobiranja oko pomoći, trgallo se za prostorom za rad, prvim kadrovskim rješenjima... Posebni problem je predstavljala činjenica što Zvonimir Perušić do tada nije bio ni na koji način angažiran unutar hrvatske zajednice, što je stvaralo kako podozrenje kod jednog broja osoba, tako i njegovo veliko nesnalaženje, napose kada je riječ o poznavanju prilika, osoba, procesa... u hrvatskoj zajednici.

Sve ove činjenice govore protiv većine onoga što je Milovan Miković iznio u završnom dijelu navedenoga napisa o »bogatoj povijesti hrvatskog novinstva u Bačkoj«, pa se stječe dojam da mu je, istina prikriivena, intencija bila iskriviti i omalovažiti nastojanja osoba koje su svojim aktivnostima neposredno pridonijele osnutku NIU »Hrvatska riječ« 8. svibnja 2002., a što je prethodilo pojavi prvog broja istoimenoga tjednika 31. siječnja 2003. Tim prije, jer treba se imati na umu i to što su svi ljudi iz Privremenog upravnog odbora ne samo koristili svoje ne malo vrijeme na poslove oko osnutka NIU »Hrvatska riječ«, nego je nekolicina nas iz svojih osobnih sredstava pokrivala prve troškove, koji, i to se mora reći, također nisu bili mali.

Kalman Kuntić, zastupnik Skupštine AP Vojvodine u sazivu 2000./2004. godine i politički artikulat osnutka NIU »Hrvatska riječ«

Tomislav Žigmanov, predsjednik Privremenog upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«

TURBULENCIJE AGROBIZNISA

Vlasnici se mijenjaju, poljodjelci i gradonačelnik rade

Put mađarskih poljoprivrednika iz blata do zvijezda, pa nazad na zemlju

Mađarska poljoprivreda turbulentno prolazi kroz tranziciju, euro integracije i svjetsku gospodarsku krizu. S obzirom da su pojedinci na vrijeme shvatili kako se ne može napamet, bez plana sijati i obrađivati zemlja te biti plijenom preprodavaca i prerađivača proizvoda, odlučili su pokušati napraviti nešto. Seljani Mórahaloma, njih 52, još su 1995. godine, nakon inicijative da osnaže svoju zadrugu, od lokalne samouprave dobili dio općinskog ureda i telefon. Posvetili su se danskom načinu proizvodnje, shvativši kako najveći dio prodaje u suvremenom društvu prolazi putem megamarketa, koji vape za zelenišem, svih 365 dana godišnje. Uvidjeli su kako se i oni mogu uz malo pomoći okušati i zamijeniti opskrbljivače iz Španjolske koji su prodavali svoje proizvode širom Europe, pa i u Mađarskoj. Zadruga Mórakert je u jednom trenutku imala preko 700 članova, no sada ih je oko 330. Osiguravaju posao za obitelji u krugu oko 100 kilometara. Biznis se vremenom širio, hale se prostiru na preko 16.000 četvornih metara, imaju preko 6.000 četvornih metara hladnjača. U ovom mjestu od oko 6.000 stanovnika oko četvrtine živi na salašima, a gradonačelnik *Zoltán Nógrady* (Fidesz) je 2010. godine osvojio peti uzastopni mandat gradonačelnika. Ovo malo mjesto

opskrbljuje multunacionalne kompanije kao što su Tesco, Auchan, Cora, Spar, CBA, te mnogobrojne diskonte. Mnogi mladi koji su otišli u veće gradove vratili su se, čak i neki s fakultetskim diplomama, kako bi se posvetili agrobiznisu. Poljoprivredne proizvode seljaci dovoze i oni tu stoje u hladnjačama maksimalno nekoliko dana na niskim temperaturama. Proces rada je takav da im porudžbine marketa stižu do 18 sati navečer. Zorom roba kreće na put i prije otvaranja trgovina se već nalazi na rafovima. Najveći problem je postaviti naljepnice na ambalažu, jer su one posve različite za svaki trgovački lanac ponaosob. Na pakiranjima i naljepnicama ne smije biti nijedne pogreške, a moraju sadržavati i bar-kod i težinu robe. Trgovci zahtijevaju da cijeli posao odradi Mórakert, tako da oni samo stave robu u prodaju na police.

SAPHARD

Ovaj ogroman posao ne može se raditi ručno. Stoga je Mórakert pribavio velike strojeve koji recimo kod krumpira prvo peru, zatim selekcijom izdvajaju pokvarene komade, da bi nakon toga stroj sam sortirao krumpire po veličini u 4 kategorije i pakirao ih. Isti stroj selektira i mrkvu. Ovaj se stroj ne uključuje bez desetina tona robe. Stroj je pribavljen pomoću Sapard programa

Europske Unije, zadrugari su skupa krenuli u posao i rizik i zato su i uspjeli dobiti pomoć EU. Smatra se kako ukoliko u nekom selu već postoji individualna hladnjača, onda EU nema logiku pomagati takvo selo jer ne žele ići na ruku pojedincima ili parcijalnim skupinama, već širem razvitku poljoprivrede. To su ovi žitelji shvatili i udružili se.

Još jedan od strojeva koji su pribavili je selektor rajčica s kamerom. Dok rajčica klizi, kamera napravi oko 20 snimaka i izračuna prosječnu boju, te po težini i boji svaki komad posebno selektira u jednu od 4 kategorije. Uređaj mjeri i ukupnu težinu paketa i zatvara se folijom, po želji kupca sa sadržajem od pola, 1, 2 kilograma.

TOČKA PRIJELOMA

No, situacija je ipak daleko od idealne. Kriza je ugrozila investicije. Zbog financijskih problema zadruga mora prodati dio imovine kako bi podmirila kredite kojima je financiran taj brzi rast. Skrb nad zadrugom preuzela je tvrtka Datesz koja je zatvoreno dioničko društvo s 92 postotnim državnim vlasništvom. To je omogućilo da se posao i dalje odvija neometano, samo se mijenja vlasnik određenog

dijela tehnike i nepokretnosti. Po riječima direktora Datesza *Aladara Schullera*, PH centar, pogon za preradu i hladnjače se daju u zakup. Postojeći dug se odnosi uglavnom na banke i državu, a ne prema zadrugarima. Smatra se kako je pad počeo 2008. godine kada je zbog krize smanjivana potrošnja, te je došlo do suženja financijskih okvira i pada tečaja forinte zbog čega je zadruga počela gubiti tlo pod nogama. Promet je za samo godinu dana, s 2008. na 2009. prepolovljen, što je izazvalo domino efekt. Gradonačelnik Nógrádi priznaje kako je velik dio petnaestogodišnjeg rada zadruge uništen. Oni su prije samo nekoliko godina imali tvrtke-ćerke i u Rumunjskoj, te u mjestu Nagyvárad, tvrtku za logistiku, tvrtku za preradu povrća, a sada te kapacitete moraju prodati kako bi sačuvali bazu. On je uvjerava svoje sugrađane da mogu krenuti opet iz početka i vratiti se na vrh, zato je osvojio i novi mandat.

A, na nama je da učimo iz njihova primjera, i što se tiče prilagođavanja europskim natjecajima, i u zalaganju za opće dobro, i za energiju da se ne predajemo, nego da vjerujemo u sebe.

Nikola Perušić

ŠIMA GERTNER, POLJOPRIVREDNIK IZ GRADINE KRAJ SOMBORA

Zemlja zahtijeva težak rad

Razgovor vodila: Zlata Vlasisavljević

Nekada se od maksimuma zemlje i dviju krava moglo solidno živjeti. Danas treba barem deset puta više zemlje

Bilo je teško tada raditi zemlju, jer se zemlja obrađivala ručno i konjima. Ali tada se od maksimuma zemlje, a to je 18 jutara, i dviju krava moglo solidno živjeti. Danas treba barem deset puta više zemlje. Zemlja je nekada bila jeftina i cijena je bila oko 800 tadašnjih maraka za jutro, sada za to isto jutro treba 6.000 eura. Ako bismo to uspoređivali recimo s cijenom žita, sada je jutro zemlje i do pet vagona žita, ako je dobra cijena žita onda tri vagona, a nekada je za kupiti jutro zemlje bio dosta vagon i pol do dva vagona žita. Mislim kako je prijelom bio prije nekih 15 godina. Nažalost, mnoge do tada dobrostojeće obitelji nisu to shvatile, nisu se snašle u toj situaciji i vremenom su zaostajali.

HR: Spomenuli ste cijenu zemlje. Svjedoci smo kako se maltene iz mjeseca u mjesec cijene mijenjaju, naravno naviše. Kod vas u Gradini jutro je dostiglo 6.000 eura, u nekim atarima i 8.000 eura. Može li običan poljoprivrednik danas kupiti zemlju i nisu li te oranice ipak precijenjene?

U posljednje dvije godine zemlja je »strašno« poskupjela, čak je dvostruko skuplja. Po tim cijenama za gotov novac poljoprivrednici teško da mogu kupiti zemlju. Mislim kako to nisu realne

cijene. Po mom mišljenju jedan od razloga za povećanje cijene oranice je naše približavanje Europskoj Uniji i uvriježeno mišljenje da će kada budemo dio te Europe zemlja biti još skuplja. Drugi razlog je to što zemlju sada kupuju oni koji nikada zemlju nisu radili i nikada se nisu bavili poljoprivredom. Je li to pranje novca ili nešto drugo ne znam, ali pravi seljak danas može kupiti najmanje zemlje. Neki kupuju na stotine hektara, a pravi poljoprivrednik teško može kupiti i nekoliko hektara zemlje. To što zemlju kupuju oni što nikada nisu bili seljaci i je podiglo cijenu oranica.

HR: Vaša je obitelj nekada obrađivala oko maksimuma zemlje. Rekli ste kako se danas s toliko zemlje ne može opstati. Koliko danas obrađujete, što vaše, što zakupljene zemlje?

Nas je sada tri obitelji, ali sinovi i ja radimo zajedno i obrađujemo oko 400 jutara, ili 240 hektara, zemlje. Osim svoje zemlje obrađujemo i zemlju u arendu. Imamo od ranije zakupljenu zemlju, ali danas je problem naći i oranice u zakup. Tu je problem što se pojavljuju oni koji daju dvostruko veću arendu, ispoštuju li oni to kasnije, ne znam, ali zbog takvih je teško naći zemlju za arendu. Ima onih koji za arendu nude 250 eura po jutru, koliko njima tada

Šima Gertner jedan je od poljoprivrednika koji stalno unapređuje i proširuje svoje gazdinstvo. Ništa se od toga nije dogodilo preko noći, već je rezultat višegodišnjeg napornog i predanog rada. Samo tako mogu se ostvarivati rekordni prinosi i ići u korak s novim zahtjevima suvremene proizvodnje. O tome smo razgovarali s njim.

HR: Na salašu u Gradini vaša obitelj živi dugo i poljoprivreda je tradicija u vašoj obitelji. Jeste li bili u dvojbi ostati na zemlji ili ne, jer bilo je godina kada su ljudi bukvalno bježali od zemlje, sa salaša, odlazili u gradove, selili u solitere, zapošljavali se u tvornice?

Da ne idem daleko unazad, poljoprivredom su se bavili

moj djed, otac, prije nekih 35 godina taj posao sam ja nastavio, a sada i moji sinovi. Kada sam odlučio ostati na zemlji bilo je sramota i reći da si seljak, da si sa salaša. Danas je druga priča. Mnogi su ljudi ostali bez posla, jer su tvornice zatvorene. Na zemlji je drugačije, može se živjeti, ali se mora puno i raditi. To bi mogao biti primjer i za sve drugo, da bi imao moraš naporno raditi. Posebno mi je drago što su u poljoprivredi ostali i moji sinovi, koji sada imaju svoje obitelji.

HR: Kada biste napravili usporedbu između vremena kada su zemlju obrađivali vaš otac i djed i ovoga danas, koje bi to bile najveće razlike?

ostane ne znam. Uglavnom, zbog povećanja cijene zakupa zemlje onima koji je obrađuju malo ostane.

HR: Jedna od vaših investicija je izgradnja silosa za skladištenje. Što ste time postigli?

Silose smo napravili 2004. godine, prije dvije godine smo ih proširili, što nam omogućava da rod sa svojih njiva uskladištimo i čekamo povoljan trenutak za prodaju, i to prodaju bez posrednika.

Možemo negdje ostaviti rod na lager, ali sve to moraš platiti i još ne ostvariš onu cijenu koju dobiješ kada izravno prodaješ. Na ovaj način izbjegli smo posrednike i to da dio zarade uzimaju oni. Rod uglavnom prodajemo kupcima u Srbiji i baš nedavno smo dio pšenice prodali u Kragujevac. Izvozom se još ne bavimo, jer ipak za tako nešto treba imati pouzdanog partnera.

Na skladištu trenutačno imamo kukuruz, ali izgleda da ove godine s tim nećemo baš najbolje proći. Da smo kukuruz prodali jesenas dobili bismo 28 dinara, a sada je cijena 24,5 do 25 dinara po kilogramu.

HR: Prošla je godina bila loša za poljoprivredu. Suša je drastično umanjila prinose i načinila velike štete. Bilo je čak njiva na kojima nije vrijedilo ni skidati rod. Koliko ste štete vi imali?

Najviše štete je bilo kod kukuruza gdje je predusjev bila šećerna repa. Tu je rodilo 700 kilograma po jutru. To je zemlja koju smo uzeli u arendu za koju smo morali dati 800 kilograma žita. Nismo imali ni za arendu, a gdje su tu još ulaganja u proizvodnju. Kiše su bile lokalnog karaktera, pa je bilo njiva gdje je rod bio bolji, ali u prosjeku suša je rod umanjila za 50

postotaka. Pšenica je solidno rodila, donekle i suncokret, jer podnosi sušu, ali kod svih ostalih ratarskih kultura prinos je bio manji.

Bilo je padalina tijekom zime, ali to nije nadoknadilo nedostatak vlage i treba barem još 200 litara po četvornom metru da bismo imali rezerve vlage. I za proljetnu sjetvu za žito treba još kiše. Žita sada dobro izgledaju, nije bilo jake zime, većina parcela zasijana je u optimalnom roku jesenas pa se žito razbokorilo. Sada nas čeka prihrana pšenice. Ne radimo napamet već prethodno uradimo analizu zemljišta. Umjetno gnojivo je skupo da bi se bacalo tek tako.

HR: Ratari se polako pripremaju za jedan značajan posao, a to je proljetna sjetva. To čeka i vas. Pretpostavljam kako već znate što ćete i koliko sijati.

Sijemo sve osnovne ratarske kulture: pšenicu, kukuruz, soju, suncokret i repu. Naravno u setvenoj strukturi poštujemo plodored.

Sijemo sve, jer na početku sjetve ne znamo kakva nas godina očekuje. Recimo, soja i suncokret su suprotni. Suncokret voli sušu, a soji više odgovara kišovito vrijeme. Kada bih analizirao godine unazad rekao bih kako se još uvijek najviše isplati sjetva šećerne repe. Na repi ima najviše posla, ali ona i najviše donese zarade. Sad vrijedi sijati i kukuruz, jer i on ima dobru cijenu. Najmanja je zarada na pšenici, ali zbog plodoređa mora se i ona sijati.

Pripreme za proljetnu sjetvu počeli smo još jesenas. Zimska brazda je zaorana, zaorana je jedna količina kompleksnog gnojiva. Čim vrijeme dopusti zatvorit ćemo brazdu kako bismo sačuvali vlagu, jer nema mnogo rezervi vlage. Prije same pripreme

za sjetvu bacit ćemo dušično gnojivo i onda slijedi priprema i sama sjetva.

Kada je riječ o strukturi sjetve najviše sijemo kukuruza oko 130-140 jutara, žita oko 100 jutara, suncokreta i soje 50-60 jutara, a repe od 20 do 30 jutara.

HR: U vrijeme kada su ratari u Somboru imali prosječan rod repe od 50 tona po hektaru vi ste ostvarivali rekordne prinose od 85 tona po hektaru. Kako to postižete?

Osnovno je poštovanje svih agrotehničkih mjera. Najbitnija je sjetva i nicanje, jer ako se tu ne ostvari dobar sklop, zabadava dalja zaštita, prskanje, prihranjivanje. Ako nema dobrog sklopa nema niti prinosa. Kako rod može biti dobar, ako u redu nedostaje biljaka? O sklopu u proljeće vodimo najveću brigu. Imamo dobre strojeve i nikne nam, da ne kažem baš sto posto, ali 95 posto biljaka. Uvijek na njive bacimo i sve umjetno gnojivo koje dobivamo od šećerana. Temeljem našeg dugogodišnjeg iskustva mogu kazati kako od korova repišta treba prskati dva-tri puta, a ne svu količinu pesticida utrošiti u jednom prskanju, jer koncentracija je velika i osim što uništi korov zaustavi i rast repe. Treba ići dva-tri puta s blažom dozom da se uništi trava, a da ne škodi repi. Recimo, to je jedan od važnih momenata. Međutim, mnogo ovisi i o samim proizvođačima, jer repa zahtijeva stalnu pažnju i brigu. Moraš biti stalno budan, naročito kada repa niče, jer za pola dana je može razrijediti repina pipa. Nema tu ni nedjelje, ni sveca.

Suradujemo sa šećeranom iz Crvenke. Šećerane su sada izišle s novim cijenama od 4,9 dinara po kilogramu. Ako repa dobro rodi, ta cijena nije

loša. Činjenica je da se sije sve manje šećerne repe, pa šećerane sada moraju dati povoljnije uvjete da bi ratari sijali repu.

HR: Za kraj jedno neizbježno pitanje, a to je državna zemlja. Od kada se državna zemlja izdaje u zakup, stalno se spominju problemi koji prate licitacije, nerealno visoke cijene koje oranice dostižu na tim licitacijama, otvaraju se pitanja tko su zakupci državnih njiva, mali proizvođači žale se kako od velikih igrača ne mogu doći do državne zemlje. Grad Sombor raspisao je oglas za licitaciju skoro 4.000 hektara državnih njiva, licitacije će uskoro početi. Kakvo je vaše iskustvo, mogu li mali proizvođači, vi, vaši susjedi iz Gradine i drugi poljoprivrednici doći do državnih njiva?

Do državne zemlje teško se dolazi. Mi smo teškom mukom dobili jednu malu količinu. Zakup istječe sljedeće godine i pitanje je hoćemo li ponovno moći zakupiti državne njive. Uglavnom tu zemlju dobivaju veliki, tako je od prvih licitacija. Obični, sitniji seljaci teško se s njima izbore. Oni koji nikada nisu radili zemlju, koji daju visoke cijene i uzimaju u zakup velike količine dolaze do državne zemlje. Hoće li se tome stati na kraj ili neće, ne znam.

Prosječna početna cijena za licitacije koje slijede je 30.000 dinara po hektaru. Ukoliko bi ostala ta početna cijena onda je to cijena s kojom bismo se mogli uklopiti. Samo što veliki na licitacijama natjeraju visoku cijenu. Kako se oni uklapaju s tim cijenama ne znam. Dobro je što se sada zakup mora platiti unaprijed, ali to su se sjetili tek kada su neki uzimali po tisuće hektara za koje nisu platili zakup.

Deset godina tjednika »Hrvatska riječ« u riječi i slici (2.)

2006. - Polemike i smjene u hrvatskoj zajednici

14. siječnja – Nastavak prekinute sjednice HNV-a održan u Somboru. Usvojeni prijedlozi za nacionalne blagdane.

16. siječnja – Premijer Srbije *Vojislav Koštunica* primio izaslanstvo Hrvata iz Srbije. U izaslanstvu su bili predsjednik i dopredsjednik HNV-a *Josip Z. Pekanović* i *Vladimir Bošnjak* te predsjednik i dopredsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* i *Martin Bačić*. Upućen je zahtjev za većom zastupljenosti Hrvata u radu predstavničkih tijela i državnih institucija.

19. siječnja – Izaslanstvo HNV-a u sastavu predsjednik HNV-a *Josip Z. Pekanović* i dopredsjednik IO HNV-a *Zvonimir Perušić* u službenom posjetu Ministarstvu vanjskih poslova Republike Mađarske.

27. siječnja – Vukovarsko-srijemski župan *Božo Galić* posjetio HNV, DSHV i lokalne samouprave Suboticu i Sombor. Razgovaralo se o prekograničnoj suradnji i mogućim zajedničkim projektima.

30. siječnja – Održana zajednička sjednica IO HNV-a, Odbora i Odjela HNV-a za informiranje. Zaključeno da je strateški interes zajednice osnivanje redakcija na hrvatskom jeziku na Radiju i TV Novi Sad.

2. i 3. veljače – Nove prijetnje uposlenicima NIU »Hrvatska riječ« i grafiti mržnje u Tavankutu.

3. veljače – Radni skup člnika HNV-a s predstavnicima hrvatskih udruga iz Petrovaradina i Novog Sada.

25. siječnja – Visoki dužnosnici hrvatske diplomacije u posjetu Golubincima i HKPD-u Tomislav.

17. veljače – Predsjedništvo DSHV-a uputilo priopćenje za javnost u kojem je iznijelo svoje stajalište o »bunjevačkom pitanju« i uputilo ga i Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava SCG.

22. veljače – U Zagrebu je održano drugo zasjedanje Međuvladinog mješovitog odbora za manjine. Otvoreno je ostalo pitanje o predstavljanju hrvatske manjine u zakonodavnim tijelima na svim razinama u SCG.

18. ožujka – Barjak hrvatske zajednice prvi put postavljen na Gradskoj kući u Subotici u povodu Dana hrvatske zajednice i trajno u Velikoj vijećnici.

4. travnja – Savjetovanje o Europskoj povelji i regionalnim ili manjinskim jezicima. Prema ratificiranom dokumentu u Srbiji su regionalni i manjinski jezici: albanski, bosanski, bugarski, hrvatski, mađarski, romski, rumunjski, rusinski, slovački i ukrajinski jezik.

6. i 7. travnja – NIU »Hrvatska riječ« predstavila svoju nakladničku djelatnost u Zagrebu u Palači Matice hrvatske, Novinarskom domu i u Hrvatskoj matici iseljenika. Izaslanstvo HNV-a posjetilo Udrugu protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i tom je prigodom potpisan Protokol o suradnji.

25. travnja – Među imenovanim članovima Upravnih odbora RTS i RTV NS koje imenuje Savjet Republičke radiodifuzne agencije nema niti jednog kandidata koje su predložili nacionalno-manjinska vijeća. Manjinska nacionalna vijeća prosvjeduju zbog ove odluke.

4. svibnja – Na odvojenim sastancima s premijerom *Vojislavom Koštunicom* i predsjednikom Narodne skupštine *Predragom Markovićem* predsjednici 13 nacionalno-manjinskih vijeća izrazili nezadovoljstvo zbog odluke Savjeta Republičke radiodifuzne agencije o članovima upravnih odbora RTS i RTV NS.

17. svibnja – Predstavnici IO HNV-a u posjetu školama u bačkome dijelu Podunavlja.

18. svibnja – Predsjednik Srbije *Boris Tadić* primio predstavnike vijeća nacionalnih manjina koji su izrazili svoje neslaganje s odlukama Savjeta Republičke radiodifuzne agencije.

25. svibnja – Održan sastanak čelnštva Radiodifuzne ustanove Vojvodine s predstavnicima nacionalnih vijeća. *Josip Z. Pekanović* je izjavio kako je prihvaćen njegov prijedlog da Hrvati imaju polusatnu emisiju jednom tjedno na TV Novi Sad i isto toliko na Radiju Novi Sad.

2. lipnja – Polemike oko »Hrvatske riječi« u hrvatskoj zajednici se zaoštavaju.

4. lipnja – Veliki hrvatski skup u Zemunu na blagdan Duhova. Među gostima saborski zastupnici, predstavnici hrvatske diplomacije, HMI, HNV-a, NIU »Hrvatska riječ«. Najavljena je Godina Ilije Okrugića, predstavljen projekt »Jelačićeva kuća«.

6. lipnja – Radikalni zastupnik *Zoran Krsić* naveo ministricu poljoprivrede *Ivanu Dulić-Marković* kao »primjer kako se ustaše uvlače u vlast«. Predsjedavajući Skupštine dopredsjednik *Vojislav Mihailović* nije reagirao na ove i slične uvrede kojima je obilovala rasprava. HNV je osudio ovakve uvrede.

8. lipnja – Sastanak predsjednika Izvršnog vijeća AP Vojvodine s dužnosnicima nacionalnih vijeća održan na inicijativu Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina sa sjedištem u Vojvodini. Na dnevnom redu pokrajinski radiodifuzni servis, sudjelovanje nacionalnih vijeća u pisanju novog Ustava, sudjelovanje nacionalnih manjina u donošenju odluka o pitanjima koja ih se neposredno tiču i druga.

9. lipnja – Uredbom Ministarstva Vlada Srbije osnovala Službu za ljudska i manjinska prava i za direktora postavljen *Petar Lađević*.

15. lipnja – Nakon Općine Subotice i naselja Stara Bingula

u Općini Srijemska Mitrovica, odlukom Skupštine Općine Apatin uvodi se službena uporaba hrvatskog jezika i u naselju Sonti. Procedura je bila pokrenuta prije tri godine.

17. lipnja – U Petrovaradinu održana sjednica HNV-a. Izvršni odbor dobio podršku a izvješće Nadzornog odbora nije usvojeno.

28. i 29. lipnja – Izaslanstvo HNV-a u dvodnevnom boravku u Zagrebu primljeno na najvišim razinama. Tijekom uzvratnog posjeta Srpskom narodnom vijeću u Zagrebu izaslanstvo su primili predsjednik RH *Stjepan Mesić*, predsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Šeks*, predsjednik Vlade RH *Ivo Sanader*, gradonačelnik Zagreba *Milan Bandić*, veleposlanik RS u Zagrebu *Radivoj Cvjetičanin* i predsjednik saborskog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina *Furio Radin*.

1. srpnja – Prebojen naziv HKUD Vladimir Nazor na ploči zgrade Hrvatskog doma u Somboru.

21. srpnja – *Ivo Sanader* u službenom posjetu Srbiji. Susret s predstavnicima HNV-a i DSHV-a uslijedio je nakon otvorenja graničnog prijelaza Bajakovo-Batrovci i razgovora s premijerom *Vojislavom Koštunicom* te predsjednikom Srbije *Borisom Tadićem*.

28. srpnja – Prva obljetnica radijske emisije na valovima Radio Bačke »Zvuci bačke ravnice« na hrvatskom jeziku.

18. kolovoza – Generalni konzul RH u Subotici *Davor Vidiš* posjetio Petrovaradin.

1. rujna – Počeli radovi na izgradnji prostorija za HKPD »Tomislav« iz Golubinaca.

1. rujna – Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i u somborskoj Osnovnoj školi »Bratstvo-Jedinstvo«.

23. rujna – Kamenicama razbijena dva prozora na zgradi HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru.

28. rujna – Radio televizija Vojvodine povukla tužbu protiv hrvatskih novinara i djelatnika NIU »Hrvatska riječ« *Dušice Dulić* i *Zvonimira Perušića*.

1. listopada – *Dragan Jurakić* imenovan za novog urednika redakcije na hrvatskom jeziku RT Vojvodine.

21. listopada – Vijećnici HNV-a donijeli odluku o smjeni predsjednika IO HNV-a *Laze Vojnića Hajduka* i članova Izvršnog odbora. Za predsjednicu IO HNV-a izabrana *Slavica Peić*.

4. studenog – HNV izabrao nove članove Izvršnog odbora HNV-a - *Matu Groznicu*, *Antoniju Čota* i *Jozu Kolara*.

15. studenoga – Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* na listi Demokratske stranke na predstojećim republičkim izborima.

21. studenoga – IO HNV formirao tim za izradu Platforme za obrazovanje u sastavu - *Dujo Runje*, *mr. Josip Ivanović* i *dr. Stipan Jukić*.

16. prosinca – U organizaciji udruge hrvatske mladeži KroV održana tribina pod nazivom »Perspektive hrvatske mladeži u institucijama manjinske zajednice«.

22. prosinca – Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« na temelju raspisanog natječaja i dvije pristigle prijave za odgovornu urednicu predložio *Jasminku Dulić*.

2007. - Novo vodstvo HNV-a

9. siječnja – Potpredsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Tamás Korhecz* posjetio subotičke institucije kulture i izjavio da će za četiri godine Subotica imati najmodernije trojezično kazalište u ovom dijelu Europe.

12. siječnja – Župan osječko-baranjski *Krešimir Bubalo* i gradonačelnik Osijeka *Vladimir Šišljagić* priredili prijam za izaslanstvo prijateljskog grad Subotice, koje je predvodio gradonačelnik *Petar Kuntić* i uručili mu paket knjiga u vrijednosti od 20.000 kuna, a u ime Županije vrijednosno pismo na istu sumu za nabavu udžbenika za biskupijsku gimnaziju »Paulinum«.

19. siječnja – HNV osuđuje pokretanje iznenadne privatizacije Radio Subotice.

21. siječnja – Novi saziv republičkog parlamenta nakon parlamentarnih izbora u Srbiji ima sedam zastupnika s nacionalno manjinskih lista i nekoliko predstavnika malobrojnih manjina koji su bili na listi Demokratske stranke, među kojima je i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*.

27. siječnja – Prvi radni skup udruga u Baču i predstavnika HNV-a i DSHV-a.

2. veljače – DSHV se pridružio prosvjedima protiv privatizacije Radio Subotice. Privatizacija vodi smanjenju stečenih prava, smatra DSHV.

10. veljače – Predsjednik HNV-a *Josip Z. Pekanović* podnio ostavku na tu dužnost na 14. sjednici Vijeća. Na prijedlog UO NIU »Hrvatska riječ« vijećnici su imenovali *Jasminku Dulić* za odgovornu urednicu tjednika »Hrvatska riječ«, usvojena je

odluka o izradi Platforme o obrazovanju na hrvatskom jeziku i izvješće Nadzornog odbora.

15. veljače – *Branko Horvat* izabran za predsjednika HNV-a. Na sjednici se raspravljalo o izmjenama i dopunama Statuta HNV-a i o usvajanju Pravilnika o primanjima i naknadama uposlenih i imenovanih osoba u Vijeću, nakon čega je sjednica prekinuta zbog nedostatka kvoruma.

15. ožujka – Pomoćnica ministricе vanjskih poslova i europskih integracija RH *Mirjana Bohanec-Vidović* posjetila je 15. ožujka Suboticu i Sombor te institucije hrvatske zajednice u Vojvodini. Na sastanku s predstavnicima HNV-a zaključeno je kako bi od sljedeće školske godine trebala početi raditi hrvatska gimnazija, a prilikom posjeta Domu DSHV-a razgovaralo se o zastupanju interesa Hrvata u Skupštini Srbije. Pomoćnica ministricе posjetila je i HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru.

19. ožujka – Izaslanstvo IV AP Vojvodine u uzvratnom posjetu Vukovarsko-srijemskoj županiji. Kao oblik pomoći matice srpskoj zajednici IV APV podržalo ideju Zajedničkog vijeća da konkuriraju za projekte na natječajima APV za koje će namjene biti izdvojeno 20 tisuća eura i podržalo sporazum RTV Vojvodine i TV Vinkovci o razmjeni emisija na srpskom jeziku, dok će u oblasti obrazovanja vojvođanska vlada nastaviti financirati i pomagati 20 studenata srpske nacionalnosti iz ovih krajeva.

20. ožujka – Predsjednik HNV-a *Branko Horvat* održao sastanak u Novom Slankamenu s predstavnicima šest hrvatskih udruga iz Srijema.

20. ožujka – Nove prijetnje »iseljavanjem« Hrvatima u Novom Slankamenu. HNV i DSHV zatražili učinkovitu zaštitu i hitno poduzimanje koraka od strane MUP-a da se identificiraju osobe koje su izazvale incident i prijetile Hrvatima.

21. ožujka – *Vladimir Bošnjak* podnio ostavku na mjesto dopredsjednika HNV-a.

23. ožujka – DSHV oštro prosvjedovao u povodu najave rušenja kazališne zgrade u Subotici. DSHV se založio za rekonstrukciju, adaptaciju i dogradnju, a ne rušenje, te je zatražio da grad financira i hrvatsku dramu u Subotici.

29. ožujka – U Sonti održan sastanak predsjednika HNV-a *Branka Horvata* s dužnosnicima hrvatskih udruga iz južnog Podunavlja.

2. travnja – Program Radio-Subotice na hrvatskom jeziku emitira se u proširenom terminu od 18 do 21 sat.

2. travnja – U povodu incidenta u Novom Slankamenu održan sastanak predsjednika Općine Indije *Gorana Ješića*, predsjednika MZ Novog Slankamena *Dragana Krivošije*, policije i predsjednika HNV-a *Branka Horvata* i predsjednika DSHV-a *Petra Kuntića*. Na sastanku je incirano da se uspostavi policijska postaja u Novom Slankamenu s obzirom na incidente koji se ponavljaju.

2. travnja – HBŠS za referendum o projektu rušenja zgrade Narodnog kazališta u Subotici.

11. travnja – Državni tajnik za osnovno obrazovanje Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske *Nevio Šetić* i predsjednik Udruge »Lijepa naša« dr.sc. *Ante Kutle* u posjetu Vojvodini.

13. travnja – NIU »Hrvatska riječ« i Udruga »Krov« pokreću list za mlade.

21. travnja – HNV izabrao za potpredsjednike dr.sc. *Josipa Ivanovića* i *Zdenka Đakovića*.

4. svibnja – Presudom Općinskog suda u Leskovcu dužnosnik SRS *Goran Cvetanović* osuđen je na novčanu kaznu od 80.000 dinara i plaćanje sudskih troškova, jer je 2006. godine vrijeđao tadašnju potpredsjednicu Vlade *Ivanu Dulić-Marković*.

8. svibnja – Predsjednik IV AP Vojvodine održao sastanak s predstavnicima nacionalnih zajednica o pokrajinskim izborima.

22. svibnja – Održan drugi sastanak predsjednika IV APV *Bojana Pajtića* s predstavnicima nacionalnih vijeća sa sjedištem na teritoriju Vojvodine posvećen izmjenama izbornog sustava za izbor zastupnika u Skupštinu Vojvodine i većem udjelu predstavnika manjina u političkom životu.

4. lipnja – Koordinator vladajuće koalicije i šef zastupničkog

kluba Demokratske stranke Za europsku Vojvodinu u pokrajinskoj Skupštini prof. dr. *Dragoslav Petrović* priopćio je na konferenciji za novinare da je usuglašen Prijedlog odluke za izmjenu i dopunu Odluke o izboru zastupnika u Skupštinu AP Vojvodine te je taj prijedlog upućen u skupštinsku proceduru. Izmjene predviđaju zagarantiranih 12 zastupničkih mjesta

za nacionalne manjine, od toga dva za hrvatsku nacionalnu manjinu.

4. do 6. lipnja – »Hrvatska riječ« predstavila svoja izdanja udrugama Hrvata u Skoplju i Bitoli.

10. lipnja – HNV započeo evidentiranje za osnivanje gimna-

zijskog razreda na hrvatskom jeziku u subotičkoj Gimnaziji.

21. lipnja – Odlukom RRA višejezičnom programu Radio-Subotice nije dodijeljena regionalna frekvencija. HNV i DSHV reagirali i smatraju da se ovom Odlukom umanjuju stečena kolektivna prava Hrvata u Srbiji.

24. lipnja – Osnovana nova stranka hrvatske manjine u Srbiji Demokratska zajednica Hrvata. Za prvog predsjednika izabran *Đorđe Čović*.

4. srpnja – Kulturno-gospodarsko predstavljanje Hrvata iz Vojvodine u izložbenom prostoru Autobusnog kolodvora u Zagrebu. Koordinatorica izložbe je *Antonija Čota*.

9. srpnja – *Petar Kuntić* otvorio temu gubitka regionalne frekvencije Radio Subotice na sjednici Odbora za međunarodne odnose Skupštine Srbije.

25. srpnja – Grupa hrvatskih intelektualaca i dužnosnika hrvatskih institucija i organizacija uputila je Otvoreno pismo najvišim političkim i kulturnim dužnosnicima Republike Hrvatske u kojem se osuđuju »najnovije aktivnosti vlasti u Republici Srbiji na denacionalizaciji hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini uvođenjem nastavnog predmeta »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture«.

28. srpnja – Održana sjednica IO HNV-a. Nedovoljan broj prijavljenih za hrvatski gimnazijski odjel.

1. kolovoza – Održana izvanredna sjednica HNV-a. Na dnevnom redu uvođenje predmeta »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture« u škole.

13. kolovoza – Skupština Općine Srijemska Mitrovica vratila je zgradu Hrvatskog doma u ovlast prvom i pravom vlasniku Hrvatskom kulturnom centru »Srijem«.

17. kolovoza – DS odustaje od prijedloga o uvođenju novog izbornog sustava s 12 garantiranih mjesta za nacionalne manjine zbog »nedostatka konsenzusa«.

27. kolovoza – Hrvatskog gimnazijskog odjela će ipak biti, najavio IO HNV. U ovoj godini u prvi razred s nastavom na

hrvatskom jeziku osnovnih škola u Subotici upisano 36 prvaša.

31. kolovoza – Radni sastanak hrvatskih udruga u Baču. Povezivanje Podunavlja i Srijemaca.

10. rujna – Četrnaest učenica hrvatskog gimnazijskog odjela nastavu privremeno pohađaju u Filološkoj gimnaziji »Dezso Kosztolanyi«.

21. rujna – Nacionalni javni servis potpisao Sporazum o suradnji na proizvodnji i emitiranju programa koji se odnosi na nacionalne manjine koje žive u Srbiji s čelnicima nacionalno-manjinskih vijeća. Sporazum traje pet godina a uime HNV-a ga je potpisao član IO HNV-a zadužen za informiranje *Mato Groznica*.

24. rujna – Generalni konzul RH u Subotici *Davor Vidiš* uručio udžbenike učenicama hrvatskog gimnazijskog odjela u Subotici.

3. listopada – Na dužnost konzula geranta u Generalnom konzulatu RH u Subotici stupila mr. sci. *Ljerka Alajbeg*.

17. listopada – Za formiranje 7. razreda na hrvatskom jeziku nije dobijena suglasnost vlasti.

18. listopada – Pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i sporta RH prof. *Martin Oršolić* posjetio hrvatsku zajednicu i HNV te škole s nastavom na hrvatskom jeziku.

23. listopada – DSHV podržava *Borisa Tadića* i nastupa na listi DS-a.

26. listopada - Osnovan Hrvatski forum žena Vojvodine »Cro-Femina«. Za prvu predsjednicu izabrana *Lozika Jaramazović*.

16. studenog – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske osiguralo kompletnu lektiru za svu djecu koja nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku u Srbiji.

16. studenog – Reosnovana Mladež Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Za predsjednika izabran *Siniša Skenderović*, a za dopredsjednicu *Josipa Vojnić Tunić*.

23. studenog – Za novog dopredsjednika Općine Subotica imenovan je *Pero Horvacki* (DSHV).

15. prosinca – Razriješen stari i imenovan novi Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ«.

15. prosinca - Za predsjednika UO HAD-a izabran dr. sci. *Slaven Bačić*.

Priredila: Jasminka Dulić

Bunar i đerma

Đerma: soja, dermac, lanac, šibe, vislo, kabo i rovaš nad bunarom

Na salašu se vodilo računa o mistu bunara. Iskopo se što bliže josagu, a što dalje od korlata da očiđena moća iz đubreta kroz zemlju ne dospije u bunar.

Izvlačenje vode đermom izmiškulirali su još u antičko vrime, a i danas ga hasniraje u Indiji, Egiptu i još nikim zemljama, ali najviše u Aziji. Ljudi su od iskona jesapili dok nisu skontali š čim će i kako najlakše, najbrže i što više vode rukom izvuć iz bunara ili iz druge plitke vode koja sporo teče ili stoji. O hasniranju poluge (u đermi to je dermac) za dizanje tereta raspredo je i Arhimed. Još i danas je za to već hiljadama godina derma sa dermacom ostala najpodesnija, pa su je kao najprostiju napravu, kojoj ne triba obaško održavanje, doneli Turci u panonsku ravan iz Male Azije, a masnirali su je i stari Egipćani i dugi narodi oko Mediterana. Ona se hasnirala i u naseljima di je za dermac u avliji bilo dosta mista, a voda duboko koliko su je podneli soja (rašljasti stup) i dermac. Čim je kogod

napravio salaš obično je najprija iskopo bunar sa đermom.

Na salašu se vodilo računa o mistu bunara. Iskopo se što bliže josagu, a što dalje od korlata da očiđena moća iz đubreta kroz zemlju ne dospije u bunar. Bunardžija je iskopo bunar po želji gazde toliko širok da kolo (káda, okrugla drvena oplata) u dnolu bude toliko duboko koliko se u bunar slije vode, npr. 1,5 – 2 m.

U subatičkom ataru najčešći su bili bunari široki od 0,8 do 1,5 meter, do oko 5 m³ vode, dosta za blago (josag) osrid-njeg gazde. U velikom gazdalu sa više staja, iskopali su barem još jedan bunar. Tako je bilo do isušivanja dolova, kad su podzemne vode u našem kraju bile dobrim višlje. Onda se i u gredavim zemljama u srid kanikule voda u bunarima nije ni uzmutila, a kamol da je bunar osto brez vode.

KOPANJE BUNARA

Bunardžija je bunar počo kopat dopolak očiđenom i blago zavrvljenom motikom, naoštrene oštarije, na zdravo kratkom sapištu. Najprija je na zemlji iskrojena raspolučena káda sa triž-četri kola (okvira). Kad je iskopo bunar duboko da mu je bilo teško izbacivat zemlju napolje, namistio je nad jamom makaru sa hajtovom i na valjak namoto obično lanac na čijim su krajovima svezana dva kabla. Dok su priko makare jedan kabo izvlačili drugog je bunardžija punio zemljom.

Čim je jama iskopana duboko kolika je, spustio je u bunar i sastavio. Bunardžija je dalje kopo tj. potkopavo kádu i tako je spušto nadoli. Káda je čuvala da se zemlja ne odronjava na čovika, a jel je okrugla ona mu je ko pod visak određivala i pravac kopanja. Kopalo se toliko duboko dok se sa strane nije naišlo na žile s vodom, na misto di je iz zemlje počela súzit voda. Bunardžija se paštrio da káda u bunaru što prija dodnoli, pa je često kopanje dogotovio u blatu, a katkad u vodi priko članjaka.

Kad je iskopo bunar do dnola, spuštali su mu krive ciglje kojima je, po vršnom kolu u kádi ukrug i ovlaš na suvo cigljama obziđivo bunar do vrva. Voda je za dva-tri dana bunar napunila do vrva káde, često i priko vrva. Kad su počeli hasnirat bunar, proširivale su se i žile s vodom, pa se po bunaru nije primećivalo da iz njeg izvlače vodu. Kad su počeli hasnirat bunar proširivale su se i žile s vodom, pa se po bunaru nije vidilo da iz njeg izvlače vodu.

Za kopanje bunara dubokog oko 10 meteri i promira od 1 metara tribalo je oko 3 - 4 dana posla.

Bunar je obziđan do vrva da se dodirivanjem kabla o zid zemlja ne kruni u bunar. Ima gazda koji su ostavili neobziđan bunar. Na vrvu bunara, u ravni sa zemljom, napravljen je rovaš (ograda) visok oko 1 m., od deblji dračovi otesani okrugljača, opasan cološkim daskama, na sve četri čoše. Rovaš je dosta jak da se brez bojazni na njeg mož komotno oslonit čeljade kad izvlači vodu.

Bunardžiju su kablom spuštali u bunar i izvlačili gori.

SA ROGLJA

Voda u bunaru

U našem bunaru na salašu voda je bila na desetak meteri od vrva rovaša. Nikad nismo dodnolili bunar, čak ni kad je u vršidbi vodnar nemilice vuko vodu za kazan koji je tiro (pogonio) kaslu (vršalicu). U bunaru je uvijek doteklo dosta vode za napajanje josaga.

Bunardžija Veco Miković (1933.), pokazo mi bunar kojeg su nji trojica 1960. iskopali za oko 5 nedilja na Gabriću za državno imanje Bikovo. Bunar je bio širok 3 m, dubok 16 m i u njemu káda s vodom visoka 8 m. Iz njeg su iskopali oko 100 m³ zemlje, u stranice oko 150 m² uzidali su oko 8600 bunarski cigalja. U bunaru je bilo 50 m³ (50000 l.) vode. Iz njeg su vodom napajali sve zgrade, oko trideset stanova, josag oko 500 rogate marve, oko 150 krmača i drugi svinja i dr.).

BUNJEVAČKI
PU
KRIZA

Na Čistu srijedu, 13. veljače, s početkom u 17 sati, u crkvi sv. Jurja u Subotici bit će otvorenje izložbe fotografija križeva krajputaša *Augustina Jurige* pod nazivom »Bunjevački putovi križova«, a nakon toga bit će moljen »Bunjevački Put križa«, autora *Tomislava Žigmanova*, uz »starovinsko pivanje«, što priprema s. *Mirjam Pandžić*. Slijedi sveta misa uz obred pepeljanja. Rado Vas očekujemo!

SECESIJSKA GRADSKA ARHITEKTURA UVRŠTENA U SVJETSKU BAŠTINU

Subotica dio obitelji kojoj pripada

Istoga dana kada je Subotica postala članicom prestižne asocijacije Europske mreže gradova secesije, održano je još jedno, tko zna koje po redu, sudsko ročište između Grada i vlasnika kafea Papillon, čiji je enterijer remek-djelo inspirirano secesijom

The Réseau Art Nouveau Network welcomes Subotica as a new member! Tako je Subotica dobila i službeno priznanje da ima vrijednu arhitekturu, primanjem u članstvo Europske mreže gradova secesije na Generalnoj skupštini ove asocijacije, održanoj 25. siječnja 2013. godine u portugalskom gradu Aveiru. Prvi i jedini grad iz naše zemlje – Subotica, jednoglasnom je odlukom članica postala dio mreže kojoj pripadaju 22 grada, među kojima su Beč, Bruxelles, Budimpešta, Barcelona, Havana, Glazgov, itd..

»Naša arhitektura svakako zaslužuje da bude svjetski priznata. Ona spada u svjetsku baštinu, osobito pojedini objekti kao što su Gradska kuća, Sinagoga, objekti na Paliću, i ovo je pokušaj da se smjestimo u obitelj kojoj pripadamo. To trebaju prepoznati i biti svjesni tih vrijed-

nosti i naši građani, i stoga se treba s dužnim poštovanjem ponašati prema našem graditeljskom naslijeđu«, kaže dr. *Viktorija Aladžić*, arhitektica i predstavnica neformalne grupe građana »Nasmiješi se Subotici«, koja je lani predala molbu za učlanjenje Subotice u Europsku mrežu gradova secesije. »Nasmiješi se Subotici« inače je pokret formiran prije dvije godine s ciljem da se očuva i adekvatno restaurira zaštićena gradska jezgra, te ne dopusti nekontrolirano devastiranje koje je započelo najprije rušenjem zgrade Narodnog kazališta u centru grada, a potom i dvije secesijske zgrade u Ulici Vase Stajića.

POD LUPOM EUROPSKIH STRUČNJAKA

Članstvo u spomenutoj asocijaciji znači da će Suboticu posjećivati brojni stručnjaci te svojim znanjem i iskustvom

pomoći u naporima na većoj zaštiti i svjetskoj prezentaciji secesijske baštine, a jedan od prvih zadataka za lokalne stručnjake bit će izrada internet prezentacije gradskih secesijskih objekata. Preporuku da Subotica postane članicom Europske mreže gradova secesije napisao je osobno *Lluís Bosch*, predsjednik asocijacije i urednik speci-

jaliziranog časopisa *Coup de fouet*, koji ona izdaje. Inače, *Lluís Bosch* je prvi puta bio u Subotici 2010. na seminaru o zaštiti kulturnog naslijeđa u okvirima urbanističkog planiranja i od tada je *Coup de fouet* objavio nekoliko članaka o subotičkoj arhitekturi. Posljednji je napisao nedavno preminuli mađarski arhitekt *János Gerle*, veliki stručnjak

MEMORANDUM GARANT BOLJE SURADNJE

Kontakti s Europskom mrežom gradova secesije formalno će se odvijati putem Moderne galerije »Likovni susret«, a kako bi se ostvarila nesmetana suradnja između grada, institucija koje u nadležnosti imaju istraživanje, zaštitu i promoviranje secesije (Meduopćinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Gradski muzej, Likovni susret i Gradska knjižnica) i neformalne grupe građana »Nasmiješi se Subotici« potpisan je Memorandum o suradnji u području zaštite i vrednovanja kulturnog i nepokretnog naslijeđa grada Subotice.

Prijatelji Papillona uz svijeće obilježili izlazak časopisa Coup de fouet u kojemu je na pet stranica prof. dr. János Gerle pisao o ovom jedinstvenom enterijeru

napravljena su 52 para listova od kojih niti jedan nije identičan, a i ostali ornamenti su autentični i jedinstveni. Za izradu enterijera utošeno je oko tri godine rada, ništa nije obrađivano strojevima, već je sve pravljeno ručno u tvrdoj slavonskoj hrastovini.

GDJE JE KAMEN SPOTICANJA?

Arhitekt mr. *Ante Rudinski*, koji je svojedobno kao direktor Zavoda za zaštitu spomenika donio rješenje kojim je enterijer stavljen pod zaštitu kao neodvojivi dio objekta, danas kaže da nosi dvostruko osjećanje odgovornosti: premda je, kaže, stručno ispravno postupio, vlasnik je

novljiva, posebno skrećem pozornost na plafonski dio konstrukcije. To demontirati i ponovno montirati? Pa, nema više takvih majstora«, kaže Rudinski.

Inače, Letić je imao financijski dobre ponude da cjelokupan enterijer proda kupcima iz Budimpešte i Beča, ali upravo zbog zaštite to nije mogao uraditi. »Eksperti iz cijele Europe potvrđuju njegovu vrijednost, časopis iz Barcelone neće bez razloga posvetiti pet stranica jednom kafeu iz Subotice, i vrijeme je da i Subotičani počnu razmišljati o tome. Osobno smatram da enterijer više ne pripada meni, jer imam ugovor i na osnovi njega lokal pripada gradu, samo čekam

i poznavatelj mađarske secesije, o kafeu Papillon čiji je enterijer izrađen u stilu secesije i kao takav stavljen pod zaštitu. Ali, upravo to je ono što trenutačnu sreću kvari. Naime, gradske vlasti su već 15 godina u sudskom sporu s vlasnikom Papillona *Karlom Letićem*.

Ukratko, Letić je svojedobno, u ratnim vremenima, jer nije mogao prodmirivati troškove prestao plaćati visoku zakupninu (objekt je tada bio u vlasništvu grada) i zatvorio kafe. Međutim, budući da je enterijer pod zaštitom, nadležna inspekcija je naložila da, premda ne radi, objekt mora držati otvoren zbog posjetitelja. Poslije niza godina neplaćanja zakupnine, grad je tužio Letića, i taj spor je od tada stalno na sudu. U međuvremenu se situacija pogoršala

jer je zgrada vraćena prvobitnom vlasniku, Židovskoj općini, te je sada kafeu i struja isključena. Grad je pokušao riješiti problem tako da isplati vrijednost enterijera, nekoliko vrhunskih eksperata su procjenjivali materijalnu i nematerijalnu vrijednost, ali ona se mjeri milijunima eura. Bio je napravljen i prijedlog, potekao iz Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika, da se cijeli enterijer prenese na prvi kat Gradske kuće. Arhitekt Gerle je upozoravao da se ne mogu spojiti dva tipa secesije – mađarska u Grdskoj kući i enterijer koji je inspiriran secesijom sto godina nakon što je ona već prošla, te da bi se rasklapanjem on uništio. Također, kompletan enterijer rađen je specijalno za određeni prostor koji je nepravilnog oblika, primjerice za 52 kuta

BIT ĆEMO KONSTRUKTIVNI

»Mi ćemo konstruktivno sudjelovati u daljnjem planiranju razvoja grada, uvažavajući, s jedne strane, činjenicu da trebamo sačuvati kulturnu baštinu koja nam je na raspolaganju i na koju smo ponosni, ali, s druge strane, uvažiti i činjenicu da se grad mora razvijati. Tu treba naći jedan balans između čuvanja i njegovanja onoga što već imamo i daljnjeg razvoja grada«, rekao je gradonačelnik Modest Dulić.

od onda imao mnogo problema s proteklom gradskim vlastima. »Ovdje je uložena ogromna novac, ogroman trud i rad, i jednostavno je neshvatljivo gdje je kamen spoticanja, zašto se stidimo i maltretiramo njegovog vlasnika, zašto zbog nekoga u ovom gradu desetljećima držimo zatvorenim jedan od najelitnijih lokala u Europi. Ja nemam odgovor na to. Ovo je neprocjenjiva drvo-rezbarska vrijednost i nepo-

nadoknadu od grada«, kaže Karlo Letić.

Zanimljivo je da je upravo istog dana kada je Subotica primljena u Europsku mrežu gradova secesije, održano još jedno, tko zna koje po redu, sudsko ročište povodom ovog spora. Na prijedlog javnog pravobranilaštva imenovan je četvrti po redu procjenitelj *Goran Bolić*, konzervator restaurator.

S. Mamužić

DJELOVANJE SRIJEMSKOMITROVAČKOG CARITASA

Rad na poboljšanju uvjeta života

Caritas je u protekloj 2012. godini ostvario mnoge rezultate na poboljšanju njege starijih osoba i suzbijanju siromaštva

Kao humanitarna organizacija Katoličke crkve, Caritas se u Srijemskoj Mitrovici pojavio početkom 90-ih godina kada je podjelom higijenskih i prehrambenih paketa, kao i lijekova te ogrjevnog drveća, pomagao najugroženijim građanima. U 2003. godine Caritas se transformira u profesionalnog provajdera usluga europskog koncepta njege starih i nemoćnih osoba u okviru programa kućne njege i dnevnog centra. Srijemskomitrovački Caritas zahvaljujući volonterima, zaposlenima ali prije svega radom i sposobnošću koordinatorice Caritasa *Kristine Zeman*, u protekloj 2012. godini ostvario je mnoge rezultate na poboljšanju njege starijih osoba i suzbijanju siromaštva.

STUDIJSKO PUTOVANJE

U travnju tim mitrovačkog Caritasa uputio se na sjever Italije na poziv Caritasa Biella i Misionarskog centra. Ovo studijsko putovanje nastalo je kao prirodan slijed višegodišnje suradnje u razmjeni znanja i iskustava, put je realiziran financijskom podrškom Caritasa Italiana.

Program studijskog putovanja bio je obogaćen gostoljubivošću domaćina, oca *Roberta Melisa*, direktora Misionarskog centra u Bielli i *Elizabete Martano*, volonterke Centra. Posjet je započet obilaskom biskupij-

skog Caritasa Biele koji se nalazi u istoimenom gradu i provinciji, a obuhvaća desetak manjih gradova s oko 200.000 stanovnika te se upoznali s funkcioniranjem najznačajnijih projekata Caritasa Bielle. Tijekom ovoga posjeta članovi mitrovačkog obišli su Misionarski centar za mlade *SERMIG* u Torinu, *EMPORIO* distribucijski centar za prikupljanje hrane u mjestu *Kosato*, u koji se doprema hrana iz mega mar-

znavanjem povijesti grada i Srijema, te današnjeg funkcioniranja i tekućih problema i grada i Caritasa, crkve i biskupije, upoznavanjem rada i funkcioniranja ovdašnjih institucija i organizacija, a u sklopu tog segmenta bio je posjet Gerontološkom centru »Srijem« u Rumi, šabačkom Caritasu, Caritasu dekanata Novi Sad i CBN, te upoznavanje s aktualnim programima i projektima koje oni provode i budućim planovima.

Aktivisti Caritasa

keta kojoj istječe rok trajanja, Dom za stare osobe u mjestu *Kjavec*, kao i Katolički dom s dnevnim boravkom *DOMUS LAETITIAE* za duševno oboljele i nedovoljno mentalno razvijene osobe. U kolovozu mitrovačkom Caritasu u posjet je došla skupina volontera Caritasa Bielle i Misionarskog centra Biella s ciljem uspostaviti most suradnje među dvaju Caritasa i dvaju gradova. Sedmodnevni boravak bio je ispunjen različitim aktivnostima: upo-

POTPISANI MEMORANDUMI O RAZUMIJEVANJU

Početkom rujna potpisan je Memorandum o razumijevanju između Caritasa »Sv. Anastazija« i Opće bolnice u Srijemskoj Mitrovici, kojim je precizirana suradnja ovih ustanova po pitanju otvorene zaštite starih, bolesnih i osoba s invaliditetom, te poboljšavanju usluga timova kućne njege Caritasa i stacionarnog

zbrinjavanja u Općoj bolnici. Zajednički cilj ovih dvaju partnera je odlučnost da zajedničkom suradnjom poboljšaju kvalitetu života ciljnih grupa na području grada i Srijema. U Domu zdravlja Srijemska Mitrovica u rujnu je potpisan memorandum o razumijevanju između Caritasa »Sv. Anastazija« i Doma zdravlja.

U mitrovačkoj Gradskoj kući u rujnu Caritas »Sv. Anastazija« održao je radionicu na temu »Implementacija Caritasove službe kućne njege kao integralnog oblika otvorene zaštite starih, bolesnih osoba i osoba s invaliditetom na lokalnoj razini«. Ova je radionica imala za cilj prezentiranje svih aspekata dosadašnjeg rada Caritasove službe kućne njege, kao i neophodnosti postojanja ovakvih službi u okviru lokalne, regionalne i nacionalne socijalno-zdravstvene skrbi ovih kategorija građana Srbije.

Osim ovih aktivnosti srijemskomitrovački Caritas je sudjelovao u obilježavanju Dana starih osoba 1. listopada pod nazivom »S vama u jeseni života«, radionici »Održivost kućne njege« održanoj u Baru u organizaciji Caritasa Crne Gore, Caritasa Barske nadbiskupije i Caritasa Njemačke.

Sve ove kao i mnoge druge aktivnosti svjedoče o neprestanom djelovanju mitrovačkog Caritasa koji radi na poboljšanju uvjeta života starih i socijalno ugroženih osoba.

D. Španović

Jačanje prekogranične i regionalne suradnje

Završna konferencija posvećena projektu prekogranične suradnje »Applenet 2«, koji se realizira između APV i Republike Hrvatske, održana je u Skupštini APV u srijedu, 30. siječnja. Riječ je o projektu u okviru IPA prekograničnog programa Hrvatska – Srbija 2007.-2013. godine čiji su nositelji Poljoprivredni institut iz Osijeka i Poljoprivredni fakultet iz Novog Sada, a partneri su: Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje, Regionalna agencija za razvoj malih i srednjih poduzeća »Alma Mons« iz Novog Sada i Klaster »Slavonska jabuka«.

Cilj ovog projekta bio je povećanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora kroz standardizaciju i povećanje kvalitete proizvodnje jabuka na području Osječko-baranjske županije i područja Bačke i Srijema kroz jačanje prekogranične i regionalne suradnje između poslovnih, obrazov-

nih, istraživačkih i stručnih subjekata koji sudjeluju u projektu.

Pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu *Branislav Bugarski* istaknuo je da je za Vojvodinu poljoprivreda na prvom mjestu. On je naglasio da će pokrajinska Vlada izraditi strategiju gospodarskog razvoja AP Vojvodine za razdoblje od 2014. do 2020. godine i da će u tom programu poljoprivreda biti tretirana kao područje od najvećeg značaja za ekonomski razvoj Vojvodine.

Osječko-baranjska županija i Vojvodina imaju brojne mogućnosti za suradnju, naročito kada je riječ o poljoprivredi. To dokazuje i ovaj projekt čija je vrijednost 222.402,71 eura. Govoreći o projektu, *Ivana Jurić*, predstavnica klastera »Slavonska jabuka«, kazala je: »Cilj našeg današnjeg dolaska je završna konferencija projek-

ta, umrežavanje marketingom i standardizacijom kvalitete prema ekonomskom razvitku. Ovom projektu prethodio je još jedan projekt kome je cilj bio umrežavanje proizvođača i to više s hrvatske strane granice. Iako je riječ o prekograničnoj suradnji, u tom momentu program je bio otvoren samo Hrvatskoj. Osječko-baranjskoj županiji, kao nositelju, tadašnji partner je bila APV. To je ujedno bio prvi službeni projekt iz kojeg je proizašlo puno kontakata s obiju strana granice. Kroz projekt u ovom drugom dijelu se stvorio brend fruškogorska jabuka, gdje je nositelj projekta s hrvatske strane Poljoprivredni institut iz Osijeka, a sa srbijanske strane Poljoprivredni fakultet iz Novog Sada.«

Krunoslav Dugalić, predstojnik odjela za voćarstvo na Poljoprivrednom institutu u Osijeku, kaže da je zadovoljan dosadašnjom

suradnjom s Poljoprivrednim fakultetom u Novom Sadu. Ravnatelj Poljoprivrednog instituta iz Osijeka *Zvonimir Zdunić* govoreći o mogućnostima buduće suradnje, naglasio je kako je suradnja između Republike Hrvatske i Republike Srbije u porastu i za svaku pohvalu. On je pozvao stručnu srbijansku javnost, posebno agronome, da se uključe u ovu suradnju, jer se mogu upoznati s najnovijim dostignućima. Ravnatelj Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje *Stjepan Ribić* kazao je da politički odnosi Hrvatske i Srbije svakako utječu na obujam suradnje, ali je naglasio kako je zadovoljan dosadašnjom suradnjom, kao i da s obiju strana granice postoje razvojne institucije koje poznaju metodologiju EU i koje imaju kvalitetne projekte.

M. H.

8. veljače 2013.

Nošnja bačkih Hrvata na kalendaru

Iz tiska je u siječnju izašao kalendar za 2013. godinu čiji ilustrirani prilog bilježi momente s tradicionalne manifestacije Zimsko spremanje, koje se održava u mjestu Antin, u Vukovarsko-srijemskoj županiji, na kojem su se kao sudionici našli i predstavnici vojvođanskih Hrvata iz Bača i Tavankuta. Zimsko spremanje je manifestacija revijalnoga tipa koja okuplja ljubitelje tradicijske baštine, a koja se veže uz odijevanje isključivo zimskog ruha. Organizator manifestacije koja se održava svake godine uoči sv. Antuna Pustinjaka, zaštitnika stoke i antinskog »malog kirbaja«, je KUD »Lela i Vladimir Matanović«.

Prošle godine na ovoj su manifestaciji vojvođanske Hrvate predstavili: u kategoriji snaša *Jozefina Skenderović* (Tavankut) i *Marija Vuković* (Bač); u kategoriji cura *Mateja Džanić* (Bač) i *Snežana Nović* (Tavankut); te u kategoriji momaka *Marinko Francisković* (Tavankut). Tom prigodom *Marija Vuković* iz Bača osvojila je drugo mjesto u kategoriji snaša, dok je *Jozefa Skenderović* iz Tavankuta dobila pohvalu.

I. D.

OBILJEŽENA OSMA OBLJETNICA OSNUTKA ŠOKAČKE GRANE U OSIJEKU

Raskoš ruha i duha

Puno je lijepih riječi izgovoreno te večeri. Zajednički imenitelj je kako je Grana ispunila očekivanja, dapače, nadrasla je svoju prvotnu zadaću i danas je stablo koje se grana s obje strane Dunava.

prelu. A s pozornice parove je prozivala lijepa voditeljica *Jelena Dragić - Matija* i *Zlatko Jasenica* iz Bilja, *Stanka i Pišta* iz Bača, *Kata i Nikola Šimić* iz Meca, *Ljiljana Tadijan* i *Anita Dipanov* iz Sonte i Monoštora, *Vesna* iz Čepina s mužem i unukom, *Marina* i *Ivica* iz Kukujevaca, *Jelena Bertanjoli* i *Matija Jukić* iz Osijeka i tko bi sve pobrojio...

Da, tu su i 'lipe' snaše iz Šokačkih rodova iz Vinkovaca, a njihov predsjednik *Zvonko Liščić* je sav ozaren priznao da je sa Šokačkom

U Osijeku Šokci ponovno na okupu, na nogama. A kako bi i bili kada se slavi osma obljetnica osnutka Šokačke grane uz tamburaše Ravnice i promovira novi CD MPS Šokci. Na Marino, nadnevak koji se slavi 2. veljače, Osijek se šarenio od ljepote narodnoga ruha i rubina iz svih 5 slavonskih županija, od Brodsko-posavske do Vukovarsko-srijemske, ali i nošnji Hrvata s druge strane Dunava, od Brega do Bača i od Sombora do Subotice.

Brojne goste i članove Šokačke grane, koji su dobro popunili dvoranu Kristal u Osijeku, pozdravila je predsjednica *Vera Erl* i čestitala imendan svim Marijama i Marama te Marijanima i Marinima, apostrofirajući pri tom dopredsjednika Grane *Marijana Ivića*, desnu ruku, kako je priznala, ali i gosta iz Subotice *Marinka Prčića*, jer od svojega osnutka Grana gaji prijateljstvo sa srodnim udrugama u regiji, Vojvodini, Mađarskoj i

Bosni, a ta druženja su započela s »Bunjevačkim kolom« u Subotici i Nazorom u Somboru.

Marino je spomenuo i vlč. *Ivica Jurić*, donjogradski župnik i član uprave Grane, koji redovito predvodi molitvu pred večeru. Pozdravio je goste i župan *Vladimir Šišljagić* i poželio još puno ovakvih događaja, manifestacija i projekata. Pozdrave je uputila i dogradonačelnica *Danijela Lovoković*. U ime HNV-a riječi pozdrava uputio je *Mata Matarić*, zastupnik u Skupštini Vojvodine i predsjednik somborskog Nazora. Zahvalio je na lijepoj suradnji koja udrugama s druge strane moćne rijeke ulijeva nadu i spoznaju da smo svi Hrvati.

I dok su govornici zauzimali svoja mjesta, dvoranom su prošetale Šokice i Šokci u prelijepom narodnom ruhu broskog Posavlja, okolice Vinkovaca, Đakova i Osijeka te Baranje i Vojvodine, od Brega i Monoštora do Bača i Plavne, ali i najljepša među njima, mlada *Dajana*

Harangozo iz Subotice, sa svojih 14 godina i svečanim bunjevačkim ruhom, koje je nedavno nosila i na Velikom

VESNA NJIKOŠ-PEČKAJ, KONZULICA-SAVJETNICA U GENERALNOM KONZULATU RH U SUBOTICI

Moj grad

Osijek je moj grad, grad mog djetinjstva, u njemu sam odrastala uz Šokadiju i tamburašku glazbu i s tim živim cijeli svoj život, a tako će, nadam se, biti i nadalje. Posebno mi je drago da su ovdje večeras Šokci iz čitave Šokadije, i ove slavonske i vojvođanske, od Bačkog Brega i Monoštora do Bača i Plavne, ali i predstavnici bunjevačkih udruga koje surađuju i prijateljuju sa Šokačkom granom. To je pravi i najbolji način očuvanja zajedništva, tradicije i baštine i kulture Hrvata s obiju strana Dunava.

MARINKO PRČIĆ IZ SUBOTICE

Dugo prijateljstvo

Pohvalio se čuvanjem i njegovanjem bunjevačkih običaja i baštine, a na nedavnom Velikom prelu ugostili su i predstavnike Grane i Vukovarsko-srijemske županije. Bunjevci tu tradiciju gaje dulje od jednoga stoljeća, ali uvjeren je da i Šokci to isto tako dobro rade. On i supruga su prvi puta u Osijeku kao gosti Šokačke grane, ali uvjeren je da će se ta suradnja i nadalje razvijati na obostrano zadovoljstvo, baš kao što već dugo traje prijateljstvo gradova Subotice i Osijeka, pa tako i ovih osam godina Grane i Bunjevačkog kola.

ZVONKO BOGDAN ODUŠEVIO ZAGREPCANE »BUNJEVAČKIM PRELOM«

Pjesme koje će zauvijek živjeti u uspomenama

Legenda tamburaške glazbe *Zvonko Bogdan* održao je u nedjelju, 3. veljače, koncert pred zagrebačkom publikom. Pred punom dvoranom Vatroslava Lisinskog, uz pratnju Velikog tamburaškog orkestra RTV Novi Sad, uz poznate stihove predstavio je i pjesme s posljednjeg studijskog albuma »Ova pisma refren nema«, koji je svaki posjetitelj dobio na dar.

Na koncertu simboličkog naziva »Bunjevačko prelo«, Bogdan je publici dočarao dio atmosfere ovog bunjevačkog običaja koji se u Bačkoj priređuje u ovo zimsko, pokladno vrijeme. Uz dvadeset i jednog tamburaša, na sceni su mu se pridružili veterani iz Subotice i Tavankuta obučeni u narodne nošnje.

Oni su u znak sjećanja na osvojeno prvo mjesto na Svjetskom natjecanju u folkloru davne 1952. u Engleskoj, kada je KUD »Bratstvo« osvojio prvo mjesto plešući uz pratnju legendarnog orkestra *Pere Tumbasa Haje*, otplesali »Momačko kolo«. Na mestralan način, Bogdan je interpretacijom svojih pjesama stvorio atmosferu autentičnog ugođaja iz vremena koje se ponoviti neće. Uz najljepše mađarske i rumunjske romanse, preko starogradskih pjesama, sevdalinki, pa sve do antologijskih melodija poput pjesme napisane prije više od 40 godina »Ej salaši na sjeveru Bačke«, publika je mogla uživati uz neponovljivog umjetnika i dvadeset i jednog tamburaša koji su nekada svirali uz *Janiku Balaža*. Vrijeme koje se neće ponoviti mogli su tako bar na trenutak zaustaviti i uz ove izuzetne glazbenike, otvorenog i punog srca prošetati ravnicom, doživjeti pjesmu i tamburu i oživjeti konje, fijakere i salaše kojih više nema, ali žive u sjećanju i tu vječno ostaju.

Bio je ovo peti veliki koncert koji je Zvonko Bogdan priredio u Zagrebu. Koliko ga vole, govori i činjenica da su ga došli slušati i iz drugih hrvatskih gradova, pa je tako u organizaciji turistič-

kih agencija bilo organiziranih prijevoza. Vole ga u rodnom Somboru i Subotici, u Slavoniji, Mađarskoj, vole ga i Zagrepčani i Beograđani, vole ga svi oni koji umiju slušati. Ovaj neponovljivi interpretator, skladatelj, i

Zvonko Bogdan sa sudionicima koncerta

nadasve umjetnik, koji je ostavio neizbrisiv trag u folklornoj i etno baštini bunjevačkih Hrvata, ali i Mađara, Vojvodana, zadužio nas je svojim pjesmama koje su postale simbol vojvodanskih ravnica, čardi i salaša, Bunjevaca i snaša, pjesmama koje su učinile da se kultura i običaji nikad ne zaborave, pjesmama koja će zauvijek živjeti u uspomenama.

Dijana Prčić

PRIKUJE ME ZA STOLAC

Svoje dojmove s ovog koncerta s nama je podijelila *Irena Milinović*, i sama iz svijeta tamburaške glazbe, koja kaže kako svaki Bogdanov koncert s pravom nosi i velika očekivanja. »Svake godine Zvonko podigne ljestvicu oduševljenja za jednu razinu više. Iz dvorane izadnem misleći kako je taj njegov koncert bio najbolji. Onda prođe godina, nađem se na istom mjestu i on opet nadmaši samoga sebe. Prikuje me za stolac i prenese svu puninu emocija svojih pjesama, pa svi pomalo zaplačemo, te se smijemo i pjevamo. Na tren doista izgleda kao se vratimo u Sombor pedeset i neke... i opet je baš ovaj koncert najbolji na kojem sam bila«, kaže Irena, puna dojмова.

Dajana Harangozo

granom od prvih dana i da je sudionik osnivačke skupštine u šečeranskom domu.

Doista, puno je lijepih riječi izgovoreno te večeri. Zajednički imenitelj je kako je Grana ispunila očekivanja, dapače, nadrasla je svoju prvotnu zadaću i danas je stablo koje se grana s obje strane Dunava. I Srijemka kaže *Bojan Kadar*, predsjednik HKC u Mitrovici, koji je zahvalan da je Grana i njih primila u okrilje. *Zlatko Jasenica* pohvalio se kako u Bilju imaju udrugu Monoštoraca i redoviti su gosti na brojnim Graninim manifestacijama, ali rado odlaze i do Monoštora, osobito za Zavitni dan. Stanka Čoban iz Bača i *Kata Pelajić* iz Plavne priznaju da nisu prvi puta u Osijeku a, Bogu hvala, ni posljednji, i baš zahvaljujući Grani njihove su aktivnosti u Podunavlju bogatije. Isto tvrdi i *Marija Šeremešić* iz Sombora, koja je redovita sudionica okruglih stolova Šokačke grane pod nazivom Urbani Šokci, a *Željko Šeremešić* iz Monoštora tvrdi kako se među Šokcima u Osijeku uvijek osjeća kako kod kuće.

Slavko Žebić

Lemeški Marin bal

Marin bal je u Lemešu održan 2. veljače. To je tradicionalno okupljanje u pokladama, koje datira još s kraja XIX. stoljeća. Ova manifestacija je preživjela mnoge države i režime dokazujući svoju vrijednost i postojanost. Organizator i domaćin bio je HBKUD »Lemeš«. Kako priliči svakom domaćinu, pripremljen je kulturno-umjetnički program – recitatorice *Kristina Kemenj*, *Antonija* i *Elizabeta Ileš* govorile su stihove na temu prela, folklorni odjel je pokazao svoje umijeće plesanja bunjevačkih plesova, glumački trio *Ilija Ezgeta*, *Kristijan Kovač* i *Milan Popović* imali su četiri skeča. Bile su to burleske na zadanu temu s pet zadanih riječi od strane gostiju u fazonu »državni posao« RTV Novog Sada. Mora se priznati kako su se odlično snašli i oduševljenje gostiju i pljesak nije izostao.

Goste je zabavljao tamburaški sastav »Boemi«. Tijekom večeri priređena je tombola, a glavni je zgoditak bilo putovanje za dvije osobe. Sretne ruke je bio Atila Antal, dok je drugu nagradu, pladanj proizvoda UG »Lemeški kulen«, odnio *Lajčika Kemenj*, a treću i najsladju – tortu, *Mirjana Dujmović*. Kako se mnogo plesalo bio je tu i ples srca. Kao najbolji plesači pokazali su se *Tamara Brkić* i *Danijel Kanjo*.

Da bi ova večer bilo ovako lijepa i uspješna pobrinuli su se mnogobrojni sponzori. Gosti su se uz dobar lemeški paprikaš, fanke na »pantljiku« i dobru glazbu zabavljali do ranih jutarnjih sati.

L. Knezi

Marija Turčik SAČUVATI TRADICIJU

Moji roditelji su išli na bal, pa sam tako i ja naslijedila taj običaj. To je tradicija sela i treba je sačuvati za mlade generacije. On je potvrda našeg identiteta i naše baštine. Aktivno sudjelujem u organizaciji bala nadajući se da će mladi prepoznati značaj ovog događaja. Uz sve ovo to je i prigoda da proslavim imendan uz prijatelje, glazbu i ples.

Ivana Petković ODRŽATI SVOJU KULTURU

Volim običaje naših predaka. Drago mi je kad vidim mlade da se bore održati svoju kulturu i sačuvati svoje korijene. Pjesma i ples su sastavni dio mog života, pa mi je ovo okupljanje prigoda da uživam i u jednom i u drugom. Nadam se da će se ova tradicija održati dugi niz godina.

KRONOLOGIJA AKTIVNOSTI HKPD-A »MATIJA GUBEC IZ TAVANKUTA

Novi broj »Gupčeve lipe«

»Gupčeva lipa« za 2012. godinu, godišnjak Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta, izašla je iz tiska. Godišnjak ove udruge pod nazivom »Gupčeva lipa« prvi put je objavljen 1998. Kronološki prikazuje najznačajnije momente i aktivnosti udruge koje su obilježile proteklu 2012. godinu, kao što su: festival dječjeg folklora su ukras svijeta, Noć muzeja, XXVII. kolonija slamarki, tavankutska dužijanca te druge aktivnosti folkornog, tamburaškog i slamarskog odjela. Gupčeva lipa bilježi uključivanje ove tavankutske udruge u područje seoskoga turizma, te prati sudjelovanje na različitim programima ove oblasti, kao što su sudjelovanja na međunarodnim sajmovima turizma u Berlinu i Budimpešti.

Važni događaji koji su posebno bili obilježeni u 2012. godini su - dodjela Povelje predsjednika Republike Hrvatske dr. *Ive Josipovića* ovoj tavankutoj udruzi te konačno stjecanje vlastitih nekretnina, nakon šezdeset i šest godina postojanja i rada društva. Darovanjem objekta od strane nekadašnjeg predsjednika udruge *Branka Horvata* i pokojne članice *Jasne Balažević*, članovi HKPD-a »Matija Gubec« dobili su svoj krov nad glavom i mogućnost da nastave sa svojim aktivnostima bez bojazni da će se naći bez potrebnoga prostora.

Kao urednica ovoga broja, tiskanog u 1000 primjeka, potpisuje se studentica žurnalistike, Tavankučanka *Dijana Prčić*, a naslovni logotip dizajnirao je akademski slikar *Ivan Balažević* iz Novog Vinodolskog.

I. D.

8. veljače 2013.

ČESTITAMO: VJENČANJE SVETLANE ANIŠIĆ I BORISA FRANJKOVIĆA

Ljubav rođena lijepim manirama

Topli dom *Franjkovića* odzvanja ljubavlju nakon nedavnog sklapanja braka između *Svetlane*, rođene *Anišić* (34), i *Borisa* (33). Na ceremoniji održanoj u Gradskoj kući u Subotici, mladi su se zavjetovali jedno drugom koncem protekle godine. Mladi se par poznaje već dulje vrijeme, oko 6 godina žive u ljubavi pod istim krovom i iz te im se veze rodio i sin *Pavle* koji ima 14 mjeseci.

Kažu kako im nije bilo teško odlučiti se za kumove, jer su otprije planirali zatražiti kumstvo od *Pavla* i supruge mu *Katice Ivanković*. Crkveno vjenčanje planiraju tijekom ožujka, a najviše bi željeli na taj dan krstiti i svoga sina – otkrivaju nam tijekom razgovora. Klasičan medeni mjesec koji označava putovanje za sada je izostao, ali se po osmijesima vidi kako je bračni život sladak.

Na pitanje čime ju je osvojio budući suprug, *Svetlana* kaže kako je bio romantičan:

»Bio je drugačiji od većine. Osvojio me je plemenitošću, skromnošću i lijepim manirama, što je danas teško naći«, otkriva mlada.

Zabava koja je nakon vjenčanja uslijedila u gostioni *Spartak* silom je prilika bila skromna, ali su roditelji, rodbina, tetke, stričevi, braća, sestre i kumovi mladenaca dostojno obilježili stupanje u bračne vode obitelji *Franjković*.

Boris, koji je direktor privatnog poduzeća kaže kako mora balansirati posao i obitelj:

»Vremena za obitelj je uvijek malo, ali ga uvijek i ima, odvoji se. Današnji tempo života je brz. U tvrtki sam i direktor i mehaničar i vozač, sve po potrebi«, kaže *Boris*, a njegov otac *Pavao* potvrđuje kako mu sin, ovisno kako situacija nalaže, popunjava sva radna mjesta u ovom obiteljskom obrtu. *Svetlana* dodaje kako se međusobno pomažu u izvršavanju svih obveza. Nekada je malo teško, ali skupa sve sustižemo – ističe ona.

Dok gledamo fotografiju koje su ovjekovječile taj sretan dan, ipak se uočava i sjeta nad nedavno tragično preminulim *Borisovim* bratom *Goranom*. *Boris* kaže kako ne voli davati izjave za medije, ali su za naš časopis ipak pristali otkriti dio svoje intime jer podržavaju pozitivne inicijative. S time se slaže i djed *Pavao*, dok se igra sa svojim unukom, koji je ponosno ponio ime po njemu. Djed nas je pozvao i na krštenje milog unuka *Pavla*, a iz obitelji *Franjkovića* odlazimo pod dojmom ljudi koji noseći bol u grudima, čuvaju toplinu zajedništva gledajući naprijed u budućnost.

Nikola Perušić

Novi naseljenici iz istočne Europe poslije tatarske najezde

Piše: dr. Zsombor Szabó

Kraljevina Ugarska, koja je i prije tatarskog pustošenja bila relativno nenaseljena zemlja, poslije tatarskog (ali i kumanskog) pustošenja, osobito južni i središnji dio, ostala je bez većine stanovnika. Nedostajalo je muškaraca sposobnih za vojnu službu, te se zbog toga hrvatsko-ugarski kralj *Bela IV.* odlučio, pokraj otpora Crkve i dijela velikodostojnika, koji su se sjećali posljedice pobune Kumana, da ponovno oko 1246. godine pozove Kumane iz Bugarske da se vrate i ponovno nasele, jer je imao veliku potrebu za stanovnicima, ali i vojnicima na opustošenoj zemlji.

Pozvao je i grupu Alana (također turski narod kao Kumani) koje su Mađari nazvali Jasima (*Jászok*), da se nasele. U početku su također vršili vojnu službu, uglavnom na granicama južne Ugarske oko Deliblatske pješčare. Sredinom XV. stoljeća preseljeni su oko rijeke Zagyve i poput Kumana i za njih je formiran poseban Jaski distrikt (*Jászkerület*) sa sličnim privilegijama kakve su imali Kumani. Centralno mjesto im je bio Jasberenj (*Jászberény*).

KUMANI, DIO KRALJEVSKE OBITELJI

U znak pomirenja s Kumanima *Bela IV.* je svoga sina princa *Stjepana (Istvána)* (kasnije kralja *Stjepana V.*) oženio kumanskom princezom, kćerkom

kneza *Szajana*. Kumanska elita morala je pokrstiti se, a *Szajanova* kćer je dobila kršćansko ime *Eržebet*. Oni su dobili sedmero djece, i njihov sin *Ladislav*, pod imenom *Ladislav IV.* Kumanski (*IV. Kun László*) bit će pretposljednji hrvatsko-ugarski kralj iz loze *Arpadovića*. Njihova kćerka *Katarina* bila je udana za srpskog kralja *Dragutina*. Kumani su bili podijeljeni u sedam

Ladislav VI. Kumanski, minijatura iz 1358. godine

plemena (*septem generationes Cumanorum*). Bila im je određena i oblast gdje se trebaju naseliti – to je bila slaba pjeskovita, stepska zemlja u međuriječju između Dunava i Tise, pokraj rijeke Kireš, između rijeke *Moriša* i *Kireša* i na njihovim obalama. Na teritoriju današnje Vojvodine bili su djelomično posjedi plemena Čortan (*Chertan*) u sjevernoj Bačkoj i cijelog plemena *Kor (Koor)* u dolini rječice *Zlatice (Aranka)*. Možda se dio plemena Čortan naselilo i u Srijem, ime Čortanovci

asocira na to. Svako pleme je imalo svog kapetana i bili su vojno organizirani, imali su status stalne vojske u kraljevoj službi. Kasnije (poslije nove pobune) formirana je Mala i Velika Kumanija (*Kis és Nagyúnság*) s određenom autonomijom. Na čelu ove autonomne oblasti su stajali »kapetani Kumana« (capitanei Cumanorum). Osim kralja ili nadora, ovi kapetani su jedini imali jurisdikciju nad njima, jer su kolektivno bili izuzeti od županijske vlasti (slično kao za vreme Habsburškog Carstva graničari Vojne Krajine). Zakonom je bio određen i teritorij (posjedi) pojedinih plemena. Dobili su zemlje plemića i kraljevih sluga-jobađa, koja je bila nenaseljena poslije tatarsko-kumanskog pustošenja. Manastirske posjede, kao i posjede Crkve, nisu dobili.

SALAŠI I KUMANI

Uz Kumane se vezuje u pisanim dokumentima pojava oblika stanovanja nazvan: salaš. Kumani su imali status slobodnih kraljevih vojnika i u početku su se naselili raštrkano, s obiteljima, u pustari na zato pogodnim mjestima (uz vodotokove ili u mokrim staništima »oazama«). Počevši od XIII. stoljeća kao sufiks, uz osobno ime pojavljuje se pojam nečijeg salaša (slično kao danas na vojnim kartama). Pisari iz tog vremena u dokumentima su upotrebljavali latinski izraz *descensus*, ali očito se odomaćio i izraz

szallas ili *zallas*, tim izrazom su detaljnije opisali način naseljavanja Kumana, istaknuvši time da se nasebine takvog tipa razlikuju od tadašnjih sela-pagusa. Primjerice 1451. godine: *Jakabov salaš - Jakabszallasa*, ili se 1452. godine upotrebljava naziv kao: *descensus Othasylyszalla*, i spominju se kao »kumanski« salaši. Usporedo sa zgušnjavanjem naselja, u XIII. stoljeću na kumanskoj se teritoriji javlja jedan »novi«, koji je zapravo stari, arhaični oblik raštrkanog načina stanovanja kod stepskih naroda, koji je prilagođen gajenju krupne stoke, prije svega goveda i konja. Ovaj oblik je bio sličan sarmatskom, avarskom ali i ranougarskom načinu stanovanja. Ti salaši su tipološki pripadali tipu tzv. grupnih salaša, slično kao sarmatski i po pojavnim obliku često su bili slični tadašnjim malim selima. Kumani su zadržali ovaj oblik stanovanja skoro dva stoljeća i tek početkom XV. stoljeća počinju se uklapati u postojeće feudalno društvo i naseljavati se u veća naselja, odnosno imaju i svoja stalna sela. Oblik stanovanja i privređivanja na salašima se sačuvao, jer jedan turski defter iz 1570. godine spominje 93 salaša u Subotičkoj nahiji, čiji su stanovnici plaćali oblik posebnog poreza koji se zvao salašija. U XVII. stoljeću pristigli »graničari« prihvatili su ovaj oblik stanovanja i držanja krupne stoke.

Predstavljena zbirka pjesama Anice Pinterović

GIBARAC – Prošloga četvrtka u prostorijama župne kuće u Šidu održana je književna večer bake *Anice Pinterović*, koja je 2011. uoči proslave jubileja 200 godina od izgradnje crkve sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu objavila knjigu »Da Gibarac živi«.

Župnik župe Presvetog srca Isusovog vlč. *Nikica Bošnjaković* prepoznao je baka Aničin talent i bio je jedan od glavnih inicijatora za izdavanje ove zbirke pjesama. »Prije četiri i pol godine, kada sam došao kao župnik u Šid, obilaskom sela šidske općine imao sam brojna iznenađenja uočivši kvalitete, talente i sposobnosti župljana. U Gibarcu sam sreo baka Anicu i pri prvom susretu s njom saznao sam da je ona bila ta koja je u onim teškim ratnim vremenima otključavala crkvu, čuvala je i molila u njoj. Uočio sam da ima neverovatan dar govora. Te 2008. godine, kada se približavalo moje uvođenje u Šid kao župnika i kada je dolazio srijemski biskup, došao sam do svog prvog nadahnuća i zamolio sam baku da napiše dobrodošlicu, i to je bio prvi doživljaj nje kao pjesnikinje. Tu sam osjetio da baka ima talent od Boga, ali ne samo pisati da se piše, nego ima duha Božjeg, a to znači da piše da pouči i da prosvijetli«, kazao je vlč. Bošnjaković.

Profesorica književnosti u mirovini *Vera Radivojkov* istaknula je kako je baka Aničinu knjigu doživjela kao plemenito tkanje njenog čistog i velikog srca koja sebe daje ljudima, obitelji, seoskim beskućnicima, daje se svijetu ispunjenom brigama a najviše Svevišnjem koji nas sve vodi božanskom rukom i određuje nam sudbinu.

S. D.

Mačkare u Golubincima

GOLUBINCI – HKPD »Tomislav« organizira »Mačkare« u Golubincima, koje počinju večeras (petak, 8. veljače), tulumom za mlade (Bal pod maskama) od 22 sata. Sutra, u subotu 9. veljače, u 19 sati u mjesnoj školi bit će održan izbor najbolje izrađenih maski, na kojem najuspješniji autori budu bogato nagrađeni (prošle godine je nagrada bila 10 dana na Hrvatskom primorju). U nedjelju se organizira središnji karneval koji je uvršten u turističku ponudu Srbije. Za sve sudionike karnevala osigurane su kobasice, kuhano vino i čaj. Uprava golubinačkog društva poziva sve koji žele organizirano sudjelovati na »Mačkarama« da se prijave do 7. veljače 2013. i dožive »mali Rio u Golubincima«.

I. R.

Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

SOMBOR – Veliko bunjevačko-šokačko prelo, koje organizira HKUD »Vladimir Nazor«, bit će održano sutra (subota, 9. veljače) u Hrvatskom domu u Somboru. Nastupit će

klapa »Škrlet« iz Kutine, Tamburaški sastav »Ravnica« iz Subotice i folklorna sekcija »Nazora«.

Z. V.

»Gupčev bal« u Tavankutu

TAVANKUT – Peti po redu »Gupčev bal«, kojeg organizira HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, održat će se sutra (subota, 9. veljače) u sportskoj dvorani Osnovne škole »Matija Gubec« u Donjem Tavankutu s početkom u 19 sati.

Goste očekuju brojne zanimljivosti, a za dobru zabavu pobrinut će se tamburaški sastavi »Klasovi« i »Biseri« iz Subotice. Cijena ulaznice, u koju je uračunata bogata večera i neograničeno piće, je 1.500 dinara. Rezervacije se mogu izvršiti na telefon: 064/2015274.

»Šokačko prelo« u Beregu

BEREG – U Beregu će sutra (subota, 9. veljače) biti održano XVI. »Šokačko prelo« u organizaciji HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević«. Goste će zabavljati Tamburaški sastav »Kristali« iz Županje.

Z. V.

Bal Radio Marije

SUBOTICA – Radio Marija organizira u subotu, 9. veljače, pokladni bal koji će biti održan u prostorijama Caritas kluba u Subotici, u Gajevoj 50, s početkom u 20 sati. Goste očekuje dobra glazba i tombola, a ulaznica je 1.500 dinara i uključuje večeru i piće. Prihod je namijenjen za pomoć Radio Mariji. Ulaznice se mogu nabaviti na recepciji Radio Marije u Subotici, Matije Gupca 8, svakog dana od 8 do 20 sati, ili rezervirati putem telefona 024/692-255.

»Šokački bal« u Baču

BAČ – U nedjelju, 10. veljače, u Baču će se održati osmi po redu »Šokački bal«. Bal će biti održan u dvorani Vatrogasnog doma u Baču, a početak je u 19 sati. Ulaznica je 1.000 dinara, a goste će zabavljati TS »Panonika« iz Bačkog Brega.

»Književno prelo« u Subotici

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica priređuje »Književno prelo« u ponedjeljak, 11. veljače, s početkom u 18 sati u HKC-u »Bunjevačko kolo« u Subotici. U okviru večeri očekuje se nastup djece, mladih, pjesnika, predstavljanje nakladničke djelatnosti, kao i predstava. Ovoga puta Hrvatska čitaonica predstavlja dramsku sekciju KPZH »Šokadija« iz Sonte koja će izvesti predstavu »Dovedeni, zatečeni i naši«, autora *Ivana Andrašića*.

Organizatori su i ove godine priredili iznenađenje za publiku, a Književno se prelo odvija u znaku slogana: »Na prelu se jede i pije, al' pravo bez duševne hrane nije!«

Vjerovnici prijavljuju potraživanja

Sud će automatski donijeti rješenje o bankrotstvu ukoliko u roku od 90 dana od dana otvaranja stečaja nitko ne predloži plan reorganizacije. Stečajni upravitelj će tada krenuti s prodajom imovine, pa koliko se naplati – naplati

Ukoliko do 15. veljače nitko od vjerovnika ili stečajni dužnik ne predloži plan reorganizacije HKC-a »Bunjevačko kolo«, sud će automatski donijeti rješenje o bankrotstvu i tada će stečajni upravitelj početi prodaju imovine i tako naplatiti troškove iz stečaja i dugovanja vjerovnicima. Naime, zbog nagomilanih dugovanja, po prijedlogu JKP-a »Suboticaplin«, Privredni sud u Subotici otvorio je stečajni postupak u »Bunjevačkom kolu« na ročištu 15. studenoga 2012. te imenovao *Pavla Grosa* za stečajnog upravitelja. Po uobičajenoj proceduri izvršena je primopredaja, formirano povjerenstvo i urađen popis imovine, koji je pokazao kako unazad nekoliko godina popisi nisu rađeni redovito. Najveći dio imovine je u namještaju, stolovima i stolicama, potom u opremi koja se nalazi u kuhinji restorana »Dukat«, te u dijelu narodnih nošnji i slika,

među kojima su i one koje su bile dane na korištenje određenim institucijama u Subotici. Krajem prosinca prošle godine održano je i prvo vjerovničko ročište, kada su izabrana tijela stečaja, predsjednik skupštine vjerovnika i odbor vjerovnika koji ima tri člana, a čine ga predstavnici subotičkih javnih poduzeća: Suboticaplin, Vodovod i kanalizacija i Dom učenika.

DUG DVOSTRUKO VEĆI OD IMOVINE

Prema do sada podnesenim zahtjevima o potraživanju »Bunjevačko kolo« duguje Elektrovojvodini oko 255 tisuća dinara, Suboticaplinu oko 571 tisuću, na ime poreza 545 tisuća, Telekomu 17 tisuća, SOKOJ-u 435 tisuća, Domu učenika oko 307 tisuća, Vodovodu 175 tisuća, Dinoviziji oko milijun i 180 tisuća, Audio Solutionu oko 367 tisuća dinara.

Budući da je popisana imovina »Bunjevačkog kola« vrijednosti oko tri milijuna dinara, a dugovanja dvostruko veća, oko šest milijuna, stečajni je upravitelj odmah predložio bankrotstvo. Međutim, bankrotstvo se po zakonu može proglasiti samo ako se 70 posto vjerovnika izjasni o tome, a budući da njih nije bilo toliko na ročištu, taj je postupak za sada preskočen. Zakon kaže kako će sud automatski donijeti rješenje o bankrotstvu ukoliko u roku od 90 dana od dana otvaranja stečaja nitko ne predloži plan reorganizacije. Stečajni upravitelj će tada krenuti s prodajom imovine, pa koliko se naplati – naplati.

U javnosti se spekulira o brojim zlouporabama koje se stavljaju na teret bivšem vodstvu, među kojima je i navodna kupovina stana. Međutim, stečajni upravitelj kaže kako je zapravo riječ o nekadašnjem stanu solidarnosti za koji još od 1979. godine vla-

snik uredno otplaćuje obroke, te da nema saznanja o eventualnoj kupovini nekog drugog stana. Spominju se i dva kredita kod Procredit banke zbog kojih je zalog stavljen na dio imovine »Bunjevačkog kola«. Za jedan od tih kredita navodno je stavljen zalog na binu, koju je svojedobno donirala Republika Hrvatska, međutim stečajni upravitelj *Pavle Gros* kaže kako je, prema podacima iz banke, to potraživanje izmireno te zapravo samo treba brisati jamstvo, a da banka navodno neće potezati to pitanje. Drugi je kredit za kamion Iveco u vrijednosti od 12.000 eura, Gros kaže kako on sada traga za tim kamionom, jer se iz dostupne dokumentacije ne vidi da je on bio prodan.

ŠUTJELO SE DOK NIJE PUKLA TIKVA

Započeti sudski postupci zbog neplaćenih obveza pre-

O KOLO«?

kinuti su uvođenjem stečaja, a vjerovnici po zakonu imaju rok od 120 dana od otvaranja stečaja, dakle do 15. ožujka, prijaviti svoja potraživanja. Također je prethodni Upravni odbor »Bunjevačkog kola«, prije pokretanja stečaja, podnio kaznene prijave protiv NN osoba, i sada je pitanje kako će povodom toga reagirati tužiteljstvo. Zgradu u Preradovićevoj 4 Grad je dao besplatno na trajno korištenje HKC-u, te se i sada svečana dvorana, kao i druga oprema, izdaju za potrebe raznih manifestacija. Stečajni upravitelj kaže kako je za njega važno da u tom smislu naplati troškove, ali da on svakako ne želi biti osoba koja će zaustaviti sve kulturne i društvene aktivnosti. Stoga je i restoranu »Dukat« produžen zakup, a Gros kaže kako bi zapravo bilo najbolje rješenje da netko, primjerice novoosnovana udruga »Bunjevačko kolo 1970«, zakupi cijeli prostor i do okončanja sudskog postupka nastavi voditi kulturne aktivnosti.

HKC Bunjevačko kolo osnovano je 20. siječnja 1970. godine, a tada je jedan od osnivača bio i *Grgo Bačlija*, koji je bio i treći tajnik, pokraj *Nace Zelića* i *Milivoja Prčića*.

»Na žalost, ova situacija oko stečaja u Bunjevačkom kolu pogodila je sve nas osnivače, od kojih je sada već mali broj među živima. Prema našim evidencijama, od 354 osnivača ima nas još stotinjak. Mislim kako Kolo nema niti neku veliku perspektivu, sveli su se sada na folklornu sekciju. Tijekom tih 40 godina od osnutka, dva puta smo reafirmirali i reaktivirali Bunjevačko kolo, ali, na žalost, od svih onih desetak sekcija, koje su nekada

bile u korijenu osnivanja i predviđene statutom ustanove, sada je spala knjiga na dva slova. Naravno da bi trebalo pozvati na odgovornost kompletan Upravni odbor, osobito izvršnog direktora *Davora Dulića* i sve oko njega, zbog tog novčanog mešetarenja. Znalo se za te malverzacije unazad dvije – tri godine, ali svi su bili nekako poslušnici, imali su nekog sponzora i pokrovitelja, prešutnu neku sivu eminenciju koja je to sve tolerirala, i eto šutjelo se dok nije pukla tikva. I sad vidimo, došlo se do toga da nemaju novca za grijanje. Jednako tako stoje stvari i s restoranom Dukat koji nema posjetitelja i gostiju, a to je nekada bila košnica, tamo smo se svake večeri družili, razgovarali i održavali radne sastanke«, kaže Grgo Bačlija.

ZAJEDNICA JE NAJBOLJA
KAD SE MOŽE NAPLATITI

Nekadašnji član predsjedništva »Bunjevačkog kola« *Josip Ivanković* kaže kako je, unatoč povremenim problemima u radu, Centar sada prvi puta od svog osnutka u stečaju i smatra da je to velika šteta. »Situacija je sada takva da ćemo ostati dužni ljudima koji su surađivali s 'Kolom', onima koji su radili i pomagali nećemo izmiriti dugove, a nekima koji su vjerojatno zloupotrijebili svoj položaj to će biti zaboravljeno. To mi se ne sviđa i to nije dobro. Bunjevačko kolo ima svoju tradiciju i brend, a sada sve to guramo i ostavljamo u stranu zbog nekoliko pojedinaca koji su neodgovorni, za koje smo svi znali da su neodgovorni i koje smo upozoravali zbog toga. Ali očividno da je to odgovoralo i DSHV-u i HNV-u, otvoreno kažem da

je to njihova najveća odgovornost. Vidjelo se to jako lijepo i na posljednjoj skupštini 'Bunjevačkog kola' – čim smo vidjeli tko su predloženi i izabrani ljudi koji trebaju voditi ustanovu, znali smo i kakav će biti kraj. Tamo sada nedostaje jako puno novca, blizu 100 tisuća eura, i ne može biti da nije bilo namjere da se to učini. Toliki novac se krade s namjerom i netko je to znao, a to nije mogao jedan čovjek uraditi. Problem hrvatske zajednice je što se ne može s tim izboriti, nitko nema snage reći taj i taj je to uradio, a ogroman novac je pronevjeran. Pri tome, slične stvari su se događale godinama unazad, znam jer sam i tada bio član predsjedništva 'Kola', ali očividno ljudi više vole novac nego zajednicu.

Zajednica je najbolja kad se može naplatiti«, komentira Josip Ivanković.

Vršitelj dužnosti predsjednika novoosnovane udruge »Bunjevačko kolo 1970« *Miroslav Pavluković* kaže kako su za sada, kada je riječ o toj novoj udruzi, napravljeni samo formalni koraci – registracija, otvaranje računa, postavljenje prvog v.d. vodstva. »Naša je zamisao da se u 'Kolu' spasi što se spasti dađe, bez ikakvih tenzija, bez tjeranja kontre staroj udruzi ili zanemarivanja tradicije koja se ovdje njegovala. Stoga je u odnosu na situaciju kakva nas je zadesila, ovo nekakva izlazna strategija kako bi se napravila neka tranzicija i krenulo dalje s onim što možemo spasiti«, kaže Pavluković.

S. Mamužić

Katolički institut
za kulturu, povijest i duhovnost
„Ivan Antunović“

priređuje

PRELO SIĆANJA

u nedjelju, 10. veljače (februara) 2013.
u restoranu "Spartak" u Subotici (P. Šandora 8)

okupljanje kod Gradske kuće u 17 sati

Na ovom prelu mogu sudjelovati samo obučeni
u bunjevačku ili šokačku narodnu nošnju

Informacije:
Ivan Piuković (064 31 88 809)
Silvester Bašić (069 21 35 514)

U SUBOTICI ODRŽANO PRVO »TAMBURAŠKO PRELO«

Manifestacija dobrote, kulture i veselja

Objekt Križevačkog trgovačkog centra u Subotici ugostio je u prošlu subotu navečer sudionike prvog Tamburaškog prela. Nekoliko stotina okupljenih ljubitelja tamburaške pjesme zabavljali su sastavi Ringišpil iz Vinkovaca te domaći Klasovi i Hajo.

Pozdravljajući okupljene u ime organizatora – Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevačkih pisama« – primarius dr. *Marko Sente* je istaknuo kako je do realizacije ovog prela došlo na inicijativu i zalaganjem *Tomislava Kujundžića*, *Vlatka Vojnića Purčara* te *Mire* i *Vojislava Temunovića*.

»S obzirom da večeras neće biti konferanse, najavio bih vam program. Neće biti izbora najljepše prelje jer računamo da je svatko doveo svoju najljepšu prelju. Neće biti niti izbora najljepše preljske pjesme, jer je tako odlučio Upravni odbor kada su saznali da se i ja spremam pisati preljsku pismu. Neće biti ni klasične tombole, jer su vam ulaznice već numerirane pa će se temeljem njih dijeliti darovi koji su uračunati u cijenu. No, bit će krumpirače i kiselog kupusa, a fanki kako ispadnu vidjet ćemo u ponoć. Konobari su tu da vam donose piće, a njihova zadaća je da vam ne pomognu da se napijete«, rekao je dr. Sente.

Na prelu su svirali TS »Ringišpil« iz Hrvatske, ansambl »Hajo« i TS »Klasovi« iz Subotice. Bile su angažirane i cure iz udruge, ali su one u nošnjama dočekivale goste i uljepšavale prelo.

DOJMOVI GOSTIJU

Prvo po redu Tamburaško prelo bio je ugodan doživljaj u kojem su sudionici imali prigodu opušteno se družiti. Kako su organizatori i najavili,

cilj je bio stvoriti dobru preljsku atmosferu, a to im je očito i uspjelo. *Grgo Kujundžić* je Tamburaško prelo posjetio sa

suprugom i najbližim prijateljima. »Bio sam sudionik obiteljskih prela. Zatim sam bio sudionik prvog Velikog prela održanog u Narodnom kazalištu 1969. godine. Nakon toga sam bio sudionik prela

koje je proisteklo iz organiziranja Dužijance i iz čega je proisteklo osnivanje HKC-a 'Bunjevačko kolo', kao i prela koje je 1971. godine održano u Dvorani sportova. Ratnih godina je bilo opasno,

ali smo organizirali prelo u 'Bunjevačkom kolu'. Bojali smo se neće li neki ljudi doći i napraviti neugodnosti. Oni

koji su tada bili protivnici tadašnjeg organiziranja sada su sudionici na raznim prelima kojih ove godine čini mi se samo u Subotici ima osam. Dobro smo posijali to sjeme, dobro se umnožilo. Naša su

prela – prela dobrote, kulture i veselja, i raduje me da ih mladež prati.«

Branislav Borović je također došao na prelo kako bi se provešelio s najbližima:

»Volim posjećivati prela, prije svega smatram važnim očuvanje tako lijepog običaja. Ljudi dobre volje se okupe i provedu se, vide se. Imam dobro društvo s kojim dolazim i smatram se dijelom ove cjeline.«

TOMBOLA

Kako je večer odmicala, glazba, ples i raspoloženje uzeli su maha, a kulminacija je bila podjela nagrada s tombole. Treću nagradu u vidu umjetničke slike akademskog slikara *Nikole Kneževića* pripala je *Ivanu Duliću*, drugu nagrada u vidu bicikla dobio je *Ivica Babijanović*, dok je prvu nagradu, a to je bila tamburica, izvukao *Mladen Džaba*, koji ju je odlučio u humanirne svrhe dodijeliti nekom darovitom učeniku Hrvatske glazbene udruge.

Među mnogim poznatim licima iz svijeta poljoprivrede, biznisa, kulture i umjetnosti posebno su pozdravljeni dužnosnici: generalni konzul RH u Subotici *Dragan Đurić*, zastupnik u Skupštini Srbije *Petar Kuntić*, gradonačelnik Subotice *Modest Dulić*, zamjenik gradonačelnika Subotice *Blaško Stantić*, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić*, članica IO HNV-a *Anđela Horvat*, te ravnatelj Zavoda za kulturu Hrvata u Vojvodini *Tomislav Žigmanov*.

N. Perušić

Samozatajni zavičajni slikar

Sagledavanjem njegove likovne zaostavštine postajemo svjesni njegove likovne kvalitete i talenta, te činjenice kako Tikvickom pripada mjesto u povijesti zavičajnog slikarstva, kazala je povjesničarka umjetnosti Ljubica Vuković-Dulić

U povodu obilježavanja 100. obljetnice od rođenja Ivana Tikvickog Pudara (1913.-1990.) u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata prošloga je četvrtka, 31. siječnja, otvorena izložba radova tog subotičkog likovnog umjetnika. Na izložbi je predstavljeno 30 radova iz više faza njegova rada – od crteža iz vremena »Kursa figuralnog slikanja« do akvarela. Izloženi su radovi vlasništvo njegove kćeri Vesne Karadžić r. Tikvicki.

PREPOZNATLJIV LIKOVNI IZRIČAJ

Izložbu je otvorila autorica postava, povjesničarka umjetnosti Ljubica Vuković-Dulić naglasivši značaj likovnog stvaralaštva ovog autora.

»Ivan Tikvicki Pudar bio je samozatajni zavičajni slikar koji je svoj talent podredio pravu, koje mu je bilo profesija. No, sagledavanjem njegove likovne zaostavštine postajemo svjesni njegove likovne kvalitete i talenta, te činjenice

POLOŽENO CVIJEĆE NA GROB

U okviru obilježavanja 100. obljetnice od rođenja Ivana Tikvickog Pudara, prošloga je četvrtka položeno cvijeće na grob umjetnika na Bajskom groblju, te je služena sveta misa u subotičkoj katedrali.

Tomislav Žigmanov, Katarina Čeliković, Ljubica Vuković-Dulić i Vesna Karadžić

kako Tikvickom pripada mjesto u povijesti zavičajnog slikarstva. Zaostavština svjedoči o njemu kao talentiranom strastvenom slikaru koji sigurnim potezom, životnim koloritom, stvara svoj pepoznatljivi likovni izričaj«, kazala je Ljubica Vuković-Dulić te dodala, kako u okviru obilježavanja 100. obljetnice rođenja Ivana Tikvickog Pudara, Gradski muzej priprema veliku retrospektivnu izložbu ovog umjetnika na kojoj bi bio prikazan njegov cjelokupni rad.

LIKOVNI PUT

Talent za likovnu umjetnost kod Tikvickog zapažen je još u vrijeme njegova gimnazijskog školovanja u Subotici, gdje ga crtanju podučava Sava Rajković, školovan u ateljeu Andrea Lhota u Parizu. Prisutan je u poslijeratnom likovnom životu Subotice, sudjelujući u »Kursu figural-

nog crtanja« u Subotici od 1946., na kojem razvija svoje crtačke i slikarske vještine. Početak njegova stvaralaštva karakterizira portret i grafika, za koju je u tom razdoblju dobio i brojne nagrade.

PORTRET NA DAR

Prigodom otvorenja izložbe subotički arhitekt Ante Rudinski darovao je jedan svoj crtež – portret Ivana Tikvickog kćeri ovoga slikara Vesni Karadžić.

Izlaže na izložbama »Kursa«, a kasnije likovne sekcije. Prvu samostalnu izložbu je imao 1955. skupa s Markom Vukovićem. Na početku rada dokazuje se kao dobar crtač i portretist, a od 1960-ih tema pejzaža dominira njegovim stvaralaštvom.

Bio je i angažiran i u više hrvatskih udruga u Subotici – kao član Matice hrvatske, aktivist u organiziranju

»Dužijance« krajem 60-ih godina prošloga stoljeća, jedan od osnivača »Bunjevačkog kolo«, a pomagao je i rad likovne sekcije pri udruzi »Matija Gubec« u Tavankutu. Nakon sloma »Hrvatskog proljeća« njegov je umjetnički rad bio slabo vidljiv u subotičkoj javnosti. Godine 2007. u Zavičajnoj galeriji dr. Vinka Perčića priređena je izložba njegovih pejzaža.

Ovom izložbom Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata nastavlja program obilježavanja stoljetnih obljetnica rođenja hrvatskih velikana u Vojvodini, započet 2012., kazala je prigodom otvorenja izložbe Katarina Čeliković iz ZKVH-a.

»Ne zaboravljamo one koji su nam nešto ostavili, danas na tome radimo kako bi nam sutra bilo izvjesnije i pozitivnije«, rekla je Katarina Čeliković.

Izložba »Likovno stvaralaštvo Ivana Tikvickog Pudara« u prostorijama ZKVH-a (Harambašićeva 14) u Subotici može se pogledati do konca travnja.

Biblijsko predavanje u Zemunu

U prostorijama knjižnice i čitaonice »Ilija Okrugić« u Zemunu prof. *Ivica Čatić* nastavio je svoja biblijska predavanja »Uvod u kršćanstvo«.

Prvog mjeseca tekuće godine fokusirao je svoja razmišljanja na deveto i deseto poglavlje evanđelja po Ivanu. Najslikovitije, pravo remek djelo Ivanovog dramatskog pripovijedanja jest prikaz ozdravljenja slijepca od rođenja.

Nijedna riječ ni detalj nisu suvišni. Motiv svjetla dolazi na ovom mjestu do svog punog izražaja, a to je svjetlo u tesnoj vezi s Isusovom moći da povрати vid slijepcu.

Svakako je važno istaći da su život i svjetlo, kada se sažetije proanalizira ovaj dio evanđelja po Ivanu, zapravo jedno jer čovjek kada se rađa kaže se da dolazi na svjetlo.

Duhovno sljepilo je nešto sa čim se često susrećemo, jer čovjek nije svjestan da svako područje njegovog života postaje jasnim i korisnim tek kada dođe pod svjetlo njegove inteligencije.

Kada je u pitanju deseto poglavlje u njemu se najviše ističe poređenje Isusa s dobrim pastirskom koji čuva svoj tor, okuplja oko sebe svoje ovce, te ih dobro poznaje, kao i one njega. Radnja ovog poglavlja događa se u vrijeme posvećenja Hrama kojim se evocira oslobođenje Izraela od strane Makabejaca. Pravom, brižnom pastiru u ovom dijelu Biblije suprotavljen je tuđinac od kojeg ovce bježe, jer ga ne poznaju. Kada je Isus rekao: »Ja sam vrata, dođoh da život imaju« – to svakako možemo tumačiti na dvostruki način. To mogu biti vrata kroz koja ulaze pastiri da bi došli k ovcama, ali i vrata kroz koja ovce mogu izlaziti na ispašu.

Ima li boljeg zaključka i boljeg pitanja koje bi s ovih predavanja trebali ponijeti domovima: »Koliko smo mi duhovno slijepi ili otvoreni za svjetlost života?«.

D. L.

Marijin dan u HKD-u »Šid«

Marijin dan je svečano obilježen u subotu, 2. veljače, u prostorijama župne kuće u Šidu. Sve Marije, članice Hrvatskog kulturnog društva »Šid«, organizirale su druženje članova tog društva i tom prigodom pripremile pregršt slanih i slatkih đakonija, kako bi počastile članove tog društva. Tom je prigodom vlč. *Nikica Bošnjaković* svim Marijama uručio prigodne darove, a večer je nastavljanje uz glazbu i ugodno druženje.

Ovaj dan će, kako su najavile članice tog društva, pokraj ostalih aktivnosti, postati tradicionalno dešavanje svake godine, kada će se članovi društva okupljati i družiti.

S. D.

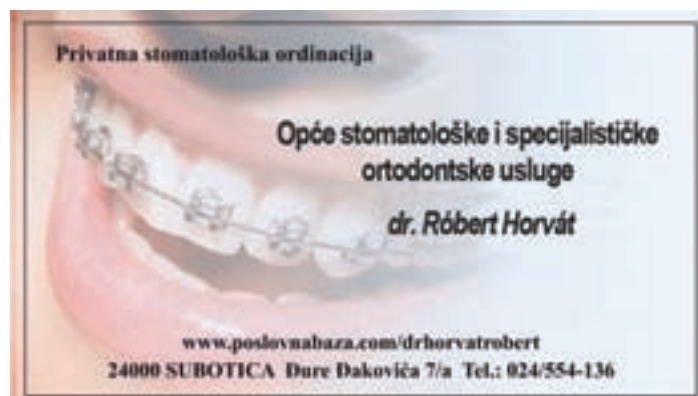
BERNARDA JURIĆ

1993. - 2013

U rano jutro 1. veljače utih-nule su ptice, Bog je iznena-da pozvao k sebi *Bernandu Jurić*. Ova mlada djevojka rođena je 27. siječnja 1993. godine, od majke Mirjane i oca Ive. Bila je vedra i nasmi-jana, spremna pomoći, uvijek tu kada treba. Osnovnu školu je završila u svom rodnom selu Lemešu, a srednju poljo-privrednu školu u Somboru. Pokraj svojih školskih obveza imala je vremena za folklor i aktivnosti u udruzi, a 2010. godine bila je bandašica. Bila je vjernica, ne samo da je išla na svete mise, nego je i aktivno sudjelovala u životu župe. Sudjelovala je na mnogim »Zlatnim harfama« ne samo pjesmom, nego i sviranjem, o blagdanima je sudjelovala u programima u crkvi. I sada kada je našla ljubav svog života, pravila planove da zasnuje bračnu zajednicu i obitelj, pridružila se anđeoskom zboru da Bogu pjeva psalme o svom kratkom životu. Bernanda, živjećeš u našim uspomenama.

Pokoj vječni daruj joj Gospodine, počivala u miru.

HBKUD »Lemeš«

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 8. do 14. veljače

8. VELJAČE 1847.

Umro je *Josip Sarić*, javni djelatnik, gradski nadbiložnik, vijećnik i ravnatelj svih škola u gradu. Upornim zalaganjem uz devet postojećih otvorio je još šest novih škola, četiri pučke i po jednu na hrvatskom (bunjevačkom) i srpskom jeziku. Sve ove škole imale su 15 razreda i 15 učitelja.

9. VELJAČE 1945.

U Subotici je utemeljeno Narodno sveučilište, koje kasnije djeluje u sklopu »Saveza kulturno-prosvjetnih društava grada«. Jedno vrijeme ga vodi književnik *Matija Poljaković*, a potkraj 1948. je iz »Hrvatske riječi« u SKPD premješten i književnik *Balint Vujkov*.

10. VELJAČE 1912.

Rođen je *Mate Brčić Kostić*, umirovljeni sveučilišni profesor, poznati javni i kulturni djelatnik. Doktorirao je iz matematičkih znanosti, da bi kasnije stekao i zvanje akademika. Predavao je na višim školama i fakultetima u Subotici, Novom Sadu, Sarajevu, te drugim tuzemnim i inozemnim sveučilišnim središtima.

12. VELJAČE 1869.

U 80-oj godini preminuo je *Ivan Ambrozović Nepomuk*, odvjetnik, inženjer, pedagog, gradski senator i zastupnik u požunskom Zemaljskom saboru Ugarske. Uz mnoge lirske pjesme na (iliričkom, dalmatinskom) hrvatskom jeziku, mahom u rukopisu, napisao je u desetercu pje-

sničku knjigu »Žalostica žalostna ...« o vlastitom i stradanjima drugih somborskih Hrvata u vrijeme Mađarske revolucije 1848. kada mu je što opljačkana, što spaljena iznimno bogata knjižnica. Sa srpskoga na hrvatski jezik prevodi drugo izdanje *Muškatirevićevih* djela iz 1807. godine »Proricsja i narecsenja ...«, i na taj način upozorava na razlike između srpskog i hrvatskog jezika. Rođen je 9. lipnja 1789.

12. VELJAČE 1884.

Rođen je *Mirko Ivković Ivandekić*, odvjetnik, sudac i javni djelatnik. U vrijeme raspada Austro-Ugarske, s vodećim osobama iz javnog života poput *L. Budanovića*, *B. Rajića*, *I. Evetovića*, *S. Vojnića Tunića*, *M. Mandića*, *B. Malagurski*, *M. Ispanović* i dr. potiče Hrvate i Srbe iz Bačke na odcjepljenje. U novostvorenoj državi glavni je gradski odvjetnik Subotice (1918.-1921.) i čelnik Bunjevačko-šokačke stranke, a potom subotičkog kotara u Glavnom odboru HSS-a. Po ukidanju diktature 1931. pristupa Jugoslavenskoj radikalnoj zajednici, ali ga birači kažnjavaju na izborima 1935. kada glasuju za *Josipa Vukovića Didu*, koji je subotički čelnik udružene oporbe *Vlatka Mačeka*. Umro je 13. prosinca 1974.

12. VELJAČE 2002.

Preminuo je dr. *Dragutin Franković*, od 1944. glavni i odgovorni urednik subotičkog dnevnog lista »Slobodna Vojvodina«, koji kasnije

postaje »Hrvatska riječ«. Po obrazovanju pedagog, studij je završio u Zagrebu, gdje je i obranio doktorsku radnju, sveučilišni predavač u Zagrebu, Sarajevu i Beogradu, tajnik pedagoško-književnog zbora u Zagrebu, urednik više pedagoških časopisa, suradnik Enciklopedije Jugoslavije, dva puta jugoslavenski izaslanik u Općoj skupštini UNESCO-a, član i mnogih drugih izaslanstava u Europi i SAD-u. Prevodio je s engleskog, francuskog i ruskog jezika. Dobitnik je mnogih nagrada i priznanja. Rođen je u Osijeku 3. srpnja 1913.

13. VELJAČE 1759.

Izaslanstvo varoši Sveta Marija (Szent Mária, Subotica), u sastavu: *Tomo Rudić*, *Josip Vizin*, *Petar Josić* i *Josip Mamužić*, u Gödöllőu je kod predsjednika Kraljevske komore Ugarske *Antuna Graškovića*, ishodilo reviziju spora našeg grada s Bačkom županijom, te za četiri tisuće forinata godišnje otkupili prava na ubiranje gradskih dažbina u naturi.

13. VELJAČE 1891.

Rođen je *Matko Vuković*, sindikalni i partijski aktivist, vođa štrajka poljodjelskih radnika iz 1936. godine, sudionik ilegalnog NOP-a u jesen 1941. Nakon višemjesečne torture u »Žutoj kući«, zloglasnom subotičkom fašističkom istražnom zatvoru i mučilištu, na smrt je pretučen 31. listopada 1941. Istražitelju nije htio reći – ni svoje ime!

13. VELJAČE 2005.

Umro je *Antun Vojnić Purčar*, suradnik ljevičarskih listova i časopisa, novinar, fotograf, odvjetnik. Od 1945. do 1948. je glavni i odgovorni urednik »Hrvatske riječi«, poslijeratnih isprve dnevnih, a potom tjednih novina. Napisao je knjižicu »Oslobođenje Subotice«, odmah po izlasku – zabranjene. Smijenjen je s dužnosti 1948. godine, tijekom prve veće čistke u zemlji uvjetovane političkim sukobom između KPJ i Informbiroa.

14. VELJAČE 1890.

Rođen je *Josip Vuković Dido*, pjesnik, publicist, političar, čelnik subotičke organizacije stranke HSS između dvaju svjetskih ratova i zastupnik u pojedinim predstavničkim tijelima. Uz borbene, rodoljubne i domoljubne pjesme, pisao je i satiru. Prve stihove objavio je u »Nevenu« Mije Mandića. Umro je 4. ožujka 1951. godine.

14. VELJAČE 1912.

U Spiškoj Suboti, današnji Poprad, u Slovačkoj, rođen je *Tibor Sekelj*, pisac, publicist, prevoditelj, svjetski putnik, istraživač, govorio je i pisao na devet, a razumio je dvadeset i šest jezika. Bio je magistar muzeologije, ravnatelj subotičkog Gradskog muzeja (1972.-1976.), više desetljeća visoki dužnosnik Međunarodnog esperanto pokreta. Objavljeno mu je tridesetak djela na više jezika.

ŠTO VOLITE KUHATI, PODIJELITE S NAMA!

Josipovo (ne)kuhanje

Susret s *Josipom Stantićem*, uposlenikom na RTV Vojvodini na programu na hrvatskom jeziku, odista je bio ugodan. Još na vratima prepoznatljiv glas nas je pozvao da uđemo unutra.

Primjećujemo enterijer doma koji odiše vrlo modernim, suvremenim, brižljivo biranim detaljima. Sklad boja, rasvjeta, sve je na svome mjestu. Ugodno smo se smjestili u jedan od naslonjača i započeli naš razgovor.

Prije no što smo i počeli razgovor našu pozornost privlači jedna uramljena slika na zidu, točnije stara ljekarnička diploma, na kojoj piše ime *Richard Csornai*. Josip nam objašnjava da je to bio djed njegove supruge, jedan od prvih, ako ne i prvi ljekarnik na ovim prostorima. To je bilo još tijekom prošloga stoljeća, dok je djed bio živ.

Došao je Drugi svjetski rat, sve je oduzeto i nacionalizirano. Unuka *Lilika*, Josipova supruga, nastavila je djedovim stopama, tako da je i ona danas ljekarnica.

Josip je uposlen na radnome mjestu video novinara. No, on je spiker, fotoreporter, montažer i što sve ne, uvijek u pokretu, uvijek tamo gdje su zbivanja u svezi i oko hrvatske zajednice. Ne krije da voli svoj posao i da uživa u njemu.

Otac je dva sina, *Olivera* kojemu je 12 godina, učenika Osnovne škole »Jovan Mikić«, i *Tea* kojemu je 9 godina, učenika Osnovne škole »10. Oktobar«.

Kako mu je priroda posla takva da je stalno u nekom pokretu, ne očekujemo da s nama podijeli neke vrhunske slastice i đakonije, no umije Josip ponešto i pripremiti. Sada nas zanima njego-

va priča iz djetinjstva koje se sjeća i koju rado dijeli s nama.

»Jedna od stvari kad sam bio mali, ono kad si klinac pa tragaš za nečim što te zanima, a zanimao sam se za razne stvari, bila je, između ostalog, omiljena epizoda – da sam ja u jednom trenu poželio biti

grobar. Bio sam na pokopu i meni se svidjelo što su u to vrijeme djelatnici na groblju imali kacige na glavi sa svjetiljkama. To je mene fasciniralo. U nekom drugom trenutku sam prepoznao *Karapandžu*, čuvenog kuhara, gledao sam ga na televiziji, zainteresiralo me je. No, moram reći, ostalo

DIJELIMO S VAMA DANAŠNJI RECEPT SA SLIKOM !

Josipova kajgana

Potrebni sastojci:

jaja, količina po želji
slanina, količina po želji
ili neka šunkarica
luk
sir, neki topivi
hrenovke, masline, gljive
ili što imate
morska sol
papar

Priprema:

Jaja dobro pomiješati. Na tavu staviti malo ulja, sjeckan luk, gljive, slaninu i sve to lijepo pirjati. Poslije ubaciti jaja, na kolutove narezane hrenovke, masline, naribani sir, začiniti i uživati u jelu s obitelji. Salata po želji.

Piše i uređuje: Branka Dulić

je na toj razini«, dalje nam povjerava.

»Dakle, ja to držim svojim manom, to što ne umijem kuhati. Možda izgleda kao pravdanje, ali u ovome trenutku s djecom, ovolikim obvezama, ja se ne mogu baviti tim. Jednom kad budem stariji, ako budem imao više vremena, vjerojatno hoću«.

Da li ima neki hobi, da li se bavi sportom, da li nađe vrijeme za taj način opuštanja, za rekreaciju?

»Ono na što sebe tjeram zbog zdravlja je rekreativno bavljenje tenisom i basketom. Kad god imam mogućnost, s djecom se bavim sportom. Teo mi ide na karate,

Oliver na košarku. Oboje pohađaju muzičku školu«. Zaključujemo da su djeca malo preopterećena, i sam nam to priznaje, ali....

»Trebaju biti angažirani. To su benefiti koji se očekuju za kasnije. Pokraj redovitog obrazovanja, znat će po jedan instrument svirati, vladat će s četiri jezika. Nikada čovjek u životu ne zna što, gdje i kada će im to možda zatrebati«.

Josip nam dalje priča o svojim kuharskim vještinama. Jedna od njih je kuhanje čaja. Priznaćete, bitno je skuhati dobar čaj, i za to je potrebno umijeće. Umije napraviti jaja na oko ili kajganu, krumpir s kobasicom i jajima, ali

ono što iskreno priznaje je da ne ume prirediti kompletan ručak. A kako smo kušali izvrsne slane pogačice kod Josipa, ni ne mora znati kuhati. Pohvale njegovoj punici, koja je vješta i dobra kuharica, kao i njegovoj mami. Obje su tu da priteknu u pomoć ovoj obitelji koja ima odveć mnogo obveza.

Supruga Lilika kuha po receptima, no voli mijenjati, kombinirati, voli dati svoj pečat i te izmjene, po riječima Josipa, budu ukusne i dobre.

Kad god je slobodan, a to je najčešće subota i nedjelja, kad se ne treba rano dići iz kreveta i kad je cijela obitelj na okupu, e onda se Josip hvata

kuhače. Jutarnji obrok je njegov specijalitet. Iako nama možda na prvu loptu i ne djeluje kao neko otkriće, on nam prepričava recept s ogromnim žarom. Radi se o kajgani, ali on ju je doveo do savršenstva. Tako da i dijeli svoj recept s nama, a mi s vama.

Iz svega možemo zaključiti da ovdje, kada je riječ o kuhinji, za Josipa trenutačno nema mjesta. Njemu to za sada ne smeta, vjerojatno, kako kaže, jednoga dana kada bude stariji, i bude veći dio vremena provodio u kući, možda će početi listati neke kuhare, ili će možda sjesti za računalo i krenuti u potragu za nekim receptima da se okuša.

PRAG-DREZDEN-BRATISLAVA
6-10.3.2013.
Cijena aranžmana: 135 eura

JP SUBOTICA-TRANS

TELEFON: +381 24/555-466, FAX 556-548,
ta.sutrans@gmail.com www.sutrans.rs

Aranžman obuhvata:
Prijevoz turističkim autobusom na danoj relaciji
Smještaj u hotelu Fortuna *** u Pragu na bazi 3 ND
Pratilači grupe
Lokalne vodiče, troškove organizacije

POLIKLINIKA Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

8. veljače 2013.

39

PROMOCIJA »SUBOTIČKE DANICE« U SOMBORU

Optimizam novog naraštaja

U Hrvatskom domu u Somboru u petak, prvog veljače, predstavljen je Narodno-crkveni kalendar »Subotička Danica«. Bila je to prigoda da se od urednika »Danice« mons. Stjepana Beretića čuje o bogatoj povijesti kalendara, čiji je prvi broj tiskan 1884. godine i o sadržaju koji donosi ovogodišnja »Danica«.

»Uređivačko usmjerenje 'Subotičke Danice' je nikoga ne osuditi, nikoga ne napadati, ne politizirati ni s kim, već poučiti i savjetovati. Tako

živo pohvaliti dobro da neplemenito i zlo ostane u pozadini. 'Danica' nosi osmijeh mladih i radost djece. 'Danica' je osmijeh optimizma ovoga naraštaja čiji su djedovi propatili Drugi svjetski rat, čiji su roditelji proživjeli tamu komunizma. Taj osmijeh je znak da je naraštaj koji je proživjeo cijelo desetljeće straha, bombi i blokade, nara-

štaj otvoren budućnosti kojoj se treba radovati«, kazao je urednik »Danice«.

Od izlaska prvog broja »Subotička Danica« je više

puta mijenjala ime, bila je gušena i zabranjivana, ali uvijek je bila okrenuta svim bačkim Hrvatima. Prema riječima mons. Beretića »Subotička Danica« izlazila je od 1884. do 1914. godine, pa od 1919. do 1941. godine. Izišla je »Danica« i za 1945. i 46. godinu, a onda je zabranjena. »Potreba za 'Danicom' nije se nikada ugasila, pa su subotički svećenici 1971. godine ponovno pokrenuli 'Danicu'. Glavni i odgovorni urednik bio je tadašnji župnik subotičke župe svetog Roka Laslo Dekan. Tiskana je 'Danica' i za 1972. godinu, ali je zabranjena distribucija. Međutim, hrvatski svećenici Subotičke biskupije odlučili su ponovno pokrenuti 'Danicu' i to na stotu objetnicu izlaska prvog broja. Od tada do danas 'Subotička Danica' izlazi redovito«, kazao je urednik »Danice«.

U ovogodišnjoj »Danici« 45 stranica posvećeno je narodnom blagu, pet strani-

Mons. Stjepan Beretić na promociji »Danice«

ca je posvećeno kućanstvo, rubriku za mlade pišu oni sami, a njima je ove godine namijenjeno 16 stranica. »Danica« je posvećena i obitelji, a teme iz te oblasti date su na 18 stranica. Od 270 stranica »Danice« povijesti je posvećeno 28 stranica, a duhovnosti 34 stranice. Posljednju »Danicu« priredilo je tridesetak suradnika.

Nažalost, čitatelji koji nisu došli do svog primjerka »Danice«, ostat će ove godine bez ovog dragocjenog kalendara, jer ga više nema u prodaji.

Z. Vasiljević

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrcka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vuković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Zlata Vasiljević

Ova fotografija snimljena je na prelu u Somboru 1940. godine. S obzirom da se približavamo ovogodišnjem prelu, prigoda je to podsjetiti se na nekadašnja prela, a prela su uvijek imala veliki značaj u obiteljima bunjevačkih Hrvata. Kada kažemo prelo mislimo na Veliko prelo koje se uvijek održava u vrijeme poklada. Kako Uskrs ne pada uvijek na isti datum, tako se i datum održavanja prela mijenja iz godine u godinu. No, bez obzira na vrijeme kada se prelo održavalo, za njega se uvijek s posebnom pažnjom pripremalo. Bila je to prigoda da se pokažu cure i momci, da se obuče novo ruvo, susretne s ljudima...

PRELO NEKADA I ...

U staro se vrijeme prelom nazivao skup žena i djevojaka

na kome se prelo, veselilo i pjevalo. Prelom se nazivao i običaj da cure jedanput ili dva puta godišnje u svoju kuću pozovu prijateljice da uz razgovor i pjesmu pomognu presti vunu ili tkati platno. Kada padne večer, kao slučajno, navraćali bi i momci, pa bi druženje potrajalo sve do jutra uz gajdaša, harmonikaša, a ponekad i tamburaše. Iz kuća i obitelji ovaj se običaj preselio u »Miroljub«, a kasnije u HKUD »Vladimir Nazor«. Veliko bunjevačko-šokačko prelo održava se posljednje subote prije Pepelnice. Taj se običaj očuvao desetljećima, sve do današnjih dana. Prelo se očuvalo, ali sukladno vremenima promjena je bilo. Nekada je na prelu bilo više mladih. Roditelji su sjedili sa strane, a mladi su bili glavni na prelu. Danas je posve drugačije, jer je starijih više negoli mladeži. Nekada se za

prelo obvezno obnavljala garderoba, jer podrazumijevalo se da se na prelu treba pokazati u novom ruhu. Kada su u modu došle bunde, prelo je bilo prigoda da se pokaže i tko ima kakvu bundu, odnosno da se vidi tko je iz kakve kuće.

Prelo u »Nazoru« bilo je mjesto okupljanja bunjevačkih Hrvata iz Sombora i sa svih okolnih salaša, jer je Hrvatski dom bio mjesto na kome se organiziralo Veliko prelo za Hrvate iz Sombora i okolice. Dolazilo se pješice, na konjima, već kako je tko mogao. Nerijetko je znao iznenediti snijeg, pa je bilo muke vratiti se s prela doma na salaše. Oni koji su imali kod koga ostati u varoši, uvijek su za prelo tako planirali prespavati u gradu, a da kući idu tek sutradan.

Somborsko bunjevačko prelo, i to ono iz pedeset i neke, ušlo je i u pjesmu. Čiju drugu, do u pjesmu *Zvonka Bogdana*. »Lipi momci, momačko kolo, tamburaši i srce bunjevačko« - pjeva o prelu iz pedeset i neke Zvonko Bogdan.

... PRELO DANAS

Godinama unazad prelo ima svoj sadržaj. Otvara ga predsjednik HKUD-a, koji pozdravlja uvažene uzvanike – somborske svećenike, goste iz Konzulata Republike Hrvatske, predstavnike Grada Sombora, goste iz drugih udruga, darovatelje i ostale uzvanike. Veliko prelo prigoda je i da se predstavi dio programa sekcija udruge, pa se obično za tu prigodu pripremi neki kratak skeč, nekoliko recitacija i naravno nastup folklorne skupine. Posljednjih 15 godina na prelu se promovira i novi broj »Miroljuba«,

koji se tijekom večeri dijeli gostima. Dobrog veselja nema bez dobre glazbe, pa je odabir glazbe za prelo iznimno važan. Na prelima su do sada pjevali i Zvonko Bogdan, Vera Svoboda, Krunoslav Kićo Slabinac, Šima Jovanac, Boris Čiro Gašparac i svirali poznati tamburaški sastavi iz Hrvatske, Subotice i Sombora. Kako se ljudi uvijek vesele kada nešto dobi, na prelu se organizira i tombola, pa oni sretnije ruke kući odu i s lijepim darovima. A poslje svega toga slijedi glazba, igra i pjesma do zore. Za one starije prelo je danas prigoda da se prisjete davnih godina kada su po prvi puta s roditeljima došli na prelo, ustreptali što i na takav način ulaze u svijet odraslih. Za one mlađe da čuju te priče, koje su iz, za njih, posve drugačijih vremena.

U godini kada je HKUD »Vladimir Nazor« obilježavao 60 godina, a bilo je to 1996. godine, Prelo je imalo još jedan zanimljiv sadržaj. Organizirana je revija nošnji na kojoj su prikazane nošnje iz Subotice, Tavankuta, Lemeša, Berega, Monoštora, Sombora. Pripreme za ovogodišnje prelo već su u tijeku, jer valja posložiti svaki detalj: glazbu, večeru, tombolu, program, goste...

I tako, nižu se godine, a ovaj običaj bunjevačkih Hrvata odolijeva i ravan je značaju koji ima Dužionica. I Veliko prelo i Dužionica slave se od osnutka društva 1936. godine. Prelo jedino nije održano za vrijeme okupacije, tijekom Drugog svjetskog rata kada je zabranjen rad društva. Ne reče zalud već spomenuti Zvonko Bogdan u pjesmi – »dok je prela bit će i Sombora«.

Veljača – mjesec ljubavi

Dragi moji, veljača je po mnogima mjesec ljubavi. Postoje razni razlozi za to. Neki spominju mačke, neki spominju to što stiže proljeće, neki jer je to vrijeme karnevala i maskenbala, a neki kao razlog navode 14. veljače kada je Valentinovo ili 5. veljače kada se u svijetu obilježava malobrojnim poznat Međunarodni dan ljubljenja. Bilo kako bilo, i jedan od gore nabrojanih razloga je dovoljan pa da prihvatimo tu činjenicu da je veljača mjesec ljubavi.

Veljača je najkraći mjesec u godini, pa bi mnogi

poželjeli da je to prvi mjesec. Pročitala sam kako nije sigurno podrijetlo naziva ovog mjeseca, no pretpostavlja se da označava sve duže dane koji tako postaju veći – »velji«. Stariji hrvatski nazivi za ovaj mjesec u pojedinim krajevima bili su: svečen (vjerojatno prema blagdanu Svijećnici, 2. veljače), veljak, svičan.

Latinsko ime mjeseca dolazi iz grčkog (Φεβρουαριος), i latinskog (februarius). Prvobitno značenje mu je bilo posvećeno očišćenju, u kojem su se obavljala žrtvovanja za očišćenje od grijeha. Veljača i siječanj su posljednja dva dodana mjeseca, te ih nema u rimskom kalendaru, jer su u starom Rimu smatrali da je zima bez mjesečnih perioda (bio je posljednji mjesec u godini).

Sutra kreativne radionice u Gradskoj knjižnici

Sutra od 9 i od 11 sati kreativne radionice za školsku djecu na Dječjem odjelu Gradske knjižnice.

Podsjećamo vas, ukoliko se još niste prijavili, da to možete učiniti još danas. Istodobno si možete posuditi neku dobru knjigu, produljiti svoju članarinu po super cijeni od svega 300 dinara za godinu dana. A što je najvažnije, možete se informirati o Kvizu za poticanje čitanja »Čitam i skitam«, koji je organiziran samo za vas. Kviz traje do konca ožujka, ali nemojte ostaviti za posljednji čas. Dođite na vrijeme, posudite knjige koje su vam potrebne, pročitatajte ih, ispunite on-line upitnik i čekajte izvlačenje nagrada koje će biti 2. travnja na Međunarodni dan dječje knjige.

Što se tiče kreativnih radionica ništa se nije mijenjalo. Potrebno je biti članom Gradske knjižnice te da ste školske dobi. Cijena je ista, 150 dinara. Materijal osigurava knjižnica, a vaš uradak nakon radionice nosite kući. Kako je broj sudionika u radionici ograničen, na vrijeme rezervirajte svoje mjesto pozivom na broj 553-115 ili osobno na Dječjem odjelu.

Čekamo vas!, poručuju iz Gradske knjižnice.

Ima ljudi koji su rođeni dvadeset i devetog veljače, pa rođendan slave svake četvrte godine. Poseban je taj mjesec. Tako kratak, a pun raznih doživljaja. Ne zaboravimo da je to i mjesec smijeha i veselja, jer je poznat po karnevalskom razdoblju. Bilo kako bilo, ipak je možda najviše poznat po 14. veljače – Valentinovu.

14. veljače - sveti Valentin

Postoje različite legende od kada se i zašto štuje sveti Valentin. Zato sam ja malo istraživala za vas da vam prikazem bar neke od njih. Pročitajte što sam pronašla.

Čestitka za Valentinovo

Najstariju čestitku za Valentinovo napisao je francuski vojvoda Charles Orleanski. Namijenio ju je svojoj supruzi dok je bio u zatočeništvu u Engleskoj. Simbol je Valentinova i Kupid, starorimski bog ljubavi. Često se prikazuje kako drži luk i strijelu jer se vjeruje da se onaj koga on pogodi svojom čarobnom strelicom odmah zaljubi. Svake se godine za Valentinovo pošalje oko bilijun čestitki, a nešto više pošalje se jedino za Božić. Valentinovo je, uz Majčin dan, dan i kada se kupuje najviše cvijeća. Svake godine djevojke i žene širom svijeta na Valentinovo zajedno dobiju oko 50 milijuna ruža. U Veronu, rodni grad Romea i Julije, svake godine pristigne oko tisuću ljubavnih pisama za Juliju.

Sveti Valentin u svijetu

Tradicije Valentinova su različite po zemljama. U

Engleskoj su prije sto godina oblačili malu djecu u odrasle na Valentinovo. Djeca su išla od vrata do vrata i pjevala Valentinovu pjesmu. U Walesu su se darivale

drvene izrezbarene žlice. Simboli su najčešće bili srca i ključevi, a nosili su poruku »ti imaš ključ mog srca«. U nekim zemljama je običaj da djevojka od mladića dobije odjeću kao poklon, a ako ona zadrži dar znači da se želi udati za njega.

Valentin na latinskom znači zdrav, tako bi

naš hrvatski Valentin zapravo bio Zdravko. Otuda objašnjenje zašto mnogi zazivaju zagovor svetog Valentina s molitvama za zdravlje, a posebno za ozdravljenje od epilepsije.

Danas je Valentinovo, dan povećen izražavanju ljubavi, bilo voljenoj osobi ili dragom prijatelju, djetetu ili majci. Ne propustite pokazati svojim bližnjima da ih volite, a ako ste hrabri, učinite to i prema nekome tko još ne zna za vaše osjećaje. Ukoliko propustite ovaj datum, ne očajavajte, i drugi dani tijekom godine su jednako dobri za izražavanje ljubavi.

Danas je taj dan... danas je Hrckov maskenbal!!!

Upravo tako, svanuó je i taj dugo očekivani dan... danas je Hrckov maskenbal! Sjećate se kako smo još prije mjesec dana samo najavljivali, podsjećali i davali razne prijedloge za vaše maske. Svima nam se činilo kako je to još daleko, a evo sada već brojimo sate do početka tulumu.

Dakle, očekujem vas sve danas u 17 sati u restoranu KTC-a na 10. jubilarnom Hrckovom maskenbalu. Danas ćemo skupa proslaviti i izlazak ovog posljednjeg, još uvijek aktualnog 100. broja našeg i vašeg podliska Hrcko. Toliko okruglih znamenki, sve sami neki rođendani i jubileji... to se mora proslaviti. Hmmm, ali kako?

Pa, sad vam ne bih smjela sve odati, ali spomenut ću samo da će vam se ovoga puta Hrcko osobno obratiti. Osim revije maski, darova i dobrog plesa, bit će tu još nekih novosti, možda neki kviz, a bilo bi dobro i da imamo tortu, Hrckovu tortu... jer kakav je to rođendan bez svijećica i torte, naravno i dobrih sviraca. E, sad već stvarno ne smijem ništa više reći. A i nije potrebno, neka nešto bude iznenađenje... svi volimo dobra iznenađenja.

Još jednom naglašavam, danas u 17 sati u restoranu KTC-a, 10. Hrckov maskenbal. Obvezno ponesite maske i dobro raspoloženje jer počinje tuuuuuuuuuuum!!!

Vidimo se!

**PETAK
8.2.2013.**

06:10 Trenutak spoznaje
06:40 Najava programa
06:45 TV Kalendar
06:57 100% poduzetnik
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:55 ZABA EU
10:00 Krstarenja - Otočje
Bijagos
10:55 Vijesti iz kulture
11:05 Novi dom, novi život
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prkosna ljubav,
telenovela
13:30 Dr. Oz 2, talk-show
14:20 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:29 Vrijeme sutra
14:35 Drugo mišljenje
15:05 Znanstvena petica
15:35 Inspektor Vinko,
dramska serija
16:45 Hrvatska uživo
17:40 HAK - promet info
17:45 Kazalište u kući
18:20 Iza ekrana
18:50 manjinski MOZAIK
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA EU, emisija
pod pokroviteljstvom
20:10 Ne dao Bog većeg zla,
hrvatski film
22:05 Počivali u miru, serija
23:10 Dnevnik 3
23:30 Vijesti iz kulture
23:38 Sport
23:41 Vrijeme sutra
23:43 HAK - promet info
23:50 Spavat ću kad umrem,
američko-britanski film
01:35 Filmski maratoni - 2.
03:25 Ljubav iz vedra neba,
mini-serija
05:05 Dr. Oz 2, talk-show

05:20 Krstarenja-Zlatni Dour
06:15 Prkosna ljubav,
telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Vesele trojke
07:55 Teletubbies,
animirana serija
08:20 Život s Derekom 3,
serija za djecu
08:45 Rimske tajne 1,
serija za djecu i mlade
09:10 Školski sat:
(Za)maskirana priča
09:55 Schlading: SP
u alpskom skijanju -
superkombinacija

11:25 Zvijezde će te odvesti
kući, američki film
13:00 Reprizni program
13:25 Pozitivno
13:55 Schlading: SP
u alpskom skijanju -
superkombinacija
14:40 Reprizni program
15:10 Školski sat: (Za)
maskirana priča
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Purgatorij,
dokumentarni film
17:00 Briljanteen
17:45 Tenis, ATP: Zagreb
Indoors
20:00 Čuda svemira:
Zvezdana prašina
20:55 Knjiga ili život
21:20 Opera box
21:55 Simfonijski orkestar
HRT-a pod ravnanjem
Pavla Dešpalja
23:00 Ljubav iz vedra neba,
mini-serija
00:45 Retrovizor:
Dr. House 7, serija
01:30 Retrovizor:
Ludi od ljubavi 1, serija
02:15 Retrovizor:
Seks i grad 3,
humoristična serija
02:45 Tenis, ATP: Zagreb
Indoors, snimka 2.
meča
03:45 Noćni glazbeni spotovi

0 6:20 Ninja ratnici,
serija
0 6:50 Pinky i Mozgalo,
crtana serija
0 7:15 Monsuno,
crtana serija
0 7:40 TV izlog
0 7:55 Suze Bospora,
serija
0 8:55 TV izlog
0 9:10 Kako vrijeme
prolazi, serija
10:10 Walker, teksaški
rendžer, serija
11:05 TV izlog
11:20 Zauvijek susjedi,
serija
11:50 In magazin
12:40 Larin izbor,
serija R
13:40 Sila, serija
15:00 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:00 Ninja ratnici, serija
16:30 Zauvijek susjedi,
serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme
prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen,
normalan, serija
21:30 Spot, igrani film

23:20 Kaktus Jack,
igrani film
0 1:00 Samo igra, film
0 3:25 Ezo TV
0 4:55 Dnevnik Nove TV
05:45 In magazin R
0 6:20 Kraj programa

06:30 RTL Dana
07:10 Ruža vjetrova,
dramska serija
07:55 Ben 10: Ultimate Alien,
animirana serija
08:20 Moji džepni ljubimci,
animirana serija
08:40 Yu-Gi-Oh!,
animirana serija
09:00 Virus attack,
animirana serija
09:30 Flashpoint,
akcijska serija
10:25 Flashpoint,
akcijska serija
11:15 TV prodaja
11:40 Ekkluziv Tabloid,
magazin
12:00 Krv nije voda, serija
13:15 Ruža vjetrova,
dramska serija
14:05 Sulejman Veličanstveni,
povijesna dramska serija
15:10 Flashpoint
akcijska serija
16:00 Flashpoint,
16:55 RTL 5 do 5,
Informativna emisija
17:10 Galileo
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:07 RTL Vrijeme
19:10 Krv nije voda, serija
19:57 RTL Vrijeme
20:00 I to se zove ljubav - TV
premijera, igrani film,
romantična komedija
21:50 Kraljevina, igrani film
23:05 Eurojackpot
23:10 Kraljevina, film
23:55 Andeo osvete, film
01:40 RTL Danas

**SUBOTA
9.2.2013.**

06:05 Drugo mišljenje
06:35 Najava programa
06:40 TV Kalendar
06:55 Knjiga ili život
07:20 Iza ekrana
07:50 Hrvatska kronika BiH
08:10 Kinoteka-40 Guns to
Apache Pass, film
09:40 Savski ribar,
dokumentarni film
10:10 HAK - promet info
10:20 Kućni ljubimci
10:50 Vijesti iz kulture
11:05 Normalan život

12:00 Dnevnik 1
12:20 TV Kalendar
12:35 Veterani mira
13:20 Duhovni izazovi
13:50 Prizma
14:35 Eko zona
15:05 Reporteri: Rat ruža
16:00 BBC Wild
dokumentarci
17:00 TV Kalendar
17:12 HAK - promet info
17:15 Znanstvene vijesti
17:20 Kulturna baština
17:35 Mesopust u poljičkom
komunu, emisija pučke
i predajne kulture
18:05 Lijepom našom: Rijeka
19:05 Najava programa
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:06 Vrijeme
20:15 Zagrljaj: Karneval
21:20 Jedan dan, film
23:10 Dnevnik 3
23:30 Vijesti iz kulture
23:38 Sport
23:41 Vrijeme sutra
23:43 HAK - promet info
23:50 Scott i Bailey 1, serija
01:20 Američka pita 2, film
03:05 40 Guns to Apache
Pass, film
04:35 BBC Wild

04:15 Najava programa
04:20 Spektar
05:05 Krstarenja Otočje
Bijagos
06:00 Crtana serija
06:15 Moj mali planet,
crtana serija
06:20 Hamtaro, crtana serija
06:45 Crtana serija
07:00 Merlin 3
07:45 Novi klinici s Beverly
Hillsa 4, serija za mlade
08:30 Babybonus
09:00 Mala TV
09:30 Minusove muke sa
Zemljanima, film
za djecu
10:55 Schlading: SP u
alpskom skijanju - spust
12:35 Moja sestra,
američki film
14:15 Obrtnik i partner
14:45 Tenis, ATP: Zagreb
Indoors
15:00 Tenis, ATP:
Zagreb Indoors
17:55 Rukomet, LP:
Zagreb - Dinamo Minsk
20:00 Cinema Komunisto,
dokumentarni film
21:50 Ostavljeni, film
23:10 Peti dan, talk show
00:10 Retrovizor:
Dr. House 7, serija
00:55 Retrovizor:
Ludi od ljubavi 1, serija

01:40 Retrovizor:
Seks i grad 3
02:10 Noćni glazbeni
program - spotovi
04:10 Noćni glazbeni
program
--:-- Tenis, ATP: Zagreb
Indoors, snimka 2. meča

07:35 Zauvijek susjedi,
serija
08:35 TV Izlog
08:50 Angie
09:20 Gormiti
09:45 Pokemoni
10:10 Pokemoni,
crtana serija
10:35 Winx Club,
crtana serija
11:00 Power Rangers
Samurai
11:25 Larin izbor
13:25 Crni Talijan,
igrani film
14:55 Kaktus Jack,
igrani film
16:30 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno
17:50 Lud, zbunjen,
normalan, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Usamljeni
zaštitnik, film
21:55 Čuvari zakona,
igrani film
00:15 Smrtonosne
djevojke, film
02:00 Usamljeni
zaštitnik,
igrani film
03:30 Ezo TV, tarot
show
05:00 Okusi Hrvatske
05:25 Dnevnik TV Nove

05:50 RTL Danas,
informativna emisija
06:25 Bibin svijet
07:25 Ben 10: Ultimate Alien
07:50 Yu-Gi-Oh!
08:40 Virus attack
09:15 Učilica, kviz za djecu
09:50 Galileo
11:00 Bogovi su pali na
tjeme 2, film
13:05 Princeza -
TV premijera,
igrani film,
14:05 Djeca Manhattana -
TV premijera,
igrani film
16:15 Koledžicom po svijetu
17:20 Smrtonosnih 60
18:30 RTL Danas,
informativna emisija

20.00 Divljaci na kotačima -
TV premijera, film
22.20 Asterix i Obelix
protiv Cezara, film
23.55 Petak 13. -
TV premijera,
igrani film, horor
01.40 RTL Danas,
informativna emisija

**NEDJELJA
10.2.2013.**

06:20 TV Kalendar
06:35 Duhovni izazovi
07:10 Roko i njegova braća,
film
10:00 HAK - promet info
10:05 ni DA ni NE
10:55 Vijesti iz kulture
11:10 Ubojstvo, napisala je
12:00 Dnevnik 1
12:20 TV Kalendar
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 4, serija
16:30 Vrtlarica
17:00 TV Kalendar (R)
17:12 HAK - promet info
17:15 Unter Geiern, film
18:45 Vaše more,
naše more
19:08 Najava programa
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:15 Sve u 7!, kviz
21:15 Odmori se,
zaslužio si V
21:55 Damin gambit,
talk show
22:40 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:08 Sport
23:11 Vrijeme sutra
23:13 HAK - promet info
23:20 Počivali u miru, serija
00:05 Unter Geiern, film
01:35 Ubojstva u Ulici
Morgue, film
03:05 Ubojstvo, napisala je
03:50 Reprizni program
04:05 Jelovnici izgubljenog
vremena
04:25 Divlji u srcu 4, serija
05:25 Sve u 7!, kviz

05:45 Veterani mira
06:30 Normalan život
07:20 Moomini, crtana serija
07:45 Gradić Wakkaville,
crtana serija
08:10 Berlinska filharmonija
pod ravnanjem Simona
Rattlea

09:15 U carstvu srebrnog
lava, film
10:50 Biblija
11:00 Krašić: Stepinčevo
12:50 Schladming: SP u
alpskom skijanju - spust
13:50 Babybonus
14:25 Svečanost hrvatskog
paraolimpijskog sporta
14:55 Ubojstva u Ulici
Morgue, film
16:30 Olimp
16:40 Tenis, ATP
Indoors, prijenos finala
19:30 Magazin LP
20:00 Tragom velike
karavane, film
22:25 Misery, američki film
00:10 Massimo -
snimka koncerta
01:30 Dr. House 7, serija
02:15 Ludi od ljubavi 1, serija
03:00 Seks i grad 3
03:30 Noćni glazbeni

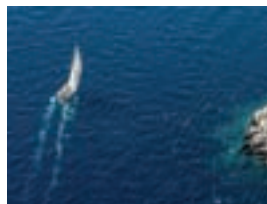
06:15 In magazin
06:50 Zauvijek susjedi
07:20 TV Izlog
07:35 Angie
08:05 Gormiti
08:30 Pokemoni
09:20 Winx Club
09:45 Power Rangers
10:10 Larin izbor
12:10 Majmunski posla,
igrani film
14:05 Poruka u boci,
igrani film
16:30 Zauvijek susjedi,
serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
17:55 Nad lipom 35
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
22:00 Čuvarica svoje
sestre, igrani film
00:00 Čuvari zakona,
igrani film
02:20 Poruka u boci,
igrani film
04:25 Dnevnik Nove TV
05:15 Angie, serija
06:15 Kraj programa

06:35 RTL Danas
07:10 Bibin svijet
08:10 Yu-Gi-Oh!
09:25 Virus attack
09:45 Galileo
10:55 Koledžicom po svijetu,
prilično zabavna emisija
12:00 Smrtonosnih 60,
dokumentarna serija
12:35 Smrtonosnih 60,
dokumentarna serija

HRT1 10.02.2013. 18:45 Vaše more naše more

Dokumentarni film
Godina proizvodnje: 2010.
Kada je češki Oscarovac Jiří Menzel bio dijete, nije mogao putovati na more. Željezna zavjesa čvrsto je stezala obruč oko njegove domovine. I tako je dječak u trošnome dvorištu industrijskoga predgrada Praga - sanjao o moru. Dovukao je drveno korito u dvorište, ulio vodu i sol, legao u kupaćim gaćicama unutra i uživao u nekoliko zraka toploga sunca koje su se probile kroz gusti smog. Kada je već kao odrastao čovjek napokon došao na Jadran, ustanovio je da je more baš onako čarobno kako ga je i sanjao. Zajedno s njim tada su dolazile već stotine Čeha u derutnim škodama logorovati na hrvatskome Jadranu, kupati se u kristalno plavome moru i sunčati na toplome suncu.

U njihova "morska lječilišta" dolazili su na odmor kultivirani, dobrostojeći gosti. Kupali su se, sunčali, uživali - zato se u nekim mjestima Dalmacije govorilo za ljenčarenje na plaži "češki život". Dok su domaći u dugoj odjeći u vodu ulazili samo do koljena, turisti su donijeli potpuno novu kulturu izlaganja polugolih tijela na plažama.

Trajanje: 23 min.

Scenarij: Jiří Menzel, Dagmar Ruljančić
Montaža: Boris Franko
Snimatelj: Dragan Ruljančić
Redatelj: Jiří Menzel

13.25 Princeza, igrani film
15.10 Divljaci na kotačima -
TV premijera,
igrani film
17.05 Bibin svijet
17.40 RTL Extra Magazin,
showbiz emisija
18.30 RTL Danas,
informativna emisija
19.05 RTL Vrijeme,
informativna emisija
19.10 Galileo
19.58 RTL Vrijeme,
informativna emisija
20.00 Sulejman Veličanstveni,
povijesna dramska serija
21.00 Sulejman Veličanstveni,
povijesna dramska serija
22.00 CSI: Miami,
kriminalistička serija
22.50 CSI: Miami,
kriminalistička serija
23.40 CSI: Miami,
kriminalistička serija
00.25 Bogovi su pali na tjeme
2, igrani film
02.05 Astro show,
03.05 RTL Danas,
informativna emisija
03.40 Kraj programa

PONEDJELJAK 11.2.2013.

06:10 Mir i dobro
06:45 TV Kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:55 ZABA EU,
emisija pod
pokroviteljstvom
10:00 Krstarenja - Prancem
prema Latinskoj
Americi
10:55 Vijesti iz kulture
11:05 Novi dom, novi život -
dokumentarna serija

12:00 Dnevnik 1
12:20 TV Kalendar
12:35 Prkosna ljubav,
telenovela
13:30 Dr. Oz 2, talk-show
14:20 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:29 Vrijeme sutra
14:35 Treća dob,
emisija za
umirovljenike
15:05 Glas domovine
15:40 Inspektor Vinko,
dramska serija
16:45 Hrvatska uživo
17:40 HAK - promet info
17:45 Kazalište u kući,
humoristična serija
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA EU,
emisija pod
pokroviteljstvom
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka,
politički talk-show
22:20 Dnevnik 3
22:40 Vijesti iz kulture
22:48 Sport
22:51 Vrijeme sutra
22:53 HAK - promet info
23:00 Na rubu znanosti
23:55 Ludnica u Clevelandu
2, humoristična serija
00:15 Menolippu
Mombasaan, finski film
01:40 Odvjetnička elita, serija
02:25 Eureka 4, serija
03:10 Dr. Oz 2, talk-show
03:55 Reprizni program

06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
07:30 Vesele trojke
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 3,

08:45 Rimske tajne 1
09:10 Školski sat
10:00 Show Nene Belana -
Šibenska šansona 2012.
10:30 Lijepom našom: Rijeka
11:55 Schladming: SP u
alpskom skijanju
13:20 SP u alpskom skijanju
13:55 Menolippu
Mombasaan, film
15:25 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 100% poduzetnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:15 Dokumentarni film
17:45 Mala TV
18:15 SP u alpskom skijanju
18:30 Schladming: SP
19:40 Glamurozne slastice 2
20:10 Ja u ljubav vjerujem,
britanski film
22:15 Odvjetnička elita, serija
23:00 Zločinački umovi 6
23:45 Dva i pol muškarca 8
00:10 Eureka 4, serija
00:55 Retrovizor:
Dr. House 7, serija
01:40 Retrovizor:
Ludi od ljubavi 1, serija
02:25 Retrovizor: Seks i grad
02:55 Noćni glazbeni
program - spotovi

06:40 Zauvijek susjedi
07:10 Pinky i Mozgalo
07:35 Monsuno
07:55 TV izlog
08:10 Kako vrijeme
prolazi, serija
09:10 TV izlog
09:25 Živa meta, serija
10:25 Ninja ratnici, serija
10:55 In magazin vikend
11:40 Larin izbor, serija
12:40 Sila, serija
14:30 Walker,
teksaški rendžer

15:30 Ninja ratnici
16:00 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
22:00 Larin izbor, serija
23:00 Večernje vijesti
23:20 Dream Team, igrani film
01:05 MMA Liga - specijalna emisija
01:35 Pisma s Iwo Jime, igrani film
03:55 Sheena, kraljica džungle, serija
04:40 Ezo TV, tarot show
05:40 Dnevnik Nove TV

06.15 RTL Danas
06.50 Ben 10: Ultimate Alien
07.15 Moji džepni ljubimci
07.30 Yu-Gi-Oh!
07.55 Virus attack
08.10 Flashpoint
10.10 RTL Extra Magazin
11.15 Krv nije voda, serija
12.10 Ruža vjetrova
13.15 Sulejman Veličanstveni
15.10 Flashpoint
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Exkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 Krv nije voda
20.00 Ruža vjetrova
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 RTL Vijesti
22.20 Dolazak, fantastična/akcijska serija
23.55 CSI: Miami, kriminalistička serija
01.40 Astro show, emisija uživo
02.40 CSI: Miami, kriminalistička serija
03.30 RTL Danas

**UTORAK
12.2.2013.**

06:10 Znanstvena petica
06:40 Najava programa
06:45 TV Kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:55 ZABA EU, emisija pod pokroviteljstvom
10:00 Krstarenja svjetskim ljepotama 2
10:55 Vijesti iz kulture
11:05 Novi dom, novi život
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prkosna ljubav, telenovela

13:30 Dr. Oz 2, talk-show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Među nama
15:05 Kulturna baština
15:20 Fotografija u Hrvatskoj
15:40 Inspektor Vinko, dramska serija
16:45 Hrvatska uživo
17:40 HAK - promet info
17:45 Kazalište u kući, humoristična serija
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA EU
20:10 Paravan
21:05 Tri sata za ljubav, film
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:13 Sport
23:16 Vrijeme sutra
23:18 HAK - promet info
23:25 Eichmann, film
01:00 Izigrano povjerenje, film
02:30 Odvjetnička elita, serija
03:15 Eureka 4, serija
04:00 Dr. Oz 2, talk-show

05:15 Najava programa
05:20 Krstarenja, Pramacem prema Latinskoj Americi
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Vesele trojke
07:55 Teletubbies
08:20 Serija za djecu
08:45 Rimske tajne 1
09:10 Školski sat
--:-- Navrh jezika
10:00 Dolina sunca
10:45 Ja u ljubav vjerujem, film
12:45 Obrtnik i partner
13:15 Reprizni program
13:40 Izigrano povjerenje, film
15:10 Školski sat
--:-- Navrh jezika
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 100% poduzetnik
16:35 Popuna
16:55 Schlading: SP u alpskom skijanju - Team Event
19:00 Mala TV
19:30 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
19:55 Večeras
20:00 Kakvi frajeri! 2, film
21:30 Odvjetnička elita
22:15 Zločinački umovi 6
23:00 Dva i pol muškarca 8
23:25 Eureka 4
00:10 Dr. House serija
00:55 Ludi od ljubavi 1
01:40 Seks i grad 3
02:10 Noćni glazbeni program

06:40 Zauvijek susjedi, serija
07:10 Pinky i Mozgalo
07:35 Monsuno
07:55 TV izlog
08:10 Kako vrijeme prolazi, serija
09:10 TV izlog
09:25 Walker, teksaški rendžer, serija
10:25 Ninja ratnici, serija
10:55 In magazin
11:40 Larin izbor, serija
12:40 Sila, serija
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
15:30 Ninja ratnici, serija
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
22:00 Larin izbor, serija
23:00 Večernje vijesti
23:20 Operacija Swordfish, film
1:15 Pisma s Iwo Jime, igrani film
03:40 Sheena, kraljica džungle, serija
04:25 Ezo TV, tarot show
05:25 Dnevnik Nove TV
06:15 In magazin
06:40 Kraj programa

06.35 RTL Danas, informativna emisija
07.10 Ruža vjetrova
08.00 Ben 10: Ultimate Alien
08.25 Moji džepni ljubimci
08.40 Yu-Gi-Oh!
09.05 Virus attack
09.35 Flashpoint, akcijska serija
11.45 Exkluziv Tabloid
12.05 Krv nije voda, serija
13.15 Ruža vjetrova
14.10 Sulejman Veličanstveni
15.10 Flashpoint
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Exkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.07 RTL Vrijeme
19.10 Krv nije voda, serija
19.57 RTL Vrijeme
20.00 Ruža vjetrova
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 RTL Vijesti
22.20 Posao i ljubav - TV premijera, igrani film, romantična komedija

00.00 Dolazak, fantastična/akcijska serija
01.35 Astro show, emisija uživo
02.35 RTL Danas

**SRIJEDA
13.2.2013.**

06:10 Među nama
06:40 Najava programa
06:45 TV Kalendar
06:57 100% poduzetnik
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:55 ZABA EU
10:00 Krstarenja svjetskim ljepotama 2
11:00 Vijesti iz kulture
11:10 Dokumentarni programi stila života
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prkosna ljubav
13:30 Dr. Oz 2
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Riječ i život
15:05 Alpe Dunav Jadran
15:40 Dosje, dramska serija
16:45 Hrvatska uživo
17:45 Kazalište u kući
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA EU
20:15 U potrazi za Markom Polom
21:10 Globalno sijelo
21:40 Horizonti
22:35 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:08 HAK - promet info
23:15 Drugi format
00:05 Ludnica u Clevelandu 2
00:25 Elizabeth Smart Story, film
01:50 Eureka 4, serija
04:40 Drugi format
05:25 Dr. Oz 2

05:20 Krstarenja svjetskim ljepotama
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
07:30 Vesele trojke, crtana serija
07:55 Teletubbies, animirana serija
08:20 Serija za djecu
08:45 Rimske tajne 2, serija za djecu i mlade
09:10 Školski sat
10:45 Tri sata za ljubav, film
12:15 Reprizni program
13:40 Elizabeth Story, film

15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 100% poduzetnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:25 Kraljevi ulice - 25 godina, snimka koncerta
18:25 Crtani filmovi
19:00 Mala TV:
19:30 Glamurozne slastice 2
20:35 Nogomet, Liga prvaka: Real M - Manchester UTD
23:20 Dva i pol muškarca 8
23:45 Eureka 4, serija
00:30 Retrovizor: Dr. House 7, serija
01:15 Retrovizor: Ludi od ljubavi 1, serija
02:00 Retrovizor: Seks i grad 3 serija
02:30 Noćni glazbeni program
04:30 Noćni glazbeni program

06:40 Zauvijek susjedi, serija
07:10 Pinky i Mozgalo, crtana serija
07:35 Monsuno, crtana serija
07:55 TV izlog
08:10 Kako vrijeme prolazi, serija
09:10 TV izlog
09:25 Walker, teksaški rendžer, serija
10:25 Ninja ratnici, serija
10:55 In magazin
11:40 Larin izbor, serija
12:40 Sila, serija
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
15:30 Ninja ratnici
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
22:00 Larin izbor, serija
23:00 Večernje Vijesti
23:20 Cijena slave, igrani film
01:25 Operacija Swordfish, igrani film
03:15 Sheena, kraljica džungle, serija
04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV
05:50 In magazin
06:30 Kraj programa

06.30 RTL Danas
07.10 Ruža vjetrova
08.00 Ben 10: Ultimate Alien
08.25 Moji džepni ljubimci
08.40 Yu-Gi-Oh!
09.15 Virus attack
09.30 Flashpoint
11.40 Ekkluziv Tabloid
12.40 Krv nije voda
13.15 Ruža vjetrova
14.10 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
16.00 Flashpoint, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.07 RTL Vrijeme
19.10 Krv nije voda, serija
19.57 RTL Vrijeme
20.00 Ruža vjetrova, dramska serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 RTL Vijesti
22.20 Kost, kriminalistička serija
00.00 Posao i ljubav, igrani film
01.30 Astro show
02.30 RTL Danas

ČETVRTAK
14.2.2013.

06:10 Riječ i život, religijski program
06:45 TV Kalendar

06:57 100% poduzetnik
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:55 ZABA EU
10:00 Krstarenja svjetskim ljepotama
11:00 Vijesti iz kulture
11:10 Dokumentarni programi stila života
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prkosna ljubav, telenovela
13:30 Dr. Oz 2, talk-show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:29 Vrijeme sutra
14:35 Trenutak spoznaje
15:05 Pozitivno
15:40 Dosje, dramska serija
16:45 Hrvatska uživo
17:40 HAK - promet info
17:45 Kazalište u kući
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
20:09 ZABA EU
20:10 Suvremenici: Seder, dokumentarni film
20:45 Spektar
21:35 Paralele, vanjskopolitička emisija
22:05 Pola ure kulture
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Sutjeska, jugoslavenski film
01:30 Cateina ljubavna priča, američki film
03:05 Eureka 4, serija
03:50 Dr. Oz 2, talk-show
04:35 Reprizni program

05:20 Krstarenja svjetskim ljepotama
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Vesele trojke
07:55 Teletubbies, animirana serija
08:20 Serija za djecu
08:45 RImске tajne 2, serija za djecu i mlade
09:10 Školski sat
09:55 Schladming: SP u alpskom skijanju - veleslalom
10:45 Crtani film
10:55 Dolina sunca, serija
11:45 Cateina ljubavna priča, film
13:25 Schladming: SP u alpskom skijanju - veleslalom
14:30 Reprizni program
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:25 U potrazi za Markom Polom, dokumentarna serija
18:15 Globalno sijelo
18:45 Crtani film
19:30 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
20:00 Priča o legendi: Cesta 66
21:00 Nogomet, Europska liga: Tottenham - Lyon
22:55 Nogomet, Europska liga - sažeci
23:20 Schladming: SP u alpskom skijanju - veleslalom (Ž)

00:05 Eureka 4, serija
00:50 Retrovizor: Dr. House
01:35 Ludi od ljubavi 1, serija
02:20 Seks i grad 3, humoristična serija
04:50 Glazbeni program

06:40 Zauvijek susjedi
07:10 Pinky i Mozgalo
07:35 Monsuno
07:55 TV izlog
08:10 Kako vrijeme prolazi, serija
09:10 TV izlog
09:25 Walker, teksaški rendžer, serija
10:25 Ninja ratnici, serija
10:55 In magazin
11:40 Larin izbor, serija
12:40 Sila, serija
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
15:30 Ninja ratnici, serija
16:00 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
22:00 Provjereno
23:05 Večernje vijesti
23:25 21, igrani film
01:40 Cijena slave, igrani film
03:40 Ezo TV, tarot show
04:40 Sheena, kraljica džungle, serija
05:25 Dnevnik Nove TV
06:15 In magazin

06.35 RTL Danas
07.15 Ruža vjetrova
08.00 Ben 10: Ultimate Alien
08.25 Moji džepni ljubimci
08.40 Yu-Gi-Oh!
09.05 Virus attack
09.35 Flashpoint, serija
11.45 Ekkluziv Tabloid, magazin
12.05 Krv nije voda, serija
13.20 Ruža vjetrova
14.10 Sulejman Veličanstveni
15.10 Flashpoint, akcijska serija
16.00 Flashpoint, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5, Informativna emisija
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 Krv nije voda
20.00 Ruža vjetrova
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 RTL Vijesti, informativna emisija
22.20 Ljubav je na selu
23.10 Mrzim Valentino, igrani film
00.45 Kost, kriminalistička serija
01.35 Astro show, emisija uživo
02.35 Kost, kriminalistička serija
03.20 RTL Danas, informativna emisija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

Europski magazin - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom) • Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20,00 - 20,30

U pauzi o poslu (ponedjeljkom) • Aktualije (utorkom) • Otvoreni studio (srijedom) • Kultur café - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • Vodič za moderna vremena - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18,15 Vojvodanski tjedan
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,00 Vjerska emisija, duhovna glazba
20,00 Divni novi svijet
20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,30 Putnici kroz vrijeme - emisija za djecu Hrvatskoga radija
20,00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

FOND ZA RAZVITAK POLJOPRIVREDE GRADA SUBOTICE

Temeljem članka 16. stavak 1. alineja 5. Pravila Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (pročišćeni tekst) broj I-02-25/2010 od 8. 11. 2010. godine,

Upravni odbor Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice dana 6. veljače 2013. godine raspisuje

NATJEČAJ**ZA DODJELU SREDNJOROČNIH KREDITA ZA POTICANJE I UNAPRJEĐENJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE****CILJEVI DODJELE SREDSTAVA**

Osnovni ciljevi dodjele sredstva su sudjelovanje u osiguravanju financijskih sredstava za poticanje poljoprivredne aktivnosti i efikasnosti poslovanja u području poljoprivrede.

NAMJENA, UVJETI I KRITERIJI DODJELE SREDSTAVA

Sredstva po ovom natječaju dodjeljivat će se za:

FINANCIRANJE KUPNJE REPROMATERIJALA ZA POLJOPRIVREDNU PROIZVODNJU: UMJETNOG GNOJIVA, HERBICIDA, PESTICIDA, SJEMENSKE ROBE I FINANCIRANJE SUSTAVA NAVODNJAVANJA.

Pravo korištenja sredstava Fonda ima fizička osoba koja ispunjava sljedeće uvjete:

- da je nositelj, odnosno član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koje je upisano u Registar poljoprivrednih gospodarstava sa aktivnim statusom;

- da nema nepodmirenih dospjelih i nedospjelih obveza prema Fondu za razvitak poljoprivrede Grada Subotice i

- da ima prebivalište na području Grada Subotice najmanje posljednjih pet godina i nekretninu na području Grada Subotice.

Mjerila i kriteriji dodjele sredstava prema Programu Fonda čine:

da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i da je podmirio dug na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;

da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i da sudionik natječaja nema status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje.

Prioritet u raspodjeli sredstava Fonda imaju osobe koje se prvi put javljaju na natječaj Fonda.

U slučaju većeg odaziva podnositelja zahtjeva, Upravni odbor Fonda zadržava pravo svakom podnositelju zahtjeva postotno umanjiti iznos dodijeljenih sredstava, tako da ukupno dodijeljena sredstva budu sukladna važećem financijskom planu Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice za 2013. godinu.

PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA DODJELU SREDSTAVA:

Sudionici natječaja za dodjelu sredstava osim **zahtjeva** u propisanoj formi, koji dobivaju u uredu Službe za lokalni ekonomski razvitak, gospodarstvo i poljoprivredu Gradske uprave Grada Subotice, (Gradska kuća, II. kat, ured br. 201), podnose i sljedeće dokumente:

- originalni predračun za predmet kreditiranja u dinarskom iznosu (**napomena**: Fond neće prihvatiti izmjene predračuna tijekom trajanja natječaja);

- poslovni plan;

- list nekretnina za nekretninu na koju se može staviti hipoteka u korist Fonda u vrijednosti jedan i pol puta većoj od odobrene vrijednosti kredita, ne stariji od 15 dana (napomena: podnositelj zahtjeva ne mora biti i vlasnik nekretnine, koja će se staviti pod hipoteku);

- potvrda o aktivnom statusu u Registru poljoprivrednih gospodarstava;

- potvrda ovlaštenog tijela o podmirenom glavnom dugu na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika, odnosno dokaz o stečenom statusu osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;

- za one podnositelje koji su status osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika stekli u 2013. godini, potreban je dokaz o stjecanju statusa osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;

- preslik osobne iskaznice (za podnositelja zahtjeva, za vlasnika i svakog suvlasnika nekretnine).

UVJETI KREDITIRANJA

- maksimalni iznos odobrenih sredstava je 1.000.000 (jedanmilijun dinara);

- rok otplate kredita: 4 (četiri) godine;

- kamatna stopa: 2% na godišnjoj razini;

- primjena devizne klauzule;

- razdoblje mirovanja otplate kredita (grace period) je 12 (dvanaest) mjeseci uz obračun interkalarnih kamata od 2%;
- anuiteti za povrat odobrenih sredstava obračunavaju se i plaćaju kvartalno.

Instrument osiguranja kredita je HIPOTEKA I. REDA upisana u korist Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice. Podnositelj zahtjeva kojemu je odobren kredit (Korisnik kredita) mora dostaviti procjenu vrijednosti poljoprivrednog zemljišta ili kuće (stana) izdanu od strane ovlaštenog procjenitelja sa fotografijama (ukoliko je predmet hipoteke stambeni objekt).

Trošak konstituiranja hipoteke snosi Korisnik kredita prije potpisivanja ugovora o kreditu.

Natječaj Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice otvoren je od 9. 2. 2013. godine do 25. 2. 2013. godine.

Natječaj se objavljuje u listu »Subotičke novine«, »Magyar Szó«, »Hrvatska riječ«, u »Službenom listu Grada Subotice« i na službenoj internetskoj stranici Grada.

Odobrena sredstva Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice koriste se **isključivo na temelju predračuna i upućuju se na račun dobavljača.**

Zahtjev za dodjelu sredstava sa svim prilogima dostaviti na adresu: Fond za razvitak poljoprivrede Grada Subotice, 24000 Subotica, Trg slobode br. 1, sa naznakom »ZA NATJEČAJ« ili osobno predajom u Gradskom uslužnom centru u prizemlju Gradske kuće u Subotici, Trg slobode 1, radnim danom od 7,30 do 15,30 sati.

Nepotpuni i nepravodobni zahtjevi neće biti razmatrani.

Sve dodatne informacije dostupne su u uredu br. **201** na II. katu Gradske kuće (Ivan Budinčević) osobno, ili telefonom: 626-739 od 8,00 do 14,00 sati.

Odluka Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice o dodjeli srednjoročnih kredita je konačna.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG ODBORA FONDA ZA RAZVITAK POLJOPRIVREDE GRADA SUBOTICE

Csaba Bata

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta: **PODNO SKLADIŠTE SA PRATEĆIM OBJEKTIMA** na katastarskoj parceli 37031/17 ko Donji Grad uz regulacionu liniju puta Subotica-Bikovo i regulaciju željezničke pruge Beograd- Novi Sad- Subotica. Nositelj projekta »NORTH Engineering« doo Park Rajhl Ferenca 7, Subotica planira na lokaciji izgradnju podnog skladišta kapaciteta 50.000 tona sa sljedećim pratećim sadržajima: sušara, aspiraterska kuća, usipni koš s elevatorskim stupom i kip platformom, nastrešnica, vaga i vagarska kuća, industrijski željeznički kolosijek, usipni koš za vagone, interne prometnice.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 8.2.2013.do 19.2.2013, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtnih pomoći koju daje PIO.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

HRVATSKA GLAZBENA UDRUGA »FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA«

SUBOTICA

Raspisuje

NATJEČAJ

Za skladbe koje će biti izvedene na XIII. FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA Festival će biti održan u rujnu 2013. godine u Subotici

Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

- Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca;
- Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
- Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
- Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
- Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;
- Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku;
- Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
- Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
- Primljeni radovi se ne vraćaju;
- Radovi se šalju pod zaporkom, a rješenje zaporka (ime, prezime i adresa autora i kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj kuverti;

Nakon odabira najboljih radova, stručno povjerenstvo će autore izvjestiti o rezultatima; Festival se organizira isključivo na volonterskim načelima, te se radovi neće honorirati; Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi i izda na nosaču zvuka i video zapisa radi popularizacije festivala.

Natječaj je otvoren od dana objavljivanja do 31. 5. 2013.

Skladbe slati na adresu:

- Vojislav Temunović, Skerlićeva 17, Subotica, s naznakom: ZA XIII. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA;
- HGU FBP, Lajoša Joa 4a, Subotica;
- hgu.fbp@gmail.com

FESTIVAL HRVATSKIH DUHOVNIH PJESAMA HOSANAFEST 2013.

U nedjelju 22. 9. 2013. u Subotici održat će se sedmi po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama - HosanaFest. Ovaj je festival dobrotvorne naravi i natjecateljskoga karaktera, koji ima za cilj pomoći Humanitarno-terapijsku zajednicu za pomoć ovisnicima - Hosana, koja djeluje pri odvikavanju od droge, alkohola, kocke i drugih poroka koje muče današnje mlade. Slogan ovogodišnjega HosanaFesta je »Vjera te tvoja spasila!« (Lk 7,50). U tu svrhu Organizacijski odbor HosanaFest-a raspisuje

NATJEČAJ

za prijam novih skladbi koji će biti otvoren od 1. 2. i traje do 1. 4. 2013.

Uvjeti natječaja su sljedeći:

- skladbe tematski moraju imati kršćanski karakter;
- skladbe ne smiju biti već objavljene niti javno izvedene;
- trajanje skladbe ne smije prijeći 4 minute;
- uredno potpisani autori glazbe, teksta i obrade;
- autor i glavni izvođač pjesme ne smije biti mlađi od 16 godina;
- u vokalno-instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili putem elektroničke pošte, a obvezno mora sadržavati sljedeće:

- oglednu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji). Pjesma može biti poslana i u mp3 formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps;
- tekst pjesme (preporuča se u Word formatu);
- kraći životopis izvođača sa svim potrebnim podacima (adresa, telefon, e-mail, web i sl.), te navesti zajednicu u kojoj se djeluje;
- potvrda svećenika.

Prijave koje ne budu ispunjavale gore navedene uvjete, kao i skladbe upitne originalnosti neće uopće biti razmatrane od strane Stručnog povjerenstva. Napomena: Autori slanjem skladbe na natječaj jamče za njezinu originalnost, te daju svoju suglasnost za izdavanje skladbe na festivalskom CD-u, DVD-u, kao i radijskom i televizijskom emitiranju bez traženja nadoknade. Naknadno utvrđivanje neoriginalnosti skladbe povlači za sobom sankcije određene pravilnikom HosanaFesta. Prijavljene skladbe ne mogu se povući, niti će biti vraćene.

Rezultati natječaja bit će autorima javljeni do 20. 4. 2013. Izvođači čije se skladbe uvrste u program Festivala, trebaju studijsku snimku dotične skladbe, te njenu matricu dostaviti u roku do 60 (šezdeset) dana po javljenju rezultata.

Redoslijed nastupa na HosanaFestu određuje festivalski Organizacijski odbor.

Radove slati ili dostaviti na adresu:

HosanaFest 2013.
Beogradski put 436.
24224 Stari Žednik,
SUBOTICA
Vojvodina – Srbija
tel. 0038164/4616-394
ili na e-mail: hosanafest@yahoo.com

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupatone, centralno grijanje (2 kombi boiler), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevni satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385-51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773.

Povoljno prodajem hrastovu kacu za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za

kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel.: 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938.

Prhvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Proizivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel.: 021/496-014.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Povoljno izdajem skladište kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Prodajem ediciju – Pet stoljeća hrvatske književnosti,

izdanje 1965 god. Matica hrvatska. Tel.: 063 8886755 ili 064 2170160.

Ozbiljna, poštena, vrijedna žena srednjih godina brinula bi o starijoj osobi – radila bi u domaćinstvu – spremala, kuhala. Tel.: 064 4208423.

Prodajem Zastavu 10, 2008/5 godište. Registriran do 5/2013 godine. Ugrađen je plin. Od dodatne opreme ima alarm, centralnu bravu, radio, klimu, maglenke, tempomat. Uredno servisiran. Zadnji servis urađen 5.10.2012. godine. Cijena po dogovoru. Tel.: 064-1208170 i 024-525-373.

Prodajem sate: engleskog jezika, AutoCAD-a, ArchiCAD-a, 3Ds Max Desing-a. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem Nintendo Wii za 100 eura + 2 igrice. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem dva kauča i dvije fotelje, može i pojedinačno, usisavač Vox 1400W, žensku bundu od nerca boj 44. Tel.: 024/557-531 i 061/231-19-14.

U najljepšem dijelu Kertvaraša prodajem dio obiteljske kuće, poseban ulaz, cca 64m². Potrebna adaptacija. Cijena 14.000 eura. Postoji struja, voda, kanalizacija, mogućnost priključka na plin. Tel.: 024-572-875, 063/8838747.

Prodajem umjetničku sliku »Sofa« – ulje na platnu akademskog slikara Tilića. Cijena 1.500 eura. Tel.: 065 429 4097.

Povoljno izdajem veliko dvorište pogodno za parkiranje kamiona, većih vozila pa čak i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici, čuvano 0-24 h. Tel.: 064/9640745.

Prodajem stambeno poslovni prostor u strogom centru Subotice – Petra Drapšina 2, u površini od cca 48 m². Tel.: 063/75-44-440.

Prodajem Kirbi nov, neraspakovan, sentria mikron magic, hepa filtration with mikroalergen tehnologija. Cijena 950 eura. Tel.: 0652190496

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Preplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
 * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

Jesenjin kriv za odabir životnog poziva

Vera Radivojkov, rođena Magdić, ugledala je sunčanu zraku u ljeto 1950. u Hrtkovcima i odrastala po prašnjavim hrtkovačkim sokacima i šorovima. Već poodrasla, kupala se u Savi, sunčala na Peskari i uživala u čuvenim hrtkovačkim sočnim, zrelim lubenicama. Tu je završila i osnovnu školu i već kao petnaestogodišnja djevojčica napušta Hrtkovce, školuje se u rumskoj gimnaziji. Kroz cijelo školovanje uvijek dobra učenica, dapače odlična, pa već u V. razredu osnovne nagrađen joj je literarni rad, a kao gimnazijalka već piše pjesme, opijena *Jesenjenom*. Da, prva velika ljubav bio joj je Jesenjin, njegove je stihove znala naizust i recitirala ih u svakoj prigodi. Vjeruje kako je upravo Jesenjin kriv za odabir njezinog životnog poziva, učiteljice koja će djecu podučavati ljepoti stiha. I tako je i bilo. Studij je završila u Beogradu, a čitav radni vijek, 36 godina, provela je u šidskoj Gimnaziji Save Šumanovića.

LJUBAV NA SAVSKOM KUPALIŠTU

Baš nekako u to vrijeme, na Elektrotehničkoj je školi u Zagrebu maturirao Branko Radivojkov, rodom iz Ilinaca, i zaposlio se najprije u Šidu, a kratko zatim u Užicu, Titovom Užicu, kako je onda bilo. Ali ne zadugo. Na beogradskom je Filološkom fakultetu stasavao jedan plavooki cvijetak, pa Branko raskida radni odnos i prelazi

u Beograd, gdje se zapošljava u Direkciji željeznice, a ona uči danonoćno kako bi očistila godinu još u lipnju, kako bi to ljeto obukla bijelu vjenčanicu i promijenila prezime u Radivojkov. I ta je ljubav počela na savskom kupalištu na Peskari i razvijala se na prezrelim bostanima, gdje je svakodnevno odlazila zaprežnim kolima, jer otac *Petar* i majka *Ružica (Gračan)* imali su divan par kobila, Miru i Bebu, pa je vozila Branka na bostan, a on ju je vukao za kike i udarao čvrge.

Studij je završila u roku, zaposlila se u šidskoj gimnaziji, a i Branko je prešao na željeznicu u Šidu i ubrzo se rodila kći Jelena. Zanimljivo, Vera je bila jedinica u roditelja, pa je i ona imala jedinicu, no Jelena je prekinula tradiciju i rodila dvije slatke djevojčice, *Dunju* i *Lenu*. Jeleni je kršteni kum *Ivo Andrić*. Ali ne baš u onom uobičajenom poimanju, što će reći da nobelovac nije dolazio baš u Šid, već je Jelena dobila ime prema njegovoj pripovijetci Jelena, žena koje nema. No i Andrićeva je Jelena, žena koje ima, baš kao i njena Jelena i ponosna je na to svoje dijete koje je stalno podsjeća veliku ljubav prema Andriću.

U RAZREDU S DNEVNIKOM

Nije se Vera često zaljubljivala. Najprije Jesenjin, pa Branko, i velika ljubav s fakulteta Ivo Andrić. Studirala je jugoslavensku

književnost i jezik. Pisaca na pretek, a nju je osvojio Andrić. I danas, kada je već u mirovini, a često u HKD-u Šid vodi književne susrete, obvezno u uvodu ili citira ili parafrizira Andrića. I zamalo da joj ta ljubav presjedne. U teškim i olovnim devedesetim, djeca, njezini učenici, često su joj pružali potporu i pitali ju, ima li problema. Nije ih bilo, ili je barem tako vjerovala, dok je nije odao Andrić. Naime, u radnoj sobi, iznad radnoga stola, stoji lijepa, velika fotografija Ive Andrića, rad njezinog prijatelja *Voje Jovanovića*, a dežurni šidski dokoličari, 'domoljubi' i 'intelektualci' prijavili su Veru vlastima, jer na zidu drži sliku *Franje Tuđmana*. A Tuđman je tada bio 'omiljen' na ovim prostorima.

Trideset šest godina ulazila je u razred s dnevnikom, podučavala mladež jeziku i književnosti, tjerala ih da vole lektiru, da čitaju i obogate svoj rječnik i stil, svoj život. I isplatilo se, danas je na ulici, u trgovini, na programima susreću liječnici, inženjeri, službenici i srdačno ju pozdravljaju. Čak i oni, kojima je lektira bila odbojna, a nije ih kažnjavala lošom ocjenom, već jednostavno čekala da svoj stav promijene, doviknu joj - ovih sam dana pročitao *Arsenijevića* - a njoj je drago jer prate i suvremene književne tokove. Vera je pisala pjesme još kao djevojčica, opijena brezama i stepama Jesenjina, poslije je kao gimnazijalka pisala pjesme Branku, pa čak i na

fakultetu, a i danas se lati olovke i bilježi svakidašnjicu, ljude i događaje koji je okružuju. Piše i roman, ali obećala je, o tome drugi put.

Udala se za Branka, strastvenog golubara, kojemu je hobi bio ispred obitelji i ispred posla. Često je bila i ljubomorna na ta pjesnički raspršena bića koja streme u visine, na koje je trošio i vrijeme i novac. Ali ne zaludno. S Brankom i golubovima proputovala je pola Europe. Drugu polovicu Europe obišla je sa svojim đacima, godinama odlazeći na ekskurzije.

S uzdahom je priznala kako u Hrtkovce odlazi rijetko. Roditeljska je kuća srušena, novu su izgradili neki drugi ljudi, a njenom Ulicom Matije Gupca danas trče neki novi klinici.

Slavko Žebić

Latijo se bać-Iva niko jutro trukovanja, al mu baš ni išlo od ruke. Taman ništa naštodira, a glava mu se samo spušta na prsa. Izdunijo bukaricu katarke, ne pomaže. Znade on štaj to. Vi dana ga svi vuču za rukav i tapšu po ramena, ko da ga ne znam koliko volju. Te bać-Ivo mogo bi malo natrukovat od nas, te bać-Ivo mogo bi malo ošinit po vima i po nima, znadeš da baš i nisu... svi ga ništa svojatu, ko da je oduvik njev. A kako i ne bi, ka će vi dana ope tribat pljunit na klajbas, pa izbirnit nikake nove i to petnajst selcki i jednoga za gore. A ubiližilo ji se vraganajst. Vada ji imade više neg ni što će izbirat. Bome, tude se triba grašit za svaki klajbas. Bać-Iva guknijo još jednu bukaricu i vaj put se tako zaštodi, da je počo i sanjat. I lipo mu bilo. Sanjo jednu baru, voda u njoje čista, mož se nagledat ko u gledalu, a trava okolo zelena, nikad zeleniju ni vidijo. U Bare svi samo čutu, jel ako kogod bekne, ništa odozgor spade i oma se cila bara zatalasa, pa gore ispliva sve što najviše smrdi. E, onda sve ide redom. Prvo iz travuljune poizlazu mali pulini i počmu jako lajat. Gleda ji, pa mu nikako i žo. Taki mali, taki slatki, a mislu da jim se larma čuje do neba. A siroti ne možu nikoga ni ogrebat, ni ugrist. Gazda ji trpi dok su mali, tribu mu za lajat. Potli ji šljokne, ostavi samo jednoga da raste nuž njega. Samo, za pulina to baš i ni dobro, jel kad ga šljokne, vaj već zaboravijo i ovce vraćat i na misec lajat. A dojde do bare i digid koji malo veći kerica. Vi mali ga oma pušću da laje, a oni ga samo blaženo gledu, pa sve mašu repićima i škumiću. Mislu se kako bi bilo lipo da i oni tako... Kadgoda u baru dojde i gazda. Oma on obeća i pecarošima i nima što se samo dojdou oprat da će jim napraviti lipe ćuprije i nasut sve staze, a kaže jim da je već dosta toga i napravijo. Kerice oma na leđa, pa u prav, pa se buretu i prikomeću, ludiru se, ne znu šta bi od sriće. A gazda, ko da je brež duše, istom to, istom kest. Džabe mu se umiljavu i mazu oko noga, ne bi se on sitijo makar ji malo pogladit, pravi se da ne vidi koliko su se zabalavili. Ne vidi on ni ne što su se pripeli na nikake grančice, pa samo škumiću. Ne bi oni nikako tili lajat na gazdu, više se džaglju između sebe. Gazda je gazda, ko će na njega? Vako jim dobro. Š vrimenta na vrime dobiju kakugod kost, pa se naglablju do mile volje. Al zoto dobro pazu na svoje. Ako koji malo digne glavu i pogleda dalje od lokvanja, oma se složu i toga za noge, pa kad onda okrenu lajat, a bome i grist, ko da su dovatili tuđega. Čopor ko čopor, kako laje najjači, tako moru svi, ako neće, moglo bi bit i rašaka. Ni, opet, što ništa ne znu, samo čutu i drimlju, čeku da jim kogod tuče depešu iz druge bare, pa da vidu šta će. Ni, što ji je niko namistijo priko plotu šćim su došli u baru, dosta glasno laju, jel na misec, jel na ništa drugo, niko ne zna. Oni oma vidli koliko je sati, pa šta će, neg se skajarili š gazdinima, pa kad vi laju, laju i oni. A znadu već i škumićat. E, sad pecaroši stvarno ne znu šta će. Taman jim krene, niko jim zamuti vodu, pa ko da se tude snajde? Svi samo laju, ne znaš ko glasnije, al svi se nikoga i boju, moru dobro gledat jel su jim sve fleke oprane. Tude se bać-Iva prezne. »Eto, znade se red i u bare i okolo bare, samo mi...«, rasanijo se i manijo se trukovanja.

Piše: Ivan Andrašić

Heraklit: Svoju svrhu nalazimo kroz promjene.

Čapek: Kakva bi tišina nastala kad bi ljudi govorili samo ono što znaju.

Čehov: Nema i ne može biti pravednog bogatstva.

Beckett: Lud je samo onaj čija se ludost ne poklapa sa ludošću većine.

Dostojevski: Oni koji umiju govoriti, govore kratko.

Vitezovi švedskog stola

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Josipa Lisac

Koje je godine i gdje rođena pjevačica Josipa Lisac?

Kada započinje solo karijeru pjevajući pjesmu Arsena Dedića »Što me čini sretnom«?

Koji naziv ima prvi LP album ove pjevačice objavljen 1973. godine?

U kojoj rock-operi je igrala ulogu djevojke Jane?

Kada odlazi u Ameriku?

Kako se zove album duhovne glazbe koji je snimila?

S kim je u suradnji snimila album »Živim po svome«?

Rodena je u Zagrebu, 1950.
Godine 1968.
Naziv albuma je »Dnevnik jedne ljubavi«.
U rock-operi »Gubec-beg«.
Koncem sedamdesetih.
Album se zove »Čestiti Božić«.
U suradnji s Elvisom Stanićem.

Mornarica

Zašto mornarica prima više neplivača nego plivača?
- Duže će braniti brod!

Ivica i tata

Sjede Ivica i tata za stolom i kaže tata Ivici:

- Sine, glup si k'o ovaj stol! - i kucne rukom od stol.

A na to sin ustade i povika:

- Tata, tata neko kuca!

- Čekaj sine ja ću...

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karadordev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**365 ODLOŽENO
DANA PLAĆANJE!**

čekovima građana,

u jednakim mjesečnim

ratama, na cijeli asortiman

**VIKEND AKCIJA
U KTC-u**

8.2.- 11.2.2013.

Banana svježa 1 kg

~~129.90din~~
105.90din

**SUPER
CIJENA**

Voda Radenska 1.5 l

~~55.90din~~
~~1litr = 36.60din~~
39.90din

**-28%
POPUSTA**

Sardina tomato 380g

~~205.90din~~
~~1kg = 309.21din~~
128.90din

**-33%
POPUSTA**

Domaća svježa kobasica 1 kg

~~419.90din~~
395.90din

**SUPER
CIJENA**

Grah Gradištanac 1 kg

~~229.90din~~
199.90din

**SUPER
CIJENA**

Toalet papir Perfex 3sl,4kom

~~96.90din~~
~~1kom = 19.98din~~
79.90din

**-18%
POPUSTA**

MER Sanit wc fresh duopack

2x750ml
~~249.90din~~
~~1litr = 136.60din~~
204.90din

**-18%
POPUSTA**

Fileti žute paprike 680g

~~107.90din~~
~~1kg = 145.97din~~
99.90din

NAKLADNIČKA DJELATNOST NIU »HRVATSKA RIJEČ«

